

TÜRKİYE
YÜZYILI

AK PARTİ

YARIN DEĞİL HEMEN ŞİMDİ

AK PARTİ

YARIN DEĞİL HEMEN ŞİMDİ

SEÇİM BEYANNAMESİ 2023

TÜRKİYE YÜZYILI İÇİN MİLLETİMİZE AHDİMİZDİR

AK PARTİ... Neredeyse bir çeyrek asrı geride bırakırken... Daha şimdiden 'bu büyük davaya adanmış' olduğunun idraki içinde geçmiş ve geleceği kopmaz bağlarla birbirine bağlamış... Mazinin yüce değerlerini âtinin aydınlık ufuklarına nakşetmiş... Siyasete, kaybettiği itibarını yeniden kazandırmış, milletin bağrından çıkıp yine ve her zaman milletinden güç almış Cumhurun göz bebeği parti... Yüzü hem Doğu'ya hem Batı'ya ama her zaman '**Doğruya Doğru**' dönük olan parti... Türkiye Yüzyılı'nın mimarı... Ülkesi ve tüm insanlık adına dünyanın derdini ve acısını yüklenmiş; duyarlılığın ve sorumluluğun diğer adı: AK Parti...

Millet olarak acı günlerden geçiyoruz. Asrın felaketi ile karşılaştık. Hatta bu topraklarda belki son bin yılın en ağır doğal afetini yaşadık. İçinde bulunduğumuz acı günlerin yarasını sarmada, acıyı paylaşmada, dertlere derman olmada en önde yine AK Parti var. Geçtiğimiz iktidar yıllarında AK Parti Türkiye'yi dünyanın her yerine iyilik ve yardım ulaştıran bir ülke haline getirmişti. Bunun sonucunda şahit olduğumuz karşılık ise, afette dünyanın her tarafından ülkemize yardım akması şeklinde olmuştur.

Afet, kriz ve risk dünyasında yaşadığımızın bilincinde olan AK Parti, her zaman ve zeminde bütün yurttaşlarımızı birinci sınıf vatandaş olarak görüp her birimizin yekdiğerine ihtiyacı olduğunun farkında olan bir toplumsal ve siyasal bütünlük idraki içerisindedir. Bu acı günlerde, bu bütünleşmeye her zamankinden daha çok muhtacız.

Çok yakın geçmişte yaşadığımız küresel kovid salgını, insanlığın şimdiye değin asla tecrübe etmediği büyük bir felaketti. Her alanda aldığımız tedbirlerle küresel salgına yönelik, başarılı sonuçlar veren, ciddi bir siyaset yönetimi ortaya koyduk. Vatandaşlarımızla dayanışma içerisinde o zorlu günleri hep birlikte aştık...

Hemen ardından gelen orman yangınları, tüm dünyayı sarsan iklim değişikliği meselesinin, ülkemize düşen payı olarak, yine sarsıcı afetler şeklinde karşımıza çıktı ve fakat Hükümetimiz başarıyla bunun da üstesinden gelmeyi bildi...

Küresel salgın, iklim krizi etkileri, kuraklık, orman yangınları, seller ve en son yaşadığımız 11 ili vuran Kahramanmaraş merkezli deprem, arka arkaya geçirdiğimiz imtihanlar olarak, toplumumuzu derinden etkilemiştir. Siyasetin amacı ise böyle zor zamanlarda daha belirgin olarak ortaya çıkar:

Yer ile Gök arasında yaratılmış milletimize hizmet, bizim asli gayemizdir. **“Kerim Devlet”** anlayışı çerçevesinde yaşanan felaketlerin bir daha yaşanmaması adına ciddi planlamalar yapmak, afet, kriz ve risk yönetimi vizyonuyla kurumsal reformlar ve iyileştirmeleri uygulamaya koymak, insan kaynaklarının kalitesini artırmak; fiziki alt yapıyı güçlendirmek, profesyonel her deneyimi kendi bünyesinde pekiştirmek ve koordine etmektir.

AK Parti olarak; temel değerlerimiz hak, adalet ve hizmettir, önceliğimiz ise insandır. Bizim bakış açımızda tüm toplumsal süreçler ve kurumlar; devlet, sivil toplum, ekonomi ve siyaset; hepsi insan içindir. İnsan; ırkı, rengi, cinsiyeti, dili, dini, mezhebi, düşüncesi, sosyal konumu, ekonomik durumu ne olursa olsun **“eşref-i mahlûkat”**tır. Aynı zamanda Türkiyemizin en büyük, dünyanın ise sayılı büyüklükteki sivil toplum örgütlerinden birisi olan AK Parti, fikrini ve gücünü milletinden yani gerçek kişilerden ve onların gerçek sorunlarından, taleplerinden, geleceğe dair umutlarından almaktadır.

AK Parti Türkiye'yi daha adil bir dünya için reddedilemez ve aşılabilir bir denge unsuru haline getirmiştir. Böyle bir dönemde, yeni bir dünya kurulurken, Türkiye'nin tüm dengeleri bilen, sözü dinlenen, kararı merak edilen ve ona göre konum alınan karizmatik ve güçlü bir liderliğe ve iktidara ihtiyacı vardır. Bu meyanda, bir taraftan küresel ve bölgesel meydan okumalara karşı emsalsiz başarılar ortaya koyarken, beri taraftan içinden geçtiğimiz acı süreci de AK Parti'nin kurumsal aklı, tecrübesi ve yüksek liderliği ile aşacağımıza inanıyoruz.

Siyasi partilerin en büyük sorumluluklarından biri de geçmiş ile gelecek arasında irtibat kurmak ve nereden geldiğini ve nereye varacağını unutmamaktır. Bu sebeple biz, AK Parti'nin temsil ettiği siyasi çizginin ülkemizin ve milletimizin geleceği adına neler ifade ettiğini, hangi istikamette yürüdüğümüzü, bu bilinç ve çabaların Türkiye'nin geçmişi ve milletimizin geleceği açısından önemini her zaman dikkatle takip etmekteyiz. Özellikle, Türkiye gibi çok büyük bir kültür ve medeniyet mirasına sahip, büyük iddia ve potansiyelleri olan bir ülkede siyasetin en büyük çıkmazı, nereden geldiğinin ve varılacak hedeflerin unutulmasıdır. Zira geçmiş birikimleri göz ardı eden siyaset, geleceğe yön veremez.

Bu bağlamda, elbette AK Parti'yi farklı şekillerde tanımlamak mümkündür. Tabii ki, herkes çeşitli yorum ve tanımlamalarda bulunabilir. Ancak, nasıl değerlendirilirse değerlendirilsin AK Parti'nin temelini oluşturan ve diğer siyasi partilerden ayrışmasını sağlayan **beş önemli özelliğini** vurgulamak gerekmektedir.

Birinci önemli özelliğimiz şudur: AK Parti sadece siyasi parti değil, aynı zamanda bir dava hareketidir. Bu anlayış ve fikirle AK Parti ülkemizin son iki asırlık siyasi tarihindeki milli değer ve düşünceleri temsil eden ve medeniyetimizin çizgilerini takip eden bir siyasi hatta ilerlemiştir. Böylelikle, bir siyasi parti kimliğinin çok ötesinde ve derinlerinde bir anlayışa sahip olmuştur.

Davamızı ayakta tutan iki ana unsur vardır. İlki Türkiye'ye, ikincisi ise dünyaya ilişkin teklif ve tespitlerinden oluşmaktadır. Bunlar aynı zamanda milletimize karşı sorumluluğumuz olan **“Güçlü ve Büyük Türkiye”** ve **“Daha Adil Bir Dünya Mümkündür”** idealidir.

Bir dava partisi olmanın birinci unsuru ülkemizi iyilerin en iyisi, büyüklerin en büyüğü, etkinlerin en etkinini, faydalıların en faydalısı haline getirmektir. Açık söylemek gerekir ki, bu bir zihniyet devrimi meselesidir ve AK Parti öncelikle bu zihniyet devrimini gerçekleştirmiştir. AK Parti öncesine dair şu soruların cevabı henüz verilmiş değildir: İHA ve SİHA'lar başta olmak üzere milli savunma sanayindeki gelişmeler niçin farklı partiler yönetimdeki yapılamadı? Türkiye Mavi Vatan'daki varlığını neden başka dönemlerde ortaya koyamadı? Bu ülke yerli otomobil ve helikopter motorunu on yıllar boyunca neden üretmedi? Türkiye kendi milli uçağını yapabilecek bir güce ne sebeple ulaştırılamadı? Aslında tüm soruların cevabı tek bir kelimedendir: **Zihniyet...** Bu zihniyet gereği, tıpkı vatanın ve mavi vatanın korunması gibi, manevi vatanın da korunması gerektirdi; Ayasofya gibi... Ama hiç biri yapılamadı, neden? Çünkü tüm bu sayılanların yapılması ancak ve ancak **“Güçlü ve Büyük Türkiye”** idealine inanan böylesi yerli ve milli bir zihniyete sahip kadroların işiydi.

Küresel ve bölgesel ölçekte her alanda büyük altüst oluşlar yaşanırken, ülkemizin bu coğrafyada yeniden güçlü büyük Türkiye olarak ayakta durmaktan başka bir şansı veya alternatifi yoktur. Türkiye'nin bu bölgede güçlü bir şekilde var olması sadece kendisi için değil, aynı zamanda bölgesi ve dünya için de önemlidir. Bizler AK Parti olarak, bu gücü sağlamak için mücadeleye devam ediyoruz. Ekonomi, sanayi, savunma sanayi, sanat, kültür, spor, eğitimde ve dahi her alanda güçlü olmamız gerektiğinin bilincindeyiz. Bu sebeple, toplumsal yapımızdaki gücü artıracak olan her türlü çalışmaya öncülük ederek, en başta da güçlü Türkiye'nin temelini oluşturan aile kurumunu güçlendirmeye devam edeceğiz.

Başka ülkelerle kıyasladığımızda, en çok iftihar ettiğimiz hususlarından birisi güçlü aile yapımızdır. Bu güçlü aile yapısını bozmaya dönük her türlü ifsat hareketine karşı uyanık olacağız. İfsat hareketlerinin aile kurumunu zedelemesine müsaade etmeyeceğiz.

Aynı şekilde, toplumsal dokumuzda birliği ve beraberliği sağlamak için etnik ve mezhebi farklılıklarımızı zenginlik ve dahası bir varoluşsal zorunluluk telakki edeceğiz. Bunlar üzerinden ayrıştırıcı hiçbir söze, güçlü ve büyük Türkiye idealine zarar veren hiçbir girişime müsaade vermeyeceğiz.

Şöyle bir bakıldığında, 20 yıldır Ortadoğu coğrafyasında oynanan oyunun iki fay hattı vardır. Birisi etnik farklılıklar, diğeri mezhep farklılıklarıdır. Türkiye bu oyunun farkındadır.

Sykes-Picot'nun ikinci perdesinin bu coğrafyada uygulanmasına AK Parti olarak müsamaha göstermedik ve asla göstermeyeceğiz. Her türlü zorluğa katlanacak ve içeride güçlü ve büyük Türkiye olma imkânlarımızı her daim daha da kuvvetlendireceğiz.

AK Parti'nin, bir siyasi parti olmanın ötesinde, bir dava hareketi olmasının ikinci büyük göstergesi ise dünyaya ve insanlığa karşı söylediğimiz sözdür. Her vesileyle dile getirdiğimiz **“Dünya 5'ten Büyüktür”** ve **“Daha Adil Bir Dünya Mümkündür”** görüşü sadece birer motto değil, on yıllar boyunca peşinden koştuduğumuz yeni, hakkaniyetli ve adil bir dünya kurulması idealinin bugünkü ifadesidir. Bu kadar gayri adil bir dünya sisteminin ekonomik olarak da siyasal olarak da devamlılığı mümkün değildir. Bunca haksızlıkları, adaletsizlikleri, baskıları, zulümleri, işgalleri ve savaşları durduramayan bir dünya sisteminin varlığından dahi bahsedilemez. Bugün aslında tartıştığımız şey fonksiyonlarını neredeyse tamamen yitirmiş küresel kurumlardır. Örneğin, Birleşmiş Milletler, hangi ciddi sorunu çözebilmiştir?

Ukrayna- Rusya krizini çözebildi mi? Orada da Türkiye olarak biz devreye girdik. İki tarafla da konuşabilen ve iki tarafın da güvendiği tek ülke biz olduğumuz için, Türkiye'nin rolü alternatifsiz bir şekilde ortaya çıktı; tahıl koridoru açılabilir ve esir takasları yapılabilir. Bu çerçevede, Türkiye olarak biz önümüzdeki dönemde yeniden güçlü büyük Türkiye olma ve adil, hakkaniyetli bir dünya sistemi kurma ideallerimizi daha yüksek sesle söylemeye ve çok daha emin adımlarla yolumuzda yürümeye devam edeceğiz.

İnanıyoruz ki, bir müddet sonra Birleşmiş Milletler başta olmak üzere, dünyanın bugün var olan tüm kurum ve kuruluşlarının yeniden yapılandırıldığına şahit olacağız. Bizleri siyasette güçlü kılan unsur dünyanın geleceğine dair iddialarımızdır.

Bugün dünyanın geldiği duruma şöyle bir bakıldığında, hemen hemen bütün büyük güçlerinin mücadele alanı olan coğrafyanın tam ortasında yer aldığımızı görürüz.

Karadeniz'de sadece Rusya'yla Ukrayna savaşıyor; Batı'yla Rusya savaşıyor. Akdeniz'de sadece Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler petrol ve doğal gaz için mücadele vermiyor; dünyanın pek çok gelişmiş ülkesi Akdeniz'de petrol ve doğal gaz mücadelesi veriyor. Balkanlar yeni bir güç mücadelesi öncesindeki dönemi yaşıyor. Kafkasya'da, Azerbaycan-Ermenistan arasındaki savaş Kafkaslarda yeni bir dengenin kurulmasıyla ilgilidir. Aynı şekilde Uzak Doğu'da, Tayvan Adası etrafındaki gelişmeler, sadece burada kimin var olacağı meselesi değil, önümüzdeki dönemde dünyada kimin daha güçlü ve etkin olacağına jeopolitik çatışmalarıdır.

Günümüzde mücadeleler konvansiyonel silah ve savaş taktiklerinin dışında, yeni dönem neo emperyal- silah ve yöntemlerle de devam etmektedir. Örneğin, yıllarca bizim de içinde bulunduğumuz coğrafyayı etkileyen vekâlet savaşları, terör örgütleri üzerinden verilmektedir. DEAŞ, PYD ve PKK'nın Suriye, Irak ve Türkiye'yi nasıl etkilediğini bilinmektedir. FETÖ biz-zat küresel güç merkezleri tarafından başımıza bela edilmiştir.

Yeni dönemde ise emperyalizm sadece vekil örgütler üzerinden değil, vekil devletler üzerinden de organize olmaktadır. Batı'nın Ukrayna'ya verdiği destek Ukrayna'yı çok sevdiği için değil, Ukrayna üzerinden uzun dönemli bir istikrarsızlığın oluşmasını temin etmek içindir. Bugün Yunanistan'a verilen desteklerin arkasında da aynı durum ve zihniyet bulunmaktadır. Bölgede Yunanistan'ı cesaretlendirerek yeni dengesizliklerin ve çatışmaların önünü açmak için uğraşıyorlar. Dolayısıyla, bir taraftan vekil örgütlerden vekil devletlere doğru gelişen yeni tür gerilim, çatışma ve savaşlarla, öteki taraftan ekonomi savaşlarıyla dünya yeni bir istikrarsızlık dönemine sürükleniyor. Türkiye olarak buna engel olmak için elimizden ne gelirse yapmak zorundayız ve AK Parti tam olarak bunu yapmaya çalışmaktadır.

Yeniden güçlü ve büyük Türkiye ideale ve yeryüzünde hakkaniyetli ve adaletli bir dünya kurulmalıdır görüşüne sahip değilsek, niye bu kadar canhıraş ve zor bir mücadelenin içerisinde yer alalım? Bir davamız ve bir iddiamız olmasa Karabağ'daki, Arakan'daki ve Filistin'deki mazlumların problemlerine müdahil olamazdık. Sahra Altı Afrika'daki insanların açlık ve kıtlıklarından bize ne der, işimize bakardık. Biz de başkaları gibi, "ne işimiz var Afrika'da, Ortadoğu'da, Kafkaslar'da ve Balkanlar'da; ne olursa olsun" diyerek kenara çekilebilirdik ama çekilmedik, tam tersini yaptık. Şöyle ki; önce Türkiye'yi savunma hattından çıkarıp kendi eksenini belirleyen ülke haline getirdik. Ardından da bölgesel güç ve küresel aktör olma mertebesine yükselttik.

İkinci önemli özelliğimiz; AK Parti'nin, **sadece geçmişin değil, aynı zamanda geleceğin de partisi** olmasıdır. Yirmi yılı aşan bir iktidar dönemi bu durumun en somut örneğidir. Sadece geçmişte yaptığımız hizmetlerle yetinmeyerek, Türkiye'nin geleceğine ilişkin tasavvur ve hayallerimizi siyaset sahnesine taşıyoruz. **AK Parti, kökü mazide olan âtidir.** AK Parti Türkiye'nin medeniyet kodlarını benimseyerek yükselen ve bir gelecek tasavvuru olan siyasi harekettir. Öyle olduğu için, tarihimizin ortak dönüm noktaları olan 2023'ü, 2053'ü ve 2071'i sadece bir söz veya ufuk olarak değil, aynı zamanda milletimizin ve gençlerin geleceğinde bir hedef olarak ortaya koyabilmeyi başarmıştır. Bu anlamda, geçmiş köklerinden yola çıkarak geleceğin teminatı olan bir siyasi hareket olan AK Parti, geçmiş ve geleceği ile Türkiye demektir.

Üçüncü önemli özelliğimiz, Türkiye'de kapsayıcı-kuşatıcı bir siyasi fikrin ve muhtevanın öncülüğünü üstlenmektir. Bu anlamda; Doğusuyla-Batısıyla, Türk, Kürt, Alevi, Sünni gibi farklı etnik yapı, mezhep ve kökenleriyle 85 milyon vatandaşın tümünün, kendisini içinde bulabileceği bir fikri çerçeve ve genel anlayışa sahiptir. AK Parti herhangi bir zümrenin, etnik kökenin, sınıfın veya belirli bir coğrafyanın partisi değil, bir zadedgân (seçkinler) partisi hiç değil; doğrudan **Cumhurun partisidir.**

Biraz daha açarsak AK Parti devlet partisi değil milletin oylarıyla iktidar olup millet adına devleti yöneten bir partidir. Kapsayıcılık ve kuşatıcılık AK Parti'nin varlık sebeplerindedir. Bundan dolayı, AK Parti asla ayrıştırıcı bir dil kullanmaz. Kimlikler ve farklı kesimler üzerinden siyaset yapılmasını doğru bulmaz ve buna asla müsaade etmez. Bu anlamda AK Parti sadece 85 milyon Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının değil, gönül coğrafyamızda yaşayan ve gözü kulağı Türkiye'den gelecek hayırlı gelişmelerle meşgul olan yüz milyonlarca insanın yakınlık hissettiği siyasi bir harekettir. AK Parti'nin en önemli özelliklerinden biri de dünya mazlumlarının ve **Türkiye sevdalıların partisi** olmasıdır.

Türkiye'de esas itibarıyla sistemin sahibi olduğunu düşünen, kendilerini devlet partisi olarak görenlerin şimdi ortaya çıkıp "helalleşiyoruz" demeleri siyasi gerçekliğe sığmaz. Kendilerini bir devlet partisi olarak kodlamış olanların zihin dünyasında neler olduğuna geçmişte şahit olduk. Vatandaşın ne giyeceğine, nasıl konuşacağına, hangi okullarda eğitim alacağına, ne tür bir eğitim alacağına dahi karışan bu zihniyetin AK Parti gibi çoğulcu, özgürlükçü, kapsayıcı ve kuşatıcı olması; ötekileştirmeyen, dışlayan bir tavırla milletin özgürlük alanlarının önünü açması mümkün değildir ve bundan sonra da mümkün olmayacaktır.

Bu vasfımızla bizler kimsenin hakkına, hukukuna, etnik kökenine, giyimine, dinine, mezhebine, meşrebine ve diline müdahale etmedik. Bizim tarihi-kültürel kodlarımızda bu vardır. AK Parti tarihi ile, bütün Türkiye'nin partisidir. En son örneği ile Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının kurulması bunun başlı başına ispatıdır. Diyarbakır Cezaevi'nin müzeye dönüştürülmesi bir devrin kapanıp bir devrin açıldığına işaret fişeği olması bakımından çok sembolik anlamlar taşımaktadır. İstanbul'daki Demir Kilise'den Van'daki Ahdamar Kilisesi'ne ve azınlık vakıflarının sahiplerine devrine kadar pek çok adım toplumsal bütünlüğümüze yaptığımız katkıların yansımalarıdır. Zira biz, milli bekamızın ancak ve ancak farklılıklarımızın barış ve huzur içinde yaşatılmasıyla mümkün olabileceğine inanıyoruz. Bu ise, toplumu, her bir ferдинin diğeri olmadan yapamayacağı, kopmaz/koparılamaz bağlarla birbirine bağlı ve birbirinin varoluşsal teminatı şeklinde görmektir. Dahası; bu, siyasetin de ötesinde, toplumu bir kültürel ebru olarak görme ve siyasi mimariyi bununla estetize etme sanatıdır.

Türkiye'de toplumdaki farklı kimliklerin zenginlik olarak görülmesini sağlayan özgürlükçü siyasi iradenin adı AK Parti'dir. Örneğin; Kürt kardeşlerimizin kendi ana dilleriyle konuşabilmelerinin önündeki engeller bu siyasi çizgi sayesinde ortadan kaldırılmıştır. TRT Kürdi gibi imkânlarla insanların kendi dillerinde yayınları özgürce izleyebilmeleri sağlanmış oldu. Nereden nereye! Kürtçe dil ve kültür merkezleri açılarak üniversitelerimizin bünyesinde Kürt dilinin, Zaza dilinin daha güçlü bir şekilde öğrenilmesinin imkânları temin edilmiştir. Dahası, çocuklarımıza isterlerse seçmeli ders olarak Kürtçe, Zaza'ca ve Arapça öğrenebilmelerinin yolu açılmıştır.

Biz, insanların farklılıklarını yaratılışın zenginliği, hatta varoluşun zorunluluğu olarak görürüz. AK Parti'nin attığı tarihi adım, bu zenginliği ve varoluşsal zorunluluğu görmek, göstermek ve bunu siyasete dönüştürmek olmuştur. Bu, bizatihi demokrasinin demokratikleştirilmesidir. Tek başına bu bile büyük bir kıymettir.

Tarihi tecrübemiz ve irfan geleneğimiz gereği, biz, **insanları yaratılıştan eş, dinde kardeş** olarak görürüz. Yaratılıştan eş deyincede kadın-erkek ayrımı yoktur. Beyaz derili-kara derili ayrımı yoktur. Zengin-fakir ayrımı yoktur. Şu ana dili konuşuyor, bu ana dili konuşuyor ayrımı yoktur; olamaz da... Hazreti İnsan olarak bütün insanları yaradılıştan eşit gören bir anlayıştır bu. Bu, siyaset felsefesi bakımından insanlık tarihinin ulaşabildiği en üst noktadır: Herkes ya yaratılıştan eşindir ya da dinde kardeşin... Bunun pratik siyasetteki karşılığı, her yerdeki **demografik temsilin, demokratik temsil** olarak seçilenler listesine ve sandığa yansımaları şeklinde olmalıdır. Zira demografik temsilin demokratik temsil olarak yaşanmadığı bir yerde, gerçek manada demokrasiden bahsedemeyiz.

Dördüncü önemli özelliğimiz olarak şunu belirtmeliyiz ki; AK Parti birilerinin kendi ikbali için devleti yönetmek arzusunda olduğu bir parti değil, iç ve dış vesayet odaklarıyla çarpışa çarpışa ilerlemiş, bu uğurda büyük emekler sarf etmiş olan demokrat ve reformcu bir siyasi harekettir. AK Parti; eğitim, sağlık, hukuk, ekonomi ve birçok diğer alanlarda devrim niteliğindeki reformlarla, kendisini devletin ve sistemin sahibi olduğunu zanneden sivil ve askeri bürokratik oligarşi rejimini sonlandırmış, milletten başka efendi, milletten başka bir beşerî güç, milletin sözünün üstüne bir söz tanımadığını uygulamalarıyla göstermiştir. İçinde bulunduğumuz yıllarda bunu **'dönüş-türücü reformculuktan' 'tamamlayıcı reformculuk'** aşamasına yükselttik. Bunu **muhafazakâr devrimciler** olarak, halkın içinde ve halktan güç alıp vesayet odaklarıyla günbegün mücadele ederek başardık.

AK Parti olarak; sadece demokrasiyi durağanlaştıran vesayet odaklarıyla değil, teknolojik atılımlarımızın önünü kesen vesayet odaklarıyla da Türkiye'yi edilgen ve buzullaşmış bir dış politikaya mahkûm eden vesayetçi diplomasiyle de, yargıda, akademide, sendikal faaliyetlerde, sivil toplumculukta, medyada halkın nefes borularını tıkayan tüm vesayet odaklarıyla mücadele ettik.

Türkiye, demokrasi geleneğinden aldığı ilhamla, “vesayetler ile mücadele etmeyi” başarmış ve bu konuyu toplumsallaştırabilmiştir. AK Parti hükümetleri, milletin güçlü öz güveniyle de bütünleşerek, bu odaklarla hukuk ve demokrasi teamülleri içinde hesaplaşmayı bilmiştir. Bu yönleriyle AK Parti bizatihi demokrasiyi demokratikleştirmiş bir siyasi hareket olarak tarihimizin en büyük ve en etkin partisidir.

Beşinci büyük özelliğimiz ise vazgeçilmez ve geri dönülmez biçimde **Tam Bağımsız Türkiye olma idealidir**. Tam bağımsız Türkiye idealine sahip olmayan siyasilerin ne yerli araba üretmek, uçak motoru yapmak, ne İHA'ları-SİHA'ları üretmek; ne de Mavi Vatan'da, Siber Vatan'da, Uzay Vatan'da Türkiye'nin egemenlik haklarını korumak gibi bir derdi, davası olamaz.

AK Parti olarak; savunma sanayinden, doğal gaz ve petrol arama çalışmalarına, ekonomiden sağlığa ve ilaç sanayine, teröre karşı mücadeleden rol belirleyen dış politikaya ve uzay çalışmalarına kadar pek çok alanda hedeflerimizi başarmazsak Tam Bağımsız Türkiye'den bahsedemeyiz.

Tam bağımsız Türkiye ideali için çalışırken etkin dış politikasıyla çatışma çözümlerinde öncü, milli savunma sanayinden, yerli otomobili ve milli uzay programına, kamu sağlığından sosyal güvenlik sistemindeki başarısına kadar milli bir gurur tablosunu taşıyoruz. Ülkemizin, dünya siyaset paradigmasına; insan onurunu, hakkaniyeti, adaleti, barışı, müzakereyi, karşılıklı rı-

zayı ve dayanışmayı vizyoner anlamda taşıyabilmesi 20 yılı aşkın iktidarımız sırasında gerçekleştirilmiştir. Artık ikinci yirmi yıldayız ve bundan sonrasının daha da başarılı olacağına olan inancımız, nice yirmi yıllara şiarıyla, tamdır.

Tam Bağımsız Türkiye'yi oluşturabilme imkânı bakımından çok büyük mesafeler katettiğimiz bu noktada, hem küresel hem de bölgesel olarak dış baskıların arttığı ve coğrafyamızda kirli planların hazırlandığını görüyor ve biliyoruz. İşte, bu yüzden 2023 seçimleri hayati bir öneme sahiptir. Hiçbir eksikliğe mahal bırakmadan sözümüzü en iyi şekilde anlatacak; acısını acımız, derdini derdimiz bilerek milletimizle olan bağımızı en güçlü şekilde tesis edip güçlendirerek yolumuza devam edeceğiz.

Partimizi diğer partilerden ayırt eden ve partimize siyasi güç vererek önümüzdeki dönemde yol haritamızı gösterecek olan bu beş önemli özelliğimizdir. AK Parti'nin ve Cumhur İttifakı'nın 2023 seçimlerinden büyük bir başarıyla çıkması için ev ev, kapı kapı ve gönül gönüle çalışacağız. Milletimizin hem Cumhurbaşkanlığında hem de milletvekilliğinde bize güçlü bir şekilde destek vereceğine inanıyoruz. **AK Parti** ve **Cumhur İttifakı'nı** büyük bir çoğunlukla Türkiye Büyük Millet Meclisine taşıyarak liderliğimizde "**Türkiye Yüzyılı**"nın kapılarını açacaktır.

Sonuç olarak, AK Parti'nin başarıları ortadadır. 20 yılda asırlık hizmet ve eser siyasetimizin uygulamaları milletimizin emrindedir. Bunlar içerisinde hastaneler, okullar, köprüler, yollar, Marmaraylar, Avrasyalar, barajlar, uçaklar, havaalanları ile üniversiteler, milli savunma sistemleri ve daha niceleri vardır. Burada tüm bu eser ve hizmetlerinin gerçekleştirilmiş olmasındaki en büyük etken, büyük bir "**zihniyet devriminin**" başarılı olmasıdır. Türkiye aslında bu zihniyet devrimiyle hem vesayet odaklarını ortadan kaldırmış hem de milletimizde ve özellikle gençlerimizde muazzam bir öz güven inşasını gerçekleştirmiştir.

Hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkelerine sadık kalarak ve adeta siyaseti yapı sökülümüne uğratarak, vesayet odaklarını çökertip demokrasiyi demokratikleştirerek ortaya koyulan bu başarıların altındaki manevi dinamikler ise; öz benlik ihyası, öz güven inşası, kimlik pekiştirilmesi, aidiyet kuvvetlendirmesi ve gönüllere girmektir. AK Parti'nin inşa ettiği görünmez kaleler bunlardır.

Başarımızın arkasındaki en önemli güç ise, milletin gönlüne girmeyi samimiyetle başarabilmektir. Şimdi, 2023 seçimlerinin anahtarı ise, bundan daha zor bir iştir: **Gönüllerine girmeyi başardığımız milletin gönüllerinden düşmemeyi başarmak...** Bu bağlamda; gelmeye gideceğiz, sevmeyeni seveceğiz ve kapımızı çalmayanının kapısını çalacağız.

Böylece, gönlüne girdiğimiz vatandaşlarımızın gönlünden düşmemeyi de başarmış olacağız.

... Ve sonunda şunu da bileceğiz: Bizim hedefimiz, çalışmak, çabalamak, gayret etmek, hakkın, iyinin ve güzelin hâkim olması için mücadele etmektir. Bu çerçevede; eksiksiz, hatasız kusursuz olunmaz ama bunların bizden kaynaklanan kusurlar olmaması için gayret sarf edersek, Türkiye Yüzyılı'yla önümüzde hep yeni yollar açılacaktır. Türkiye 2023 seçimleriyle yeni bir döneme başlayacak ve bu aziz millet kıyamete kadar bu yoldan yürüyecektir.

Kültürel anlamda muhafazakâr, siyasi anlamda ise devrimci bir parti olarak; reformcu, kuşatıcı-kapsayıcı, yerli-milli, özgürlükçü, çoğulcu ve demokrat özellikleri ile AK Parti inşallah daha nice yirmi yıllar boyunca, aziz milletimize hizmetkârlığı ve öncülüğü sürdürecektir.

Türkiye Yüzyılı'nda her ne yapılacaksa beraber yapacak, beraber inşa edeceğiz.

Recep Tayyip ERDOĞAN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI
AK Parti Genel Başkanı

AK PARTİ

Huzuru beraber inşa edeceğiz...

Kardeşliği beraber inşa edeceğiz...

Barışı beraber inşa edeceğiz...

Güveni beraber inşa edeceğiz...

Şehirleri beraber inşa edeceğiz...

Hayatı beraber inşa edeceğiz...

Mutluluğu beraber inşa edeceğiz...

Yaşasın Türkiye Yüzyılı...

Yarın değil, hemen şimdi...

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE YÜZYILI İÇİN MİLLETİMİZE AHDİMİZDİR 5

BİRİNCİ BÖLÜM

AFETLERE KARŞI RİSK VE KRİZ YÖNETİMİ 21

1. Afetlere Karşı Dirençli Türkiye.....23

Asrın Felaketi 23

Kurumsal ve Teknik Kapasitenin Artırılması 25

Ulusal Düzeyde Risk Azaltımı 26

Marmara Bölgesi, İstanbul ve Büyükşehirler için
Risk Azaltma Programı 28

STK'ların ve Özel Kesimin Kriz Yönetimi Kapasitesinin Artırılması ..29

İKİNCİ BÖLÜM

SAĞLAM TOPLUMSAL YAPI..... 31

2. Değerler.....33

3. Eğitim.....34

4. Sağlık.....35

5. Aile.....37

6. Kadın.....38

7. Çocuk 39

8. Şehit Yakınları-Gaziler 40

9. Engelliler.....40

10. Yaşlılar 40

11. Çalışma Hayatı-Sosyal Güvenlik.....42

12. Gençlik 42

13. Kültür ve Sanat 45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSTİKRARLI VE GÜÇLÜ EKONOMİ..... 47

İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi 49

İstihdam.....	50
Ödemeler Dengesi.....	50
Enflasyon.....	51
Bankacılık ve Finansal Hizmetler.....	52
Kamu Maliyesi.....	53
14. Ticaret Hizmetleri.....	54
15. Girişimcilik ve KOBİ	55
16. Enerji ve Madencilik.....	56
17. Milli Savunma Sanayii	58
18. Dijitalleşme ve Dijital Dönüşüm.....	59
19. Yüksek Teknolojilerde Öncü Türkiye/Teknoloji Devrimi.....	60
20. Ulaştırma ve Haberleşme.....	61
21. Gıda, Tarım, Havyancılık ve Su Politikaları	63
22. Turizm	66
23. Çevre	66
Bölgesel Gelişme	67
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
ADALET, DEMOKRASİ, İNSAN HAK VE HÜRRİYETLERİ.....	69
24. Yüksek Standartlı Demokrasi	71
25. Türkiye Yüzyılı'na Yeni Anayasa	72
26. Hak ve Özgürlükler: Özgürlükler Yüzyılı	74
Yaşam Hakkı: Önce İnsan Hayatı	74
Yaşam Hakkı Eylem Planı	74
İşkenceye Sıfır Tolerans	75
Sosyal Barışın Teminatı: Din ve Vicdan Özgürlüğü.....	75
İfade Özgürlüğünde Yeni Dönem	76
Ayrımcılık ve Nefret Suçlarıyla Etkin Mücadele	76
Sosyal Adalet Hakkı.....	76
Yeni Nesil Hak ve Özgürlükler	77

Hak ve Özgürlükleri Koruyucu Mekanizmalar	77
27. Adalet Reformu	77
BEŞİNCİ BÖLÜM	
TÜRKİYE EKSENİ	83
28. Türkiye Ekseni.....	85
Küresel Dönüşüme Hazır Dış Politika.....	86
Bütüncül Dış Politikamızın Öncelikleri.....	87
Sözü Güçlü, Gücü Tesirli Türkiye.....	88
Türkiye Yüzyılı'nda Stratejik Kuşaklar	92
Güçlü Savunma, Güçlü Türkiye.....	100
Önleyici Güvenlik	100
İnsancıl ve Etkin Göç Yönetimi	101
Türkiye Ekseni, Hemen Şimdi	101
ALTINCI BÖLÜM	
GÜVEN VE İSTİKRARLA HUZURLU GELECEK	103
29. Terörden Arınmış Türkiye'de Güvenlik ve Asayiş	105
Terör Potansiyelinin Olmadığı Yeni Bir Başlangıç.....	105
Teröre ve Terörizme Karşı Mücadele Vizyonumuz	106
Geleceğimizi Uyuşturucuya Teslim Etmedik, Etmeyeceğiz	107
Uyuşturucuya Karşı Mücadelenin Temeli, Annelerin Yüreği	107
Uyuşturucu ile Mücadele Vizyonumuz	108
Güvenli Yollar, Güvenli Türkiye	108
Trafik Güvenliği Vizyonumuz	108
Dünyanın En Güvenli Ülkesi, En Güvenli Şehirleri	109
Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele	109
Asayiş Vizyonumuz	110
Göç Yönetimi.....	110
Göç Yönetimi Vizyonumuz.....	111
Sivil Toplumla İlişkiler	111

Türkiye, Yeni Nesil Muhtarlıklarla Tanışacak	112
Güçlü Nüfus, Güçlü Türkiye	112
30. Demokratik İstikrar için Cumhurbaşkanlığı	
Hükümet Sistemi.....	113
İki Oy Hakkı: Hükümet Doğrudan Halk Tarafından Seçiliyor.....	114
Gerçek bir Yasama – Yürütme Ayrılığı.....	114
Kriz Değil Çözüm Üreten Hükümet Sistemi	115
Krizlerle Mücadelede Etkili Yönetim	116
Türkiye Yüzyılı'nda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi:	
Vizyon ve Yeni Hedefler	117
31. İletişim Politikaları	119
Doğru ve Güvenilir Bilginin Merkezi Türkiye.....	119
Bütüncül İletişim ve Söylem Birliği	119
Güçlü, İtibarlı ve Güvenilir Bir Türkiye Markası için	
Kamu Diplomasisi	120
İnsana Dokunan ve Kapsayıcı İletişim.....	120
Özgür, Güçlü, Çok Sesli, Nitelikli ve Hakkaniyetli Bir Medya	121

BİRİNCİ BÖLÜM

AFETLERE KARŞI RİSK VE KRİZ YÖNETİMİ

1. Afetlere Karşı Dirençli Türkiye

Ülkemizi bütüncül bir afet hazırlığı ve yönetimi sistemine kavuşturmak için hayata geçireceğimiz Türkiye Ulusal Risk Kalkanı Modeli ile;

- Ülkemiz, yaşanması muhtemel tüm afetlere karşı hazır hale getirilecek,
- Yaşanabilecek afetlerde vatandaşlarımızın can ve mal güvenliği için gerekli tüm önlemler alınacak,
- Deprem, sel, yangın ve heyelan gibi doğal afetlere karşı önlemler her alanda öncelikli hale gelecek,
- Afet sonrası oluşabilecek sosyolojik, ekonomik, demografik, pandemik ve güvenlik problemlerini de kapsayan, afet öncesi, esnası ve sonrasını da içeren bir anlayışla bütüncül bir risk yönetimi hedeflenecektir.

Asrın Felaketi

- Depremden etkilenen şehirlerimizi; altyapısı, okulları, camileri, hastaneleri, çarşıları, parkları, spor alanları gibi sosyal donatılarıyla bütüncül bir bakış açısıyla, "Tarihe Vefa, Geçmişe Saygı" anlayışıyla yeniden inşa edeceğiz.
- 650 bin konutun yapımını bir yılda önemli ölçüde tamamlamayı hedefliyoruz.
- Fay haritalarını dikkate alarak yerleşim merkezlerini ovalardan yamaçlara doğru kaydırıyoruz.
- Zemin iyileştirme, izolatörlü ve çelik konstrüksiyonlu yapı ve yeni teknoloji ile radye temel, tünel kalıp sistemiyle binalarımızı en sağlam zeminlerde inşa edeceğiz.
- Kurduğumuz Afet Yeniden İmar Fonunu alternatif kaynaklarla güçlendireceğiz.
- Deprem bölgesinde bütüncül bir Ekonomik Rehabilitasyon Programı ve Kalkınma Hamlesini hayata geçireceğiz.
- Deprem bölgesinde sanayi ve ticaret koridoru oluşturarak bölgenin sahip olduğu üretim, ticaret ve ihracat potansiyelini ayağa kaldıracacağız. Bu çerçevede, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının koordinasyonunda GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi) ve DAP (Doğu Anadolu Projesi) Bölge

Kalkınma İdarelerinin ve kalkınma ajanslarının katılımıyla oluşturulacak bir program uygulamaya konulacaktır. Bu Program ile deprem bölgesinde bulunan illerimizi tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde cazibe merkezine dönüştürecek bir eylem planı uygulanacaktır.

- Tarım ve sanayi sektörleri başta olmak üzere bölgesel anlamda rekabet potansiyeli arz eden alanlarda yeni bir teşvik düzenlemesi yapılarak hızlı ve etkili bir yatırım hamlesi başlatılacaktır.
- Her ilde göre öncelikli olan sektörler belirleyecek, uygun bir planlamayla katma değeri yüksek ürün üretimi ve üretimde çeşitliliği yükselteceğiz.
- Hizmet sektörleri öncülüğünde, istihdam yoğun alanlarda atılacak adımlarla bölgenin nüfus dinamiği desteklenecek, gençler başta olmak üzere topluma yeni fırsatlar sunulacaktır.
- Kültür, gastronomi ve termal gibi turizm potansiyeli yüksek olan alanlarda bölgenin altyapıları hızla geliştirilecek, tanıtımı daha da güçlü bir şekilde yapılacaktır. Özellikle jeotermal kaynakların değerlendirilmesinde sağlık turizmi eksenli bir program geliştirecek, termal kaynaklarla beslenen seracılığa öncelik vereceğiz.
- Bölgede en az bir üniversitemizin dünya ölçeğinde markalaşması sağlanacak ve bölgemizdeki diğer üniversitelerin faaliyetleri de özel bir program kapsamında desteklenecektir.
- Yatırımı, üretimi ve ihracatı destekleyici, lojistik dâhil önemli altyapı projeleri Hassa Tüneli başta olmak üzere öncelikli olarak gerçekleştirilecektir.
- Ayrıca, kalıcı barınma çalışmaları kapsamında oluşturulan belli ölçekteki uydu kentler ile bütünleşen ekonomik altyapılar geliştirilecektir.
- Tüm yaşam alanlarını, yüksek teknoloji ve akıllı şehir uygulamalarını içeren yenilikçi yaklaşımlarla donatacağız.

Kurumsal ve Teknik Kapasitenin Artırılması

- Güvenli şehirler stratejimiz bağlamında her türlü afetlerle mücadele kapsamında AFAD'ın yetki ve sorumluluklarını insan gücü kapasitesi ile orantılı, daha uyumlu ve etkili bir koordinasyonu sağlayacak şekilde güçlendireceğiz.
- Afetlerle ilgili mevzuat gözden geçirilecek ve Sürdürülebilir Afet Risk Yönetimi Kanunu yürürlüğe konulacaktır. Bu çerçevede, kurumlar arasındaki yetki sınırları açık bir şekilde ayrılacak ve bütüncül bir yaklaşım ortaya konulacaktır.
- En kötü senaryo dikkate alınarak, arama ve kurtarma ekiplerinin sayısını ve niteliğini hızla ihtiyaç duyulan seviyeye yükselteceğiz.
- Geniş alanlarda etkisini gösteren afetlere karşı müdahale etkinliğini artıracak şekilde Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)'ni güncelleyeceğiz.
- Kurumların ve yerel teşkilatların afetlerle müdahale kapasitelerini; araç-gereç, bilgi birikimi ve uzmanlık bağlamında güçlendireceğiz.
- DSİ, OGM, KGM gibi araç ve makine parkına sahip kurumların personele afet anında nasıl müdahale edileceğine yönelik sürekli ve nitelikli eğitimlerin verilmesi sağlanacaktır.
- Orman yangınları ile mücadele kapsamında hava ve kara taşıtlarını artırarak optimum düzeye çıkaracağız.
- Yangınlarla kısa sürede ve daha etkili mücadele edecek şekilde itfaiye teşkilatlanmasını ulusal ve yerel ölçekte gözden geçireceğiz.
- Uygun alanların afet esnasında lojistik merkeze dönüşmesini sağlayacağız.
- Lojistik depo bulunmayan illerimizde barınma malzemelerinin stoklandığı cep depolarını tamamlayacağız.

Ulusal Düzeyde Risk Azaltımı

- Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP) ve İl Afet Risk Azaltma Planlarını (İRAP)'ları yaşanan afetler çerçevesinde gözden geçirecek, yeni gelişmeler ışığında ilave tedbirlerle detaylandıracağız.
- Afet risklerini esas alan bir şehir planlamasıyla tüm şehirlerimizdeki yapıları gözden geçireceğiz.
- Fay hattında yapılaşmayı engelleyecek Doğal Afetler ve Fay Yasasını çıkaracağız.
- Sadece deprem riski değil çoklu afet risklerini dikkate alarak, imar planlarının bu çerçevede hazırlanmasını sağlayacağız.
- Belediye meclisleri tarafından imar planlaması ve plan değişikliklerinin afet riski göz önünde bulundurularak yapılmasına yönelik tedbirler alınacaktır.
- Afet riski yüksek alanlardaki imar yoğunluklarının üst sınırının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından belirlenmesini sağlayacağız.
- Yapı denetimi gibi zemin etüdü denetimini de zorunlu hale getirecek, tasarım ve yapım kontrollerinin sağlıklı bir şekilde yapılmasını temin edeceğiz.
- Müteahhitlik hizmetlerinin sunumunda teknik kapasitenin ve tecrübenin dikkate alınması için gereken standartları ve tedbirleri belirleyeceğiz.
- Yapı sağlığı izleme sistemlerini ülke genelinde yaygınlaştıracak, yapılarımızın düzenli ve sağlıklı şekilde kontrol edilmesini sağlayacağız.
- Mikro ölçekte tüm yerleşim yerlerimizin hangi doğal afet riskleriyle karşı karşıya olduğunu ortaya koyacak, buralarda kentsel dönüşümü hızlandıracacağız.
- Kentsel dönüşümde "Direnci Şehir Konut Finansman Modeli"yle evini dönüştürmek isteyenlere 15 yıla varan vadelerle uygun ödeme şartlarında finans desteği vereceğiz.
- Riskli bölgelerde bulunan şehirleri yenileyecek, gerek duyulması halinde bazı şehirleri güvenli bölgelere taşıyacağız.

- Riskli bölgelerde inşa edilecek konutlar zemin +3 veya 4 katlı olacak, yatay mimariden taviz verilmeyecektir.
- Sosyal konut üretimini afet riski yüksek olan tüm bölgelerimizde yoğunlaştıracağız.
- Dijital Yapı Bilgi Bankası kuracağız. Türkiye arazi kullanım veri altyapısını oluşturacağız.
- Şehirlerimizi toplanma alanlarını ulaşılabilir kılan, arama kurtarma ekiplerinin hızlı hareket edebileceği, sağlık ve insani yardım çalışmalarının kolay yönetilebileceği akıllı konseptte sahip olarak yeniden tasarlayacağız.
- Şehirlerde temiz içme suyu kullanımı için şebeke suyuna bağlı bir şekilde sarnıç kültürü tarzında su depoları ve tankları yeşil alanların altına konumlandıracağız.
- Doğal afetlerden korunmak amacıyla kapsamlı, münferit bir Taşkın Kanunu çıkaracağız.
- Atık su ve yağmur suyu sistemlerini birbirinden ayırarak iklim değişikliği kaynaklı aşırı yağış rejimleri nedeniyle meydana gelen kentsel taşkınların önüne geçeceğiz.
- Toprak muhafaza, erozyon ile sel, çığ kontrolü kapsamında entegre havza rehabilitasyon projelerini riskli bölgeleri önceliklendirerek yaygınlaştıracacağız.
- Yangınlarda risk oluşturan sanayi tesislerinin yakın çevresindeki bitki örtüsünün oluşturulmasında riskleri azaltıcı standartları güçlendireceğiz.
- Potansiyel afet bölgelerinde elektrik iletim ve dağıtım şebekesinden bağımsız çalışabilecek şekilde mikro şebekeleri yaygınlaştıracacağız.
- Tüm afet tehlikelerini kapsayacak zorunlu afet sigorta mekanizmalarını yaygınlaştıracacağız.
- Kamu kurumlarınca geliştirilen bilgi sistemlerindeki tüm veriler birbirleriyle ilişkilendirilerek, bütüncül bir karar destek sistemi altyapısını oluşturacağız.
- Kesintisiz güvenli haberleşme sistemi oluşturulması kapsamında 81 ilde sayısal telsiz altyapısının kurulumunu tamamlayacağız.

- Geçici barınma standartlarını geliştirecek, riski yüksek bölgelerde konteyner kurulumu için altyapısı hazır alanlar oluşturacağız.
- Yangın, deprem, sel, çığ gibi afetlere yönelik, kamu kurumları ile özel kesimin araç envanterini sürekli olarak güncel tutacak ve bütünleşik bir veri tabanı oluşturacağız. Afet anında bu araçların ilgili bölgeye hızla sevkini sağlayacağız.

Marmara Bölgesi, İstanbul ve Büyükşehirler için Risk Azaltma Programı

- İstanbul'u olası bir deprem karşısında daha güçlü hale getirmek için gerekli kurumsal ve yasal düzenlemeler yaparak kentsel dönüşüm çalışmalarımızı hızlandıracaktır.
- İstanbul başta olmak üzere mevcut yapı stoğunun taranması, depreme dayanıksız yapıların tespiti, güçlendirilmesi veya sağlıklı yapıların yeniden inşa edilmesi için hukuki dayanağı güçlendirilmiş düzenlemeleri hayata geçireceğiz.
- Türkiye Yapısal Risk Analizi Projesi'ni İstanbul'dan başlatacağız. Özellikle 1999 öncesi inşa edilen tüm binaların risk analizini yaptırmalarını zorunlu hale getireceğiz.
- Kanal İstanbul kapsamında inşa edeceğimiz 125 bin konutla birlikte; 500 bini Anadolu, 500 bini Avrupa yakasında olmak üzere iki kentsel dönüşüm rezerv şehrin kurulumunu gerçekleştireceğiz.
- Sadece İstanbul'u değil tüm Marmara bölgesini; sanayisiyle, ticaretiyle, sosyal ve kültürel yapısıyla, konutlarıyla afetlere karşı hazırlayacak Afetlere Karşı İstanbul Mekânsal Stratejik Planı'nı hayata geçiriyoruz. Aynı anlayışla Ege Bölgemizde de benzer bir çalışmayı hazırlayacağız.
- Marmara bölgesindeki yoğunluğun azaltılması amacıyla bölge dışında yeni endüstriyel gelişim alanları ve lojistik hatları oluşturacağız.
- İstanbul'daki ve diğer büyükşehirlerdeki kritik alt yapı tesislerinin afetlere karşı dayanıklılığını artırmaya devam edeceğiz.
- Yapı denetim sürecindeki yaptırımların daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesini sağlayacağız.

STK'ların ve Özel Kesimin Kriz Yönetimi Kapasitesinin Artırılması

- Türkiye Ulusal Risk Kalkanı Modeli çerçevesinde, afet yönetimine yönelik yenilikçi çözümlerin ortaya konulabilmesi için yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde kamu, özel sektör, akademi ve sivil toplum arasında etkin bir işbirliği mekanizması oluşturacağız.
- İnsani yardım, arama-kurtarma-müdahale, psiko-sosyal destek ve eğitim gibi alanlarda faaliyet gösteren STK'ların kapasitesini geliştirmek üzere proje bazlı destekler sunacağız.
- Mevzuatla meslek kuruluşları ve STK'ların afetlerle ilgili yasal dayanakları ile görev ve sorumluluklarının daha belirgin bir biçimde belirlenmesini sağlayacağız.
- STK'ların ve özel kesimin kriz yönetimi açısından sınıflama ve kodlamasını yaparak afet sonrası hızlı bir yetki ve sorumluluk dağılımı ve koordinasyonu sağlayacağız.
- Afet yönetiminin kurumsal işleyişinde kamu, özel kesim ve sivil toplum işbirliğini düzenlemeye yönelik ilke ve esasları içeren rehberler hazırlayacağız.

İKİNCİ BÖLÜM

SAĞLAM TOPLUMSAL YAPI

2. Değerler

- Varlığımızın teminatı olan değerlerimiz, dayanışma ve işbirliğimizi güçlendirecek şekilde sosyal uzlaş, huzurlu bir yaşam ve güven dolu bir gelecek sunmaktadır. Büyük bir medeniyetin mirasçısı olan milletimizin tarih boyunca oluşturduğu ve halen üretmekte olduğu değerlerini gelecek kuşaklara aktarmaya özel önem veriyoruz.
- "Tek Millet, Tek Bayrak, Tek Vatan ve Tek Devlet" insanımızın refahını, huzuru ve mutluluğunu sürdürebilmek için içselleştirmiş çatı değerlerimizdir.
- Gelecek konusunda sağlam bir ortak irade oluşturan Milletimiz, insanlık ailesinin şerefli bir üyesi olarak yücelmekte, insanlığa yaptığı katkılarla onun bir parçası olmaktan onur duymaktadır. Bu yaklaşımla her bir bireyimizin, diğer milletlerin varlığına saygı duyan insanlık bilincinin yanı sıra bu millete olan aidiyetini en sağlam bağlarla teşekkül ettirdiği vatandaşlık bilincini çok kıymetli görmekteyiz.
- Şehitlerimizin son örtüsü olan Bayrağımızın anlamı ve milletimizin karakteri olan bağımsızlık iradesinin korunması, insanımızın Bayrağımızın altında bir ve beraber olarak hayat sürmesinin sağlanması bizim bir diğer temel değer ve önceliğimizdir.
- Vatan; atalarımızdan bizlere, bizlerden de genç nesillere kutsal bir emanet olarak aktarılan, ortak bir coğrafyada tarihi olaylarla bezenmiş ortak hikâyemizi ve milletimizin moral değerlerinin zemin bulduğu bir çevreyi ihtiva etmektedir.
- Devlet; Milletimizin bağımsız bir biçimde varlığını sürdürmesini garanti altına alan ve ortak dayanışma için gerekli örgütlenmeyi ifade eden, insanı yaşat ki devlet yaşasın şiarıyla millet için var olan bir diğer temel değerimizdir.
- Tüm bu çatıyı sağlam bir biçimde yükselterek ayakta tutan adalet, insan onuru ve özgürlük, aile ve dayanışma gibi temel değerlerimizin önümüzdeki dönemde de toplumumuza güç vermesini sağlamaya devam edeceğiz.
- Devletimizin geleceği ve milletimizin birliği adaletle kaimdir.
- İnsanımızın şahsiyetli, onurlu ve üretken bir hayat sürmesini teminen fikirde, teşebbüste ve inançta özgürlük temel ilkelerimizdendir.

- Her dönem varlığını koruyan temel kurumlardan biri olan ailenin milletimizin temel taşı olma özelliğinin bilincindeyiz. Aileyi insanımıza güçlü bir kimlik bilinci vererek dayanışmayı ve ortak kader anlayışını güçlendiren ana unsurlardan biri olarak görüyoruz.
- Değerlerimizin yaşatılması ve paylaşılması, sadece milletimizin değil tüm insanlığın yararına olacaktır.

3. Eğitim

- Eğitimin tüm kademelerinde müfredata “Değerler Eğitimi”ni entegre eden bir yaklaşımı hayata geçireceğiz.
- Mesleki eğitim merkezlerinde çırak ve kalfa sayısını 2 milyona çıkartacağız.
- Ekonomide ve işgücü piyasasındaki değişikliklerle uyumlu şekilde, mesleki eğitim ve istihdam bağlantısını güçlendireceğiz.
- 5 milyon öğrencimize verilmekte olan ücretsiz öğle yemeği desteğini devlet okullarımıza yaygınlaştıracacağız.
- Küresel gelişmeler ışığında sürekli güncelleme gerektiren eğitim alanında başarının kritik faktörü öğretmenlerimizdir. Tüm öğretmenlerimiz her yıl hizmet içi eğitime tabi tutulacaktır.
- Meslek Liseleri başta olmak üzere eğitim kurumlarımızda patent, faydalı model, marka ve tasarım tescil sayısını sürekli artıracak ve her yıl tescil alınan ürünlerin en az yüzde 10'unun ticarileşmesini sağlayacağız.
- Çocuklarımızın yetenek ve becerilerine uygun alanlara yönelmelerini güçlendirecek yeni mekanizmalar geliştireceğiz.
- Tüm okullarımızda etüt imkanlarını yaygınlaştıracak, velilerimizin iş hayatıyla okul programlarını uyumlaştıracacağız.
- Ortaöğretim sistemi üzerindeki baskıyı azaltmak amacıyla yükseköğretime geçişteki sınavların yılda birden çok kez yapılmasını sağlayacağız.
- Bilgi üretme ve araştırma-geliştirme kapasitemizi daha da artırmak için doktora eğitimini cazip hale getirerek, yıllık mezun sayısını 9 binden 25 bine çıkaracağız.

- Mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitim imkânlarını daha da iyileştireceğiz.
- Üniversitelerimizin rekabet gücünü artırmak amacıyla uluslararası arenada öncü akademisyenlerin Türkiye’de eğitim vermelerini teşvik edeceğiz.
- Belirli kriterlerle üniversitelerin yurtdışı kampüs/birim açmalarını destekleyeceğiz.
- Uluslararası öğrenci sayımızı 260 binden 1 milyona çıkararak, Türkiye’yi dünyada en çok tercih edilen ilk beş ülkeden biri yapacağız.
- Uluslararası sıralamalarda ilk 500’de en az 10 üniversitemizin yer almasını sağlayacağız.
- Yeşil ve dijital becerilerin geliştirilmesini de içerecek şekilde hayat boyu öğrenme programlarını her ay en az bir milyon vatandaşımıza ulaştıracacağız.
- Devlet üniversitelerinin idari yapısında yapacağımız değişiklik ile mütevellî heyeti oluşturulmasına imkân sağlayarak üniversite özerkliğini artıracacağız.

4. Sağlık

- Sağlıkta hizmet sunum kalitesinin yanı sıra tıbbi teknolojide, ilaç endüstrisinde ve sağlık turizminde kapasitemizi geliştirecek ve bu alandaki üretimde yerleşme oranını yükselteceğiz. Savunma sanayiinde yerleşme yönündeki uygulamalarda sağlanan başarıların sağlık alanında da benzer şekilde hayata geçirilmesini sağlayacağız.
- Rekabetçi yenilikçi ve güçlü bir sağlık sanayiinin geliştirilmesi amacıyla Sağlık Endüstrileri Başkanlığını kuracağız. Kamu alım garantileri dahil güçlü teşvik tedbirleri, akreditasyon, sertifikasyon mekanizmalarının geliştirilmesi ve üniversite-sanayi işbirliğinin etkinleştirilmesi yoluyla küresel ölçekte güçlü bir sağlık endüstrileri ekosistemini oluşturacağız.
- Yerli ve milli aşı üretim kapasitemizi yapacağımız ilave yatırımlarla daha da artıracak ve ülkemizi bu alanda önemli bir ihracatçı konumuna getireceğiz.
- Sağlık turizminin geliştirilmesi için akreditasyon ve denetim altyapısını güçlendireceğiz.

- 2028 yılında 3 milyon sağlık turisti sayısı ve 10 milyar dolar sağlık hizmeti ihracatını hedefliyoruz.
- Geleneksel ve tamamlayıcı tıbbın eğitim alt yapısını güçlendireceğiz.
- Evde bakım ve teletıp uygulamalarının kapsamını genişleteceğiz.
- Aile diş hekimliği uygulamasını hayata geçireceğiz.
- Sağlık dostu işletme sertifika sistemini hayata geçirerek sağlıklı besin üretimini destekleyeceğiz.
- Koruyu ve önleyici sağlık hizmetlerinin rolünü daha da güçlendireceğiz.
- Başta kırsalda olmak üzere birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirmeyi sürdüreceğiz, aile sağlığı hizmetlerinin daha yaygın, erişilebilir ve nitelikli olmasını sağlayacağız.
- Aile hekimi başına düşen nüfusu 5 yılda 2.500'ün altına indireceğiz.
- Palyatif bakım hizmetleri kapasitesini arttıracacağız.
- Sağlık insan gücünün ülke genelinde dengeli dağılımını sürdüreceğiz, başta hekim ve hemşire sayıları olmak üzere insan kaynağını nicelik ve nitelik olarak arttıracacağız.
- COVID-19 örneğinden hareketle olası ani sağlık şoklarına karşı mevcut erken uyarı sistemlerini daha da geliştireceğiz.
- 2028 yılında;
  - 10 bin kişiye düşen yatak sayısını 31'den 35 seviyesine çıkaracağız.
  - Sağlık Bakanlığı hastanelerinde nitelikli yatak oranını %79'dan %90'ın üzerine çıkaracağız.
  - Şehir hastanelerinde 16 hastanemizi tamamlayıp toplam şehir hastanemizin sayısını 36'ya, toplam yatak sayısını 50 binin üzerine çıkaracağız.
  - Yüz bin kişiye düşen hekim sayısını 231'den 315'e, yüz bin kişiye düşen hemşire ve ebe sayısını 364'ten 460'a çıkaracağız.
- Daha sağlıklı nesiller için normal doğumu teşvik etmeye devam edeceğiz.
- 2028 yılına kadar anne ölüm oranlarını yüz binde 13,1'den 10'un altına, bin canlı doğumda bebek ölüm hızını 8,7'den 7'nin altına düşüreceğiz.
- Obezite ile mücadele programlarını artırarak obezite oranını düşüreceğiz.

- Yaşlı, eve bağlı kronik hastalara hastaneye gitmeden ihtiyacı olan raporları almayı sağlayacağız.
- Akılcı ilaç kullanımını artırmak için gerekli tedbirleri alacağız.

5. Aile

- AK Parti aileyi toplumun temel taşı olarak görmektedir. Önümüzdeki dönemde de ailenin fitratını maddi ve manevi olarak daha da güçlendirmek ve her türlü olumsuz etkiye karşı korumak temel önceliklerimiz arasındadır.
- Gelir seviyesi asgari hayat standardının altında hane bırakmayacağız. Bunun için, Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemini hayata geçireceğiz. Bu çerçevede, Aile Bazlı Vatandaşlık Maaşı uygulamasını başlatacağız.
- Yeni dönemde, aileyi güçlendirmeye dönük yenilikçi mekanizmalar geliştirmeye devam edeceğiz. Bu kapsamda, önümüzdeki dönemde uygulamaya koyacağımız Aile Koruma Kalkanı Programıyla ev hanımlarının emekliliğine destek sağlayacak, yeni ailelerin kurulmasını teşvik edecek, gençler öncelikli olmak üzere her ailede en az bir kişiye iş imkanı sağlayacak, aileyi ve çocuğu tehdit eden her türlü olumsuz eğilimlere karşı etkin bir şekilde mücadele etmeye devam edeceğiz.
- Aile Koruma Kalkanı Programının finansmanı, uluslararası standartlarda dijital Aile ve Gençlik Bankası kanalıyla sağlanacaktır. Bu sosyal amaçlı bankanın ana gelir kaynaklarından biri de Karadeniz'de keşfedilen doğalgaz gelirlerinin belirli bir yüzdesi olacaktır.

Aile Koruma Kalkanı Programı kapsamında;

- Ev hanımlarının emekliliğine destek sağlayacak,
- Her ailede gençler başta olmak üzere en az bir çalışan olması sağlanacak,
- Yeni evlilikler teşvik edilecektir.
- Ev hanımlarının evdeki emekleri karşılığında emeklilik gibi bir güvenceye sahip olmalarını en temel hakları olarak görüyoruz. Bu çerçevede, ev hanımlarının isteğe bağlı ödeyecekleri primlerin üçte birini devlet olarak biz karşılayacağız.

- Aile Koruma Kalkanı Programı kapsamında her ailede en az bir çalışanın bulunmasını sağlayacağız. Bu amaçla, özel sektör işletmelerinin sigorta primlerinin tamamını belirli bir süreyle devlet olarak biz ödeyeceğiz. Programı uygularken gençlere öncelik vereceğiz.
- Yeni evlilikleri teşvik etmek üzere, Aile ve Gençlik Bankası üzerinden yeni evlenen çiftlere iki yılı geri ödemesiz 48 ay vadeli 150 bin lira faizsiz evlilik kredisi vereceğiz. Ayrıca, Aile ve Gençlik Bankasının faaliyetleri arasında, çocukların eğitimi başta olmak üzere aile kurumunu koruyan ve güçlendiren çeşitli hizmetler de desteklenebilecektir.
- Bu üç unsurlu programın Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemi ile uyumunu gözeterek, programlar arasındaki dengeyi, çalışma hayatında yer almayı caydırmayacak bir seviyede kuracağız.
- Sosyal destek programlarımız ekonomik ve sosyal yan etkileri de dikkate alınarak gözden geçirilecek, aile bütünlüğünü koruyucu ve geliştirici vasfı güçlendirilecektir.
- Sosyal yardımlardan yararlanma koşullarını standardize edeceğiz.
- Annelere olduğu gibi babaların da esnek çalışma imkânlarını genişleteceğiz.

6. Kadın

- Kadın ve erkeğin evlilik bağıyla kurulan aileyi her türlü zararlı eğilimden koruyucu tedbirler alacağız.
- Ülkemizin dinamik nüfus yapısının korunması amacıyla doğurganlık hızını nüfus yenilenme oranının üzerinde tutacak politikaları uygulamaya devam edeceğiz.
- Erken yaşta evlilik ve kadına yönelik şiddet konusunda sıfır tolerans ilkesiyle çalışmayı sürdüreceğiz.
- İş ve aile yaşamını uyumlaştıracak politika ve uygulamaları geliştirmeye devam edeceğiz.
- Kadınların, iş kurma ve geliştirme süreçlerini kolaylaştıracak, e-ticaret platformlarında yer almalarını teşvik edecek, finansman kaynaklarına erişim ve kooperatifler yolu ile kadın girişimciliğini güçlendireceğiz.

- Çocuk bakım mesleğinin kayıtlı hale gelmesini ve profesyonelleşmesini destekleyeceğiz.
- Hem çalışmak hem çocuğuyla ilgilenmek isteyen kadına uzaktan çalışma/kısmi çalışma gibi alternatif çalışma imkânlarını artıracacağız.
- Mevsimlik tarım işçisi kadınların sosyal güvenlik başta olmak üzere çalışma şartlarını iyileştireceğiz.
- Siyaset, akademi, özel sektör, sivil toplum, kamu gibi birçok alanda kadınların yönetim ve karar alma süreçlerine katılımını teşvik edeceğiz.

7. Çocuk

- Çocuklarımızın temel bilimler, teknoloji ve mühendislik alanlarına yönlendirilmelerini sağlamak üzere ilave programlar geliştireceğiz.
- Akran zorbalığı dahil çocuklara yönelik şiddet ve siber zorbalıkla mücadele için gerekli tedbirleri uygulamaya devam edeceğiz.
- Çocuklar için mini şehir kavramıyla toplumsal hayatta var olan meslekleri oyunlaştırarak icra imkanı veren Hayata Hazırlanıyorum Atölyelerini geliştireceğiz.
- Çocuk dostu şehirler modeli oluşturacak ve yaygınlaştıracacağız.
- İş ve aile yaşamını uyumlaştırmak amacıyla çocuklara yönelik erişilebilir gündüz bakım hizmetlerini daha da yaygınlaştıracacağız.
- Teknoloji bağımlılığı dahil çocuklarımızın her türlü bağımlıklardan korunmasına yönelik koruyucu ve önleyici programlar geliştirerek uygulayacağız. Suça sürüklenen çocukların topluma kazandırılmasını sağlayacağız.
- Çocuğa karşı şiddet, çocuk işçiliği, ihmal ve istismara karşı sıfır tolerans ile mücadelemize kararlılıkla devam edeceğiz.
- Çocuklarımızı olumsuz etkileyebilecek içeriklerle mücadelemizi sürdüreceğiz.

8. Şehit Yakınları-Gaziler

- Tüm kamu kurum ve kuruluşlarında şehit yakınları ve gazilerin iş ve işlemlerinin takip edileceği bir irtibat noktası oluşturacağız.
- Şehit anne ve babalarının aylıklarını daha da iyileştirici düzenlemeler hayata geçireceğiz.
- İstihdam hakkından yararlanamayanlar için alternatif istihdam politikaları geliştireceğiz.
- Şehit ve gazi çocuklarının kamu burslarının yanı sıra özel burslardan da en üst düzeyde faydalanmalarını sağlayacağız.

9. Engelliler

- Günlük bakım merkezi ile beraber yatılı bakım merkezlerinin sayısını artıracacağız.
- Engelsiz Yaşam Merkezleri'nde engel türüne göre branşlaşmaya gideceğiz.
- Evde bakıma ihtiyacı olan engelli ve yaşlıya düzenli bakım ve bunun için Evde Bakım Yardımı alanları kısmi zamanlı olarak sosyal güvenlik kapsamına alacağız.
- Engellilerin istihdamını artırmak amacıyla korumalı işyerlerinin kapsamını genişleteceğiz.
- Engelli bireylerin ailelerine eğitim desteği, uzun vadeli aile danışmanlığı ve psiko-sosyal destek hizmetlerini geliştireceğiz.
- Erken tanı ve tedavi sürecinde aile hekimlerinin etkinliğini artıracacağız.

10. Yaşlılar

- Yaşlılarımızı topluma daha fazla entegre edecek ve sosyal hayatın içine katacağiz.
- Yaşlılarımızın özellikle çocuklar ve gençlerle iç içe şekilde toplumsal hayatın içerisinde yer almalarını ve tecrübelerini yeni kuşaklara aktarmalarını sağlayacağız.

- Yaşlı bakım sigortası uygulamasını hayata geçireceğiz.
- Yaşlıların birbirinden farklı birimlerden sağlık hizmeti alması yerine geriatri hastaneleri ya da geriatri kliniklerinden hizmet almalarını sağlayacağız.
- Emeklilik yaşını özellikle kadınlarda çocuk sayısına göre esneteceğiz.
- Yaşlı dostu kent mekanları oluşturacağız.
- Kent merkezlerinin hinterlandında, yaşlı yaşam köyleri oluşturulması teşvik edilecek, burada yaşayacak olan yaşlıların başta çocuk ve gençler olmak üzere toplumun değişik kesimleriyle kuşaklar arası entegrasyon ve etkileşimini sağlayacak tedbirler alınacaktır.
- Kendi ev ortamlarında işlevsel bir şekilde yaşamlarını sürdürmek isteyen yaşlıların ihtiyaç duyduğu malzeme alımı gibi hizmetleri destekleyeceğiz.
- Evde yaşayan yaşlılar için profesyonel bakım elemanları yetiştireceğiz.
- Yalnız yaşayan ve bakım desteği almayan yaşlıların kendi konutlarında bakım ve güvenlik gereksinimlerinin uzaktan takip edilmesi amacıyla uygun teknolojilerden yararlanacağız.
- Yaşlıların gelişen teknolojiye uyum sağlamaları için dijital okuryazarlık eğitimlerine ağırlık vereceğiz.
- Yaşlıların sosyal yaşama katılımlarını sağlayan gönüllü kuruluşları teşvik edeceğiz.
- Demans/Alzheimer gibi hastalıklar için ihtisaslaşmış gündüz hizmet merkezlerini yaygınlaştıracacağız.
- Çalışma yaşamına devam etmek isteyen yaşlıların ihtiyaç duydukları becerileri geliştirmelerini destekleyecek ve esnek çalışma koşulları oluşturacağız.
- Yaşlıların üniversite eğitimini kolaylaştırıcı esnek bir yapı oluşturacağız.

11. Çalışma Hayatı-Sosyal Güvenlik

- Çalışanlarımızı ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmeyecek, önümüzdeki dönemde de asgari ücretin yanı sıra memur ve emekliler için enflasyonun üzerinde artışlarla çalışanlarımızın ve emeklilerimizin refah payı almalarını sağlayacağız.
- Alın teri kurumadan hakkın verilmesi prensibiyle, tüm çalışanlarımıza kaliteli ve güvenceli bir çalışma hayatı sağlamayı taahhüt ediyoruz.
- Pasif işgücü programlarının erişilebilirliğini güçlendirecek, işsizlik sigortası fonundan yararlanma şartlarını kolaylaştıracağız.
- Hayata geçirdiğimiz iş sağlığı ve güvenliği reformunu kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz.
- Kayıtdışılıkla mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz. Rehberliği ve gönüllü uyumu ön planda tutacak, risk odaklı denetim kapasitemizi daha da etkinleştireceğiz.
- Mevsimlik tarım işçileri gibi gruplar için özel sosyal sigorta programları oluşturacak, sosyal güvenlik kapsamını en üst düzeye çıkaracağız.

12. Gençlik

- Karar alma süreçlerinden sosyal politikalara, eğitimden istihdama kadar hayatın her kademesinde gençliğin dinamizmini ülkemizin gelişme yolunda kullanacağız.
- Gençlerimize demokratik ve bilimsel eğitim zemini sağlamaya, fikri ve vicdanı hür gençler olarak özgürlüklerini ve kendini ifade imkanlarını desteklemeye devam edeceğiz.
- Üniversiteli gençlerimize "Gençlik Kartı" uygulamasını başlatacağız. Bu karta sahip olan gençlerimize tiyatro, sinema gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerden ücretsiz veya indirimli yararlanma imkanı getireceğiz.
- Üniversiteli gençlerimize aylık 10 GB ücretsiz internet erişim imkanı sağlayacağız.
- Yükseköğretimdeki gençlerimize bir defaya mahsus olmak üzere cep telefonu ve bilgisayar ediniminde vergi muafiyeti sağlayacağız.

- Genç girişimcilerimiz için Tarım Girişimcilik Bölgeleri (TARGİB) kuracağız.

TARGİB'lerde;

- Ziraat mühendisleri öncelikli olmak üzere, genç girişimcilerimize herhangi bir bedel almaksızın arazi tahsisi,
- Kuracağımız Aile ve Gençlik Bankası tarafından ilk iki yıl ödemesiz ve beş yıl vadeli faizsiz kredi desteği ve belirli bir süreyle ürün alım garantisi veya sözleşmeli üretim modelinin uygulanmasını sağlayacağız.
- Kuracağımız tüm TARGİB'lerde; iş geliştirme, muhasebe ve finansman, insan kaynakları, bilişim ve hukuk gibi alanlarda teknik destek ve danışmanlık hizmetleri sunacak şekilde tüm giderlerini karşılayacağımız bir merkez oluşturacağız.
- Gençlerin üç temel alanda beceri kazanmalarını sağlayıcı, okul içi ve dışı programlar uygulamaya koyacağız. Bu çerçevede, en az bir müzik enstrümanını kullanabilmeyi, bir yabancı dil konuşmayı ve bir spor dalında lisans sahibi olmayı destekleyeceğiz. İmkânları kısıtlı kesimlere öncelik vermek kaydıyla bu üç alanda, beceri kazanan gençlerimizin üniversiteye girişini kolaylaştıracak ve burslu eğitim görmelerini sağlayacağız.
- Objektif kriterler altında belirlenecek 30 bin genç yeteneğimizi; günümüz şartlarında stratejik önemi haiz olan spesifik 20 alanda küresel arenada boy gösterebilecek nitelikte uzman olarak yetiştireceğiz.
- Kendi işini kuran genç girişimcilerimize faizsiz kredi desteği sunacağız.
- Siyasete gençlerin bakış açısının daha fazla damga vurmasını sağlayacak, gençlerimize siyasette daha fazla alan açacağız.
- Gençlerimize esnek çalışma koşulları sunacağız. Çalışırken eğitimlerini de devam ettiren gençlerimize yönelik teşvik edici düzenlemeler yapacağız.
- “Yıkıcı” değil “İnsani” dijitalleşmeyi temel alarak çocuklarımızı ve gençlerimizi yeni teknik ve sosyal becerilerle geleceğe hazırlayacağız.
- Gençlerimizin dünya ile etkileşimini artıracak, yüksek lisans ve doktora programları için yurtdışına gönderilen öğrenci sayısını yükselteceğiz.

- Üniversiteye devam etmek istemeyen gençler için istihdam ve girişimcilik destekleri sağlayacak, bu kesime dönük olarak toplumsal algıların olumlu yönde değiştirilebilmesi için politikalar geliştireceğiz. Bu kapsamda, lise sonrası mesleki sertifikalar ile işgücü piyasalarına katılımı teşvik edeceğiz.
- “Gençlik Mesleki Veri Tabanı” kuracağız. İş dünyası talepleriyle gençlerimizin yetkinlik ve becerilerinin eşleşmesini sağlayarak gençlerin istihdam sürecini hızlandıracağız.
- Suça sürüklenen gençlerin başta istihdam imkanlarının sağlanması olmak üzere topluma kazandırılmaları için programlar geliştirecek, suça sürüklenmeyi önleyici tedbirlerin alınmasını sağlayacağız.
- Bağımlılıklarla mücadele programlarımızı kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz.
- Ülkemizin genç bilim insanları, sanatçı ve sporcular açısından cazibe merkezi olma özelliğini güçlendireceğiz.
- Gençlerimizin spor ve sanatsal aktivitelerden daha yaygın bir biçimde yararlanmasını sağlayacağız. Bütün illerde gençlik ve kültür merkezlerinin sayısını artıracacağız.
- Beyin göçünü tersine çevirecek, gençlerimizin gelecek umutlarını güçlendirecek, sorumluluk anlayışıyla yaşama ve ülkemize hizmet etme aşkını artıracacağız.
- Gençlerimize sanatı sevdirecek ve kuracağımız Kültür Evleri ile sanat alanında profesyonel eğitim almalarını sağlayacağız.
- Müracaat eden her öğrenciye öğrenim kredisi, ihtiyaç sahibi öğrencilere ise burs imkanı sağlamaya, bu kapsamda aktarılan kaynakları artırarak devam edeceğiz.
- Gençlik hizmetlerinin sunumunda mobil ekipler oluşturarak gençlerin yoğun olarak bulunduğu park, meydan vb. alanlara hizmetlerimizin ulaşmasını temin edeceğiz.
- Gençlerimizin dünya gençleriyle buluşmasını ve kültürel etkileşimini sağlayan hareketlilik hibe programlarının sayısını artıracacağız.
- Gençlerin gönüllü faaliyetlere katılımlarının desteklenmesi alanında mevzuatı geliştirecek ve bu alanın özendirilmesini sağlayacağız.
- Gençler arasında sağlık, sosyal medya, finans ve hukuk okuryazarlığını artıracacağız.

- Gençlerin STK'larda daha aktif rol almalarını teşvik edecek, bu hususta gençliğe özgü sivil toplum alanını güçlendireceğiz.
- Gençlerin serbest zamanlarını güvenli ve faydalı bir biçimde geçirebilmelerini teminen gençlik merkezleri etkin olarak kullanılacak, var olan tesis, program ve uygulamalar gençlerin talep ve önerileri doğrultusunda gözden geçirilecektir.
- Her yaştan insanın daha fazla hareket ettiği, spor yaptığı bir toplum olma hedefine ulaşacağız.
- Genç ve nitelikli sporcularımıza yönelik burs imkânlarını genişleteceğiz. Özel Olimpiyat Akademileri kurarak, nitelikli sporcularımızı tespit edecek ve destekleyeceğiz.
- "Spor İhtisas Teknoparklar" kuracağız.
- Genç ve nitelikli sporcularımıza yönelik burs imkanlarını genişleteceğiz. Gençler için spor imkânlarını daha da geliştirecek, erişilebilir spor tesislerini daha yaygın hale getireceğiz.

13. Kültür ve Sanat

- Köklü tarihi ve kültürel mirasa sahip olan ülkemiz, Türkiye Yüzyılı'nda kültür ve sanat alanında dünyada adından sıklıkla söz ettiren bir ülke konumuna gelecektir.
- Müzesi ve kültür merkezi olmayan il, kütüphanesi olmayan ilçe bırakmayacağız.
- Kütüphanelerimizi 7 gün 24 saat açık olacak şekilde vatandaşlarımızın hizmetine sunacağız. Çocukların ve gençlerin ilgisini çekebilecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesine imkan sağlayacak bir ortamı oluşturacağız.
- Kültür endüstrileri girişimci ekosistemini geliştireceğiz. Bu kapsamda "Kültür Kentler" kuracağız.
- Kitapçılar çarşısı, kitabeveleri, sahaflar ile geleneksel sanatların icra edilmesine yönelik olarak mekân desteği sağlayacağız.
- Kültürümüze özgü ürünlere yönelik markalaşma, pazarlama ve finansman desteği sağlayacağız.
- Sahip olduğumuz değerlerin sinema başta olmak üzere tüm sanat alanlarında işlenmesine yönelik teşvik mekanizmasını daha da geliştireceğiz.

- Ülkemizi önemli bir film çekim merkezi haline getireceğiz.
- Çocuklarımızın gelişim sürecinde önemli rol oynayan animasyon sektörünü stratejik olarak ele alıp, desteğimizi artıracacağız.
- Telif haklarının korunmasına dair yasal düzenlemeleri sektörün ihtiyaçları doğrultusunda güncelleyeceğiz.
- Başta özel müzeler ve kültür merkezleri olmak üzere iş dünyasının kültür ve sanata daha fazla bütçe ayırmalarını özendireceğiz.
- Dünya miras listesinde 19 olan kültürel varlık sayımızı yükseltmeyi sürdüreceğiz.
- UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerine kayıtlı 25 miras sayımızı 2028'de 35'e çıkararak en çok kültürel değer kaydettiren ilk iki ülke arasına girmeyi hedefliyoruz.
- Türk dilini dünyaya tanıtmaya çabalarımızı kararlılıkla sürdüreceğiz. Bu amaçla, dijital mecraları daha etkili bir şekilde kullanacak tedbirleri alacağız.
- Yunus Emre Enstitülerindeki Türkçe içerikleri ve bilgi merkezlerini zenginleştireceğiz. 62 ülkede hizmet veren Yunus Emre Enstitülerimizin Kültür Merkezi sayısını, 2028 yılına kadar 128'e çıkarmayı hedefliyoruz.
- Dijital arşivlerimizi geliştirecek, kültür varlıklarımızın korunması ve tanıtılmasında teknolojinin tüm imkânlarından faydalanacağız.
- Anadolu'nun kadim medeniyetlerini de kapsayan, Selçuklu, Osmanlı ve Orta Asya arkeoloji anabilim dallarını geliştireceğiz. Arkeoloji ve sanat tarihi bölümlerini birbirlerini besleyen ve destekleyen bölümler olarak düzenleyeceğiz.
- 2028 yılına kadar vakıf eserlerimiz de dâhil başta kamuya ait tescilli yapılar olmak üzere en az 1.500 adet taşınmaz kültür varlığımızın restorasyonunu yapmayı ve kullanıma kazandırmayı hedefliyoruz.
- Usta-çırak yöntemiyle devamlılığı sağlanan ve yok olma tehdidi altındaki geleneksel sanatların öğretiminin kurumsal bir şekilde devam ettirilmesini sağlayacağız.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSTİKRARLI VE GÜÇLÜ EKONOMİ

- Güçlü, büyük ve bağımsız Türkiye'nin teminatı, ekonomimizin sürdürülebilir, kapsayıcı, insan odaklı ve dengeli büyümesidir.
- Güven ve istikrar içinde, rekabetçi bir ortamda büyümeye ve istihdam üretmeye devam edeceğiz. Bu kapsamda, yatırım, istihdam, üretim ve ihracat yoluyla yapısal cari açık sorununu ortadan kaldıracak politikalarımızı kalıcı bir şekilde hayata geçireceğiz.
- Verimliliği önceleyen, sürdürülebilir, kapsayıcı ve güçlü bir büyüme dinamiğini yeşil ve dijital dönüşüme uyumlu bir şekilde tesis edeceğiz.
- Ülkemizin üst gelir grubuna yükselmesini sağlayacağız.
- Sürekli ve güçlü büyüme hedefiyle, Türkiye'nin önündeki fırsat penceresini kullanarak, 2024-2028 dönemi arasında yıllık ortalama yüzde 5,5 seviyesinde büyüme ile 2028 yıl sonunda 1,5 trilyon dolar milli gelir büyüklüğüne ve 16 bin dolarlık kişi başı gelir düzeyine ulaşmayı hedefliyoruz.
- İstihdam dostu büyüme hedefi doğrultusunda, genç nüfusun yoğun olduğu bölgeler öncelikli olmak üzere, emek yoğun sektörleri desteklemeye devam edeceğiz. Rekabet gücümüzün yüksek olduğu geleneksel sektörlerimizi yenilikçiliğe dayalı bir ekosistemle daha verimli hale getireceğiz.
- Teknoloji yoğun yüksek katma değerli sektörlerin ekonomimizdeki payını artırarak ülkemizi daha rekabetçi bir konuma taşıyacağız.
- Finansal alanda yapacağımız yeniliklerle girişimcilik ekosistemini desteklemeye devam edeceğiz. Gençler başta olmak üzere, iyi projesi olup sermayeye ihtiyaç duyan kesimleri güçlü bir şekilde teşvik edeceğiz.
- 14 Mayıs seçimleri sonrasında oluşacak yeni kabine içinde yine güçlü bir ekonomi ekibi görev üstlenecektir.
- AK Partinin 20 yılı aşkın birikimini ve dinamizmini yansıtacak olan ekonomi ekibimiz etkin bir koordinasyon içinde görev icra edecektir.
- Ekonomi ekibimiz kamu, özel kesim ve sivil toplum ile diyalog ve istişare içinde makroekonomik politika çerçevemizi güncelleyecek, yeni şartlara ve ihtiyaçlara göre alınması gereken tedbirleri kamuoyu ile paylaşacaktır.

- Öngörülebilir, şeffaf ve etkili politikalar setinin kararlı bir siyasi irade ile hayata geçirilmesi için 5 yılın yol haritası niteliğinde, çalışmalarını yürüttüğümüz Ekonomi Eylem Planı uygulamaya konacaktır.
- Bu kapsamda, ekonomik politikaların sosyal politikalarla bütüncül bir anlayış içinde şekillendirilmesi doğrultusunda Ekonomik ve Sosyal Konsey düzenli aralıklarla toplanacak ve buradan çıkan öneriler ilgili kurumlarımız tarafından hayata geçirilecektir.

İstihdam

- 2022 yılı sonu itibarıyla 32 milyon civarında olan toplam istihdamı 6 milyon artışla 2028 yıl sonunda 38 milyona yükselteceğiz. İşsizlik oranının kademeli olarak gerilemesini sağlayacak, işsizlik oranını yüzde 7'nin altına indireceğiz.
- İşgücü piyasasının yeşil ve mavi ekonomi, döngüsel ve dijital ekonomi ile iklim değişikliğine uyumunu hızlandıracak; ortaya çıkan beceri ihtiyaçlarını karşılayarak yeni istihdam olanakları sağlayacağız.
- Kadınlar ve gençler başta olmak üzere özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına girişlerinin hızlandırılmasını ve kalıcılıklarının teşvik edilmesini destekleyerek, güvenceli esnek çalışma biçimlerinin hayata geçirilmesini sağlayacağız.
- Kadınlarda istihdam oranını yüzde 35'in, işgücüne katılma oranını yüzde 40'ın üzerine çıkaracağız.
- Genç girişimcileri yenilikçi buluş ve projelere yönlendiren hibe desteklerimizi artıracacağız.
- Kayıtdışılıkla mücadele mekanizmalarını güçlendirerek, 2028 yılında kayıtdışı istihdamın payını yüzde 20'nin altına indireceğiz.

Ödemeler Dengesi

- 2022 yılı sonu itibarıyla 254,2 milyar dolar olan ihracatımızı 2028 yılında en az 400 milyar dolara yükselteceğiz.
- Uzay ve havacılık, çip, elektronik, yapay zeka, biyoteknoloji, sentetik biyoloji, aşı, ilaç ve tıbbi cihaz sektörleri başta olmak üzere, kamu-özel sektör işbirliklerine hız kazandırarak, mega yatırım projelerini hayata geçireceğiz.

- Topyekun kalkınma perspektifi çerçevesinde, KOBİ'lerimizi daha da güçlendirerek; fintek, siber güvenlik, e-ticaret ve oyun sektörleri başta olmak üzere değeri 1 milyar doların üzerinde yenilikçi Türk şirketleri çıkarmaya yönelik proje bazlı teşvik sistemimizi geliştireceğiz.
- Küresel markaların ülkemizde üretim yapmalarını güçlü bir şekilde teşvik etmek üzere, doğrudan yabancı yatırımlara yönelik ülkemizi daha cazip kılacak bir strateji oluşturacağız.
- Yeni dönemde, ülkemizi ziyaret eden turist sayısını 90 milyona, toplam geliri 100 milyar dolara çıkarmayı öngörüyoruz.
- 2028 yılında 3 milyon sağlık turisti ve 10 milyar dolar sağlık hizmeti ihracatını hedefliyoruz.
- E-ihracatımızın genel ihracatımız içindeki yüzde 1,5'lik payını 2030 yılında yüzde 10'a yaklaştıracacağız.
- STA (Serbest Ticaret Anlaşması) ve TTA (Tercihli Ticaret Anlaşması) ağımızı genişletecek, AB ile Gümrük Birliği anlaşmasını güncelleyeceğiz.
- Mal ve hizmet ihracatımız için yüksek potansiyel arz eden Uzak Ülkeler Stratejisi kapsamında 18 ülkeye yönelik olarak finans, standardizasyon, lojistik, tanıtım, diplomasi gibi birçok alanda faaliyetlerle ihracatımızı artıracacağız.

Enflasyon

- Bir taraftan büyüme ve istihdam dostu politikaları sürdürürken, diğer yandan enflasyon ile mücadelemizi kararlı bir şekilde devam ettirecek, enflasyonu tek haneli rakamlara indireceğiz.
- Finansal enstrümanları daha da geliştirerek TL cinsi tasarrufları artıracacağız.
- Para, maliye, gelirler ve finansal sektör politikalarında daha güçlü bir eşgüdüm sağlayacağız.
- Tarımsal üretim, verimlilik ve lojistik planlamasını daha da güçlendirip, gıda arz güvenliğini sağlayacak, gıda fiyatlarındaki oynaklığın önüne geçeceğiz.

- Enerjide dışa bağımlılığı azaltıcı politikalarımıza paralel bir şekilde vatandaşlarımıza yansıyan enerji maliyetlerinde düşüş sağlayıcı bir yaklaşım sergileyeceğiz.
- Enflasyonun dar gelirli vatandaşlarımız üzerindeki olumsuz etkisini giderecek politikalara hız kazandıracaktır.
- Gelir düzeyi düşük vatandaşlarımızın harcama kompozisyonu içinde önemli bir yer tutan kira harcamalarını düşürmeye dönük olarak sosyal konut projelerine kararlılıkla devam edeceğiz.
- Yönetilen-yönlendirilen fiyatların hedef enflasyona göre belirlenmesiyle enflasyonda atalet azaltılacaktır.
- Piyasalarda rekabeti bozucu yapı ve davranışlar daha yakından takip edilerek uluslararası rekabet hukuku standartları çerçevesinde etkin tedbirler alınacaktır.

Bankacılık ve Finansal Hizmetler

- Bankacılık dışı finansal unsurları çeşitlendirerek finans sektöründe bankacılığın payını uluslararası normlara yakın seviyelere getireceğiz. Diğer yandan, iyi projesi olup finansal imkana sahip olmayan kesimleri destekleyici finansal mekanizmaları geliştireceğiz.
- Sermaye piyasalarında; araç çeşitliliğine, tabana yayılmaya, mevzuat alt yapısını güçlendirmeye, likidite imkânlarını genişletmeye ve girişim sermayesinin etkinliğinin artırılmasına önem verip, bu piyasaların cazibesini artıracaktır.
- Dünyada giderek büyüyen “helal ekonomi” pazarından daha fazla pay almak ve söz sahibi olmak, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına cevap verebilmek için katılım finans sektörünü güçlendireceğiz.
- Finans alanında beşeri sermayeyi güçlendirmeye, finansal okuryazarlığı artırmaya ve finansal tüketicinin bilinçlendirilmesine yönelik düzenlemeleri hayata geçireceğiz.
- İstanbul’u küresel finansın ve uluslararası ticaretin önde gelen bir merkezi haline getirmek amacıyla devam etmekte olan İstanbul Finans Merkezi (İFM) projesi ile nitelikli ve çok boyutlu bir finansal hizmetler ekosistemi oluşturmayı hedefliyoruz.

- Bankacılıktaki risk merkezi benzeri bir yapıyla, yatırımcıların risklerinin bütüncül bir şekilde takip edilmesi ve sektör paydaşlarıyla paylaşılabilmesini teminen Yatırımcı Risk Takip Sistemini hayata geçireceğiz.

Kamu Maliyesi

- Mali disiplini, ekonomimize güveni artıran bir çıpa olarak kararlılıkla korumaya ve güçlendirmeye devam edeceğiz.
- Sürdürülebilir kamu maliyesiyle, kaynak tahsisi ve kullanımını etkinleştirirken artırılan gelirleri ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasına güç verecek alanlarda kullanacak, artan refahın adil bir şekilde paylaşılmasını sağlayacağız.
- Harcamaları etkinleştirecek, ekonomimizin daha rekabetçi, kaynakları daha adil ve etkin dağıtacak bir yapıya dönüşümünü sağlayacak şekilde teşvik ve destekleri sadeleştirerek yeniden yapılandıracağız.
- Vergi tabanının genişletilmesi, indirim, istisna ve muafiyetlerin gözden geçirilerek vergi sisteminin sadeleştirilmesi, ekonomide kayıtdışılığın azaltılması ve gönüllü uyumun artırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülecektir.
- Kayıtdışılıkla mücadeleyi kararlılıkla sürdüreceğiz; kurumsallaşmayı, verimliliği ve rekabet gücünü artırarak ekonomimizin daha sağlıklı, istikrarlı ve güçlü bir şekilde büyümesini sağlayacağız.
- Kamu Filo Yönetim Sistemini kamu idarelerinde yaygınlaştıracacağız.
- Uluslararası norm ve standartlara uyumlu olacak şekilde Kamu İhale Kanununu güncelleyeceğiz.
- Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasını daha da genişleterek Hazine nakit rezervini güçlendirmeye devam edeceğiz.
- Mükellef odaklı ve dijitalleşmiş “Geleceğin Vergi Daireleri”ni inşa edeceğiz.
- Uluslararası rekabet ve işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması müzakerelerine devam edeceğiz, anlaşma yapılan ülke sayısını artıracacağız.

14. Ticaret Hizmetleri

- Gümrük ve ticaret işlemlerini dijitalleşme ve yeşil dönüşüm odağında daha hızlı ve daha kolay yapılı hale getirmeye devam edeceğiz.
- Gümrük kapıları ve gümrükleri modernize ederek yenilemeyi sürdüreceğiz.
- Modern teknolojiler ve organizasyonlar kanalıyla tüketici haklarını güçlendirmeye devam edeceğiz.
- Çocuklar ve yaşlılar öncelikli olmak üzere hassas tüketici gruplarına özel önlemler getireceğiz.
- Tüm piyasalarda rekabet ihlallerinin tespitinde ve soruşturma süreçlerinin yürütülmesinde etkinliği artıracamız
- İhracatta Blokzincir Kullanımı ile ihracat işlemlerinde tüm gümrük ve lojistik süreçlerinin blokzincir altyapısı ile daha hızlı, kolay, etkin ve izlenir hale getireceğiz.
- Hedef pazarlarda Yurt Dışı Lojistik Dağıtım Ağları kurulumlarını desteklemeye devam edeceğiz. Bu yolla, ihraç ürünlerimizin son alıcısına 24 ila 72 saat içerisinde ulaştıracak, ihraç yüklerimizin konsolide edilerek taşınmasını ve taşımacılık maliyetlerimizin yaklaşık yüzde 20 oranında azalmasını sağlayacağız.
- e-KİP (Elektronik Kolay İhracat Platformu) Platformunu hayata geçireceğiz. Yapay zekâ uygulamaları dahil gelişmiş teknoloji altyapısıyla hedef pazar belirleme noktasında e-ihracata yönelik çevrimiçi dijital danışmanlık verilmesini sağlayacağız.
- MİLTAR Projemizin devamında seri üretimine geçilen yerli ve milli araç ve konteyner tarama sistemlerini gümrük idareleri başta olmak üzere diğer kurumlara yaygınlaştıracamız.
- Piyasa gözetimi ve denetimi ile ürün güvenliği mevzuatını, yeşil dönüşüm, döngüsel ekonomi ve yapay zeka üçgeninde güncel hale getireceğiz. Piyasa gözetimi ve denetimi konusunda yetkili kurumların etkin bir koordinasyon içinde görev yapmalarını sağlayıcı tedbirleri hayata geçireceğiz.

15. Girişimcilik ve KOBİ

- KOBİ'lerin kurumsallaşmasına ve kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik yeni destek programları oluşturulacak ve diğer firmalarla ortaklıklar kurularak büyümeleri teşvik edilecektir.
- KOBİ'lerin finansmana erişimi daha da kolaylaştırılacaktır.
- Kitle fonlaması başta olmak üzere, işletmelerin yenilikçi finansman imkanlarından daha fazla yararlanmalarını sağlayacağız.
- Dijital dönüşümün imkânlarından yararlanarak KOBİ'lerin yerli tedarik zincirini güçlendirecek büyük ölçekli firmalar etrafında kümelenmelerini teşvik edeceğiz.
- Yeşil dönüşümü KOBİ'lere yaygınlaştıracak yenilikçi programları hayata geçireceğiz.
- Doğrudan ve dolaylı ihracat yapan KOBİ sayısını artıracak, kesintili ihracat yapan KOBİ'lerin ihracatında süreklilik sağlayacağız.
- 2028 yılına kadar 5 ülkede Uluslararası Teknoloji Pazarlama Ofisi kuracağız.
- Genç ve kadın girişimciliğine yönelik desteklerimizi artırarak sürdüreceğiz.
- Esnaf ve sanatkârlarımızın kümelenmelerini ve kooperatifleşmelerini kolaylaştıracak adımları desteklemeye devam edeceğiz.
- Hazine destekli kullanılan kredilerde imalat sektörüne, ihracata, markalaşmaya, e-ticarete, yönelen esnaf ve sanatkârlara ilave faiz desteği sağlayarak bu desteklerin etkinliğini artıracacağız.
- Esnaf ve sanatkârlar için, tüketimin yenilenebilir enerjiden sağlanması konusunda yatırım teşvik modelleri geliştireceğiz.
- Esnaf ve sanatkârlara ihracat süreçleri, girişimcilik, Ar-Ge ve yenilikçilik ile devlet yardımları hakkında eğitim, danışmanlık ve bilgi desteği sağlamak üzere 81 ilde konu ile ilgili eğitimler düzenlenmesini sağlayacağız.
- Esnafımızın e-ticaret ve e-ihracat pazarlarına erişimlerini kolaylaştıracak programları hayata geçireceğiz.

- Ahilik Sandığı'nı aktif bir biçimde kullanarak esnaf ve sanatkârlarımızın piyasada iş yaparken daha güvenli bir biçimde faaliyet göstermelerini sağlayacağız.

16. Enerji ve Madencilik

- Enerji alanında dışa bağımlılığı azaltarak cari açık sorununa kalıcı çözüm üretme politikalarına güçlü bir destek vereceğiz.
- Türkiye Yüzyılı'nda yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızı en üst düzeyde değerlendiren, yeşil dönüşümü enerji ve madencilik sektörünün merkezine koyan, enerji verimliliğini ve enerjinin depolanmasına dair imkânları artırmayı hedefleyen, nükleer teknolojiyi elektrik üretiminde kullanarak kaynak çeşitliliğine katkı sağlayan, çevresel etkileri en aza indiren politikalarımızı geliştirmeyi sürdüreceğiz.
- Dünyada 12'nci sıradaki elektrik kurulu gücünde ilk 10 ülke arasına gireceğiz.
- Elektrik kurulu gücümüzü 2028 yılında 135 GW'ın üzerine çıkaracağız.
- 2021 yılı itibarıyla yüzde 71 olan birincil enerjide dışa bağımlılık oranımızı, 2028 yılında yüzde 56'ya, 2053 yılında ise yüzde 13 seviyesine indireceğiz.
- Hidrojen teknolojilerinde ve ekonomisinde öncü bir ülke olacağız. Elektrolizör kapasitemizi 2028 yılında 1,5 GW'a, 2035'te 5 GW'a, 2053 yılında 70 GW seviyesine ulaştıracacağız.
- 2022 yılında kurulu güç içinde yüzde 54,3 olan yenilenebilir enerji kaynaklarımızın payını 2028 yılına kadar yüzde 60'ın üzerine çıkaracağız.
- 2053 yılına kadar elektrik ve ısı üretiminde 2017 yılına göre %71 emisyon azaltımı sağlayacağız.
- Güneş enerjisinde kurulu gücü 27 GW'a, rüzgâr enerjisinde 16 GW'a ulaştıracacağız.
- 2022 yılında elektrik üretiminde yüzde 42,2 olan yenilenebilir enerji kaynaklarının payını 2028 yılında yüzde 50 seviyelerine çıkaracağız.
- Akkuyu Nükleer Güç Santralini tam kapasiteyle devreye alınmasını sağlayacak ilave nükleer santraller kurulmasına yönelik çalışmalara devam edeceğiz.

- Tüm ilçelerimize doğal gazı ulaştıracağız.
- Karadeniz doğal gazını vatandaşımıza ulaştıracağız. Mevcut 710 milyar m³lük rezerve ilave yeni keşiflerle ülkemizin geleceğini, yüzyılın enerjisi ile daha da aydınlatacağız. Aynı zamanda, Karadeniz doğalgazından yerli üre gübresini de üretmeye başlayacak, gübrede dışa bağımlılığı azaltacağız.
- Sağlam bir altyapı ile kaynak ülkelerden gelecek doğal gazın hem fiziki teslimatının yapılacağı hem de finansal enstrümanlar aracılığıyla ticarete konu edileceği, rekabetçi bir enerji ticaret merkezi tesis edeceğiz.
- Ülkemizin ihtiyacı olan madenlerin yurtdışında aranması ve işletilmesi faaliyetlerini sürdüreceğiz.
- 20 yıl önce hemen hemen hiç üretmediğimiz ve potansiyelini yıllık 40 ton seviyelerine çıkarttığımız altın üretimimizi önümüzdeki dönemde 2 katına çıkartacağız.
- Ülkemiz ferrobör ihtiyacını karşılayacak yıllık 800 ton kapasiteli tesisi Balıkesir/Bandırma'da 2023 yılı içinde tamamlayacağız.
- Maden arama ve işletme süreçlerinin daha cazip hale getirilmesi yönünde yeni adımlar atacağız.
- Yerli kömürün değerlendirilmesi için temiz kömür teknolojilerinin uygulanması çalışmalarına hız vereceğiz.
- Maden atıklarını değerlendirerek ekonomiye kazandıracacağız.
- Elektrikli araçların kullanımı ve elektrik depolama ihtiyacı ile küresel ölçekte önem kazanan lityum iyon pillerin temel hammaddesi lityum karbonatın ülkemizde üretimini sağlayacak; Eskişehir/Kırka'da 600 ton/yıl, Balıkesir/Bandırma'da ise 100 ton/yıl olmak üzere toplam 700 ton/yıl kapasiteli Lityum Karbonat Üretim Tesislerini milletimizin hizmetine sunacak, bu alandaki ithalatı yaklaşık yüzde 50 oranında yerli üretim ile karşılayacağız.
- Eskişehir/Beylikova'da keşfedilen ve havacılık, savunma, uzay sanayi, biyomedikal gibi alanlarda kullanılacak 694 milyon ton nadir toprak elementinin ekonomiye kazandırılmasını teminen yıllık 1.200 ton cevher işleyecek pilot üretim tesisi kuracağız.

17. Milli Savunma Sanayii

- Tüm insanlığa hizmet edecek şekilde, caydırıcı güç statümüzü koruyarak huzur ve barış ortamını güçlendirmek ve sürdürülebilir refah artışı sağlamak üzere savunma sanayii teknolojisindeki atılımlarımızı sürdüreceğiz.
- Yerli ve millî savunma sanayimiz ile yenilikçi ve çığır açan teknolojilere yatırım yapmaya devam edecek ve yerleşme oranını daha da artıracacağız. 2028 yılında savunma sanayiinde ihracatımızı en az 15 milyar dolara yükseltmeyi hedefliyoruz.
- Kızılma ufkuyla, tam bağımsız savunma sanayi hedefimizi yerine getirecek, savunma sanayiinde öncü ülkeler arasında olacağız.
- Milli muharip uçak, dikey iniş/kalkış yapabilen SİHA'lar ve muharip insansız uçaklar ile insansız kara ve deniz araçları, uydu sistemleri, elektronik harp, siber güvenlik, uzun menzilli hava savunma ve füze sistemleri, nanoteknoloji, biyoteknoloji, lazer, kuantum teknolojileri ve yapay zekâ destekli otonom sistemler gibi yenilikçi ve çığır açan teknolojilere yatırım yaparak savunma sanayiimize yeni kabiliyetler kazandıracacağız.
- İnsansız Hava Aracı teknolojileri alanında ortaya koyduğumuz başarıları özellikle insansız otonom sistemler, yapay zekâ uygulamaları, akıllı silah sistemleri konularında ülkemizi dünyada en ileri noktaya taşıyacak stratejilerle destekleyeceğiz.
- Tasarım, üretim, bakım, onarım ve modernizasyonda yerli ve sürdürülebilir ileri teknoloji merkezi olacağız.
- Savunma sanayiinde yerleşme ve millileşme arttıkça firmalarımızın sivil endüstrilerde kullanacağı teknolojik kabiliyetler de gelişmektedir. Bu süreci daha sistemli bir şekilde ele alacak ve sivil alanlara teknoloji transferini hızlandırıcı platformları ve mekanizmaları geliştireceğiz.

18. Dijitalleşme ve Dijital Dönüşüm

- Türkiye Yüzyılı, Dijitalin Yüzyılı olacaktır. Bu yüzyılda dijital devlet, siber güvenlik, büyük veri ve yapay zekâ, blokzincir gibi yenilikçi dijital teknolojilerde gerçekleştireceğimiz atılımlarla, ülkemizi Dijital Türkiye hedefine ulaştıracacağız.
- Yapay Zeka Stratejimiz ile yapay zekâ alanının GSYH'ye katkısını yüzde 5'in üzerine çıkaracağız.
- Yapay Zeka alanında 50.000 kişi istihdam edilmesini, lisansüstü düzeyde 10.000 mezun sayısına ulaşmayı ve uluslararası yapay zeka endekslerindeki sıralamalarda Türkiye'nin ilk 20 ülke arasında yer almasını sağlayacağız.
- Yerli yapay zeka dil modellerimizi geliştireceğiz.
- Ülkemizi dijital dönüşümü ilgilendiren uluslararası endekslerde ilk 10'a taşıyacağız.
- "Kamu Veri Alanı Projesi" ile kamu kurumlarında veriye dayalı yenilikçiliği ve vatandaşlarımızın kamu hizmetlerinden memnuniyetini geliştireceğiz. Kamuda veri paylaşımını kolaylaştırarak kamu kurumlarının "veri temelli organizasyona" dönüşümünü hızlandıracacağız.
- Dijital dönüşümü bir fırsata çevirmek ve işgücü piyasası üzerindeki olası olumsuz etkilerini en aza indirmeye yönelik olarak mesleki eğitim başta olmak üzere müfredatı eğitimin her kademesinde dijital dönüşüm uyumlu, bütüncül ve sürdürülebilir bir yapıda yeniden ele alacağız.
- Ulusal Güvenlik Stratejimizi gözden geçirerek ilave alınması gereken tedbirleri belirleyecek ve ülkemizin en üst düzeyde güvenliğini ve etkinliğini sağlayacak bir mekanizma oluşturacağız. "Güçlü ve Büyük Türkiye" temalı 2023-2026 dönemi Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planımızı uygulamaya koyacağız. Türkiye'yi bölgesinde ve dünyada kabul edilen caydırıcı bir "Siber Güç" haline getireceğiz.
- Türkiye'yi yazılım alanında güçlü bir küresel oyuncu yapacağız. Bu amaçla insan kaynağımıza daha fazla yatırım yapacak ve bu alandaki firmalarımızın rekabetçiliğini artıracak destek mekanizmalarını daha da güçlendireceğiz.
- Geliştirdiğimiz kavramsal tasarım ve kriptolojik altyapı ile test sürecini başlattığımız yeni nesil dijital Türk Lirası projesini hayata geçireceğiz.

19. Yüksek Teknolojilerde Öncü Türkiye/ Teknoloji Devrimi

- Ülkemizi kritik teknolojilerin pazarı değil üreticisi yapacak Milli Teknoloji Hamlesi vizyonu doğrultusunda adımlar atmaya devam edeceğiz.
- Küresel rekabetteki konumumuzu güçlendirmek için Ar-Ge harcamalarının milli gelire oranını yüzde 2 düzeyine taşımayı hedefliyoruz.
- Ülkemizi Küresel Yenilik Endeksinde ilk 20'ye taşıyacağız.
- Ulusal Teknoloji Girişimciliği Stratejisi kapsamında dünyanın en gelişmiş 20 ekosistemi arasında yer almayı ve ekosistemimizden 15 Turcorn ve 5 Decacorn çıkaracağız.
- 15 milyar dolarlık bilişim ihracatı rakamına ulaşmayı hedefliyoruz.
- Yüksek teknoloji sanayilerin imalat sanayii ihracatındaki payını OECD ortalamalarına ulaştıracacağız. Bu doğrultuda, yüksek teknoloji yoğunluklu ürünlerin ihracatı için kapsamlı ihracat destek programlarını oluşturacağız.
- Hızlı şarj teknolojileri, enerji yoğunluğu yüksek batarya hücre teknolojileri, havayolu ulaşımına alternatif ulaşım sistemleri ve tam otonom (sürücüsüz) mobilite sistemlerinde öncü bir ülke olacağız.
- Türkiye'yi yeni nesil elektrikli otomobil üssü haline getirme hedefimiz doğrultusunda, yerli otomobilimiz TOGG'un seri üretimini yıllar içinde artırarak 2030 yılına kadar 1 milyon araca ulaşacağız.
- Stratejik yüksek teknoloji ürünlerinden mikroçiplerin tasarım, üretim ve ticarileşmesi için başta İstanbul ve Ankara illerimiz olmak üzere özel sektörü çok yıllı olacak şekilde destekleyeceğiz. Çip tasarımı alanında insan kaynağı havuzunun geliştirilmesi için üniversitelere altyapı, lisans, prototip üretimi ve personel geliştirme alanlarında destek vereceğiz.
- Uzaya fırlatmaya hazırlandığımız TÜRK SAT 6A sayesinde ülkemiz, dünyada haberleşme uydusu geliştirme kabiliyetine sahip 11 ülke arasına girecek, haberleşme ve yüksek çözünürlüklü uydu görüntüsü ihtiyaçlarımızı bundan böyle milli imkânlarla karşılayacağız.
- Ay Misyonu kapsamında insansız uzay aracımızın tasarım ve üretim çalışmalarını tamamlayarak bu görevde kullanılacak hibrit yakıtlı, özgün ve milli uzay roketi motorunu geliştireceğiz.

- Türkiye'nin insanlı ilk uzay görevi kapsamında bir Türk vatandaşının bilim misyonu ile Uluslararası Uzay İstasyonu'na gönderilmesi çalışmalarını tamamlayacağız.
- Antarktika Bilimsel Araştırma ve Bilim Üssümüzü kalıcı hale getirmeyi, Antarktika Anlaşmalar Sistemi'nde 'gözlemci' statüsünden 'danışman ülke' statüsüne geçmeyi hedefliyoruz.

20. Ulaştırma ve Haberleşme

- 2053 net sıfır emisyon hedefimiz doğrultusunda, emisyon yoğun sektörlerden biri olan ulaştırma sektöründe yatırımlarımızı yeni teknolojileri en üst düzeyde kullanarak ve yeşil dönüşüme uyumu dikkate alarak gözden geçirecek, akıllı ve sürdürülebilir ulaşım uygulamalarını geliştireceğiz.
- Bölünmüş yol ve otoyollar ile daha güvenli, konforlu ve hızlı bir karayolu ağı için 32,5 milyar dolar yeni yatırım ile 2053 yılına kadar otoyol ağıımızı 3.633 km'den 9.160 km'ye, bölünmüş yol ağıımızı da 28.986 km'den 38.942 km'ye çıkaracağız.
- Vizyon projemiz TOGG'un da devreye girmesiyle, karayolu taşımacılığında düşük emisyonlu araçlar ve alternatif yakıtlı (elektrik, e-fuel vs) araçlara geçişi, paylaşımlı ve otonom araçlara geçişi sağlayacağız.
- Artan ticari ve sanayi faaliyetleri ile karayolu yük taşımacılığında taşınan yük miktarı artarken, tüm taşıma modları içerisindeki karayolu ile taşınan yük oranını yüzde 72'den özellikle demiryolu taşımacılığının kapasite ve etkinliğini artırmak kaydıyla yüzde 57'lere düşüreceğiz.
- Havalimanı sayımızı 61'e çıkaracak, yapımı devam eden Çukurova Bölgesel Havalimanını en yakın sürede tamamlayacak, yapımına başlanan Bayburt Gümüşhane Havalimanını ve Yozgat Havalimanını 2023 yılı içerisinde hizmete açacağız.
- 13.332 km olan demiryolu ağıımıza ilaveten 2028 yılına kadar 8.212 km hızlı tren, yüksek hızlı tren ve çok yüksek hızlı tren yatırımları ve 754 km konvansiyonel demiryolu ağ yatırımı yapacağız. 2053 yılına kadar toplam demiryolu ağıımızı 28.587 km'ye çıkaracağız.
- Yapım çalışmalarında sona yaklaştığımız Ankara-Sivas Yüksek Hızlı Tren Hattı projesi ile Kırıkkale, Yozgat ve Sivas illerimizi de yüksek hızlı tren konforuyla tanıştıyoruz. Kırıkkale, Yozgat ve Sivas illerimizde

yaşayan yaklaşık 1 milyon 400 bin vatandaşımız da yüksek hızlı trenle seyahat etme imkanına kavuşacak.

- Ayrıca, saatte 400 km hıza çıkabilen İstanbul-Ankara Süper Hızlı Tren (J-Tren) açılışını 2028 yılına kadar yapacağız.
- Yüksek Hızlı Tren ve Hızlı Tren bağlantısına sahip olan il sayımızı 2053 yılına kadar 8'den 52'ye yükselteceğiz.
- Yıllık 38 milyon ton ile yüzde 4 olan demiryolu yük taşımacılığı payını 2028 yılına kadar 146 milyon tonla yüzde 11'in üzerine, 2053 yılına kadar 448 milyon ton ile yüzde 22'ye çıkaracağız.
- Yıllık 19 milyon yolcu ile yüzde 1 olan demiryolu yolcu taşımacılığı payını 2028 yılına kadar 97,9 milyon yolcuyla yüzde 4,15'e, 2053'e kadar 269,8 milyon yolcuyla yüzde 6,20'ye çıkaracağız.
- 2053 yılına kadar 13 adet yeni konvansiyonel demiryolu projesi, 54 adet yeni Hızlı Tren, Yüksek Hızlı Tren ve Süper Hızlı Tren projesini devreye alacak ve 63,5 Milyar Dolar yeni yatırım ile demiryollarımızı kalkındıracağız.
- Ülkemizi Orta Koridorda lojistik üs haline getirme hedefiyle, lojistik merkez sayısını 13'ten 26'ya çıkaracağız.
- Ülkemizin ana sanayi ve ticaret merkezleri, büyük limanlar ile önemli kara ülke sınırı geçiş noktalarını çok modlu ana ulaştırma koridorları ile birbirine bağlayacağız.
- İstanbul Boğazında yaşanan gemi trafiğinin azaltılması ve ülkemizin jeopolitik konumundan kaynaklı gücünün daha artması ve İstanbul Boğazındaki seyir emniyetinin sağlanması amacıyla hayata geçireceğimiz Kanal İstanbul Projesinin bağlantı yollarına ve altyapı çalışmalarına hızla başlayacağız.
- 2053'e kadar denizcilik sektöründe 21 Milyar Avro tutarında yeni yatırım yaparak 217 olan liman tesis sayısını 2053'e kadar 255'e, denizyolu ile taşınan yük miktarını 421 milyon tona (sıvı yük hariç) çıkaracağız.
- İnternet altyapımızı dünya standartlarına uygun şekilde geliştirme çalışmalarımıza hızla devam edecek, 100 Mbit/saniye internet hizmetini her eve ulaştıracak, 5G teknolojisi ile yüzde 100 oranında nüfus kapsamı sağlayacak, 6G teknolojisine yönelik çalışmaları başlatacağız. Fiber genişbant abone yoğunluğunu uzun vadede tüm Türkiye'yi kapsayacak hale getireceğiz.

- Planladığımız 67 milyar dolarlık haberleşme yatırımlarıyla, kısa vadede mobil genişbant abone yoğunluğunu yüzde 100'e çıkararak her eve yüksek hızlı internet hizmetini ulaştıracacağız.
- Fiber/optik alt yapımızı mümkün olan alanlarda ortak yatırımları ve maliyet etkinliğini teşvik ederek güçlendirmeye devam edeceğiz.
- Genişleyen uydu filosu ve uluslararası iş birlikleri ile Türkiye'yi küresel ölçekte hizmet verebilen dünyanın en büyük 10 uydu operatöründen birine dönüştüreceğiz.
- 2023 yılı içerisinde yerli ve milli uydumuz TÜRKSAT 6A'yı uzaya fırlatacağız.
- Siber güvenlik ürünlerinin sertifikasyonuna ilişkin altyapı oluşturacak, ülkemizi millî güvenliğin bir parçası olan siber güvenlik alanında dünya genelinde bir marka hâline getireceğiz.

21. Gıda, Tarım, Havyancılık ve Su Politikaları

- Kendi kaynak ve kabiliyetlerimizle stratejik ürünlerde arz güvenliğinin tesisi ve bu hedefe ulaşmak için üreticilerimizin güçlendirilmesi temel önceliğimizdir. Taban arazilerimizi stratejik ürünlere tahsis ederken, diğer ürünleri eğimli ve marjinal tarım alanlarında yetiştireceğiz.
- Stratejik ürünler başta olmak üzere belirli ürünlerde fark ödemesi uygulaması ile üretici gelirini garanti altına alacağız.
- Halen hububatta mazot ve gübre gibi iki temel girdi için uyguladığımız desteklerin ekim öncesi ödenmesi uygulamasını diğer girdi ve ürünlere de teşmil edeceğiz.
- Stratejik ürünlerin yeterliliğini izlemek üzere Arz Güvenliği Takip Sistemi kuracağız.
- Ürün doğrulama, rekolte tahmini, yapay zeka, coğrafi bilgi sistemleri, algoritma gibi teknolojik gelişmeleri kullanacağız, Entegre İdare ve Kontrol Sistemi'ni hayata geçireceğiz.
- Hububat, baklagiller ve yağlı tohumlar öncelikli olacak şekilde yurt içi yeterlilik oranını yüzde 100'ün üzerinde tutarak bitkisel üretim miktarını 128,6 milyon tondan 132 milyon tona çıkaracağız.

- Önümüzdeki 5 yılda, 100 adet Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi kurarak, yıllık ilave 5 milyon ton sebze üretecek ve 200 bin kişiye yerinde istihdam sağlayacağız.
- Herhangi bir sebeple üretim yapılamayan ve boş bırakılan tarım alanlarını üretime kazandıracacağız.
- Ata Tohum Projesi kapsamında, farklı türlerde 37 yerel çeşidi tescil ederek koruma altına aldık. Buna ilave olarak, önümüzdeki beş yılda 312 adet ata tohumunun tescili ve korunmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- Suya göre tarım politikamız çerçevesinde stratejik ürünlerde kuraklığa dayanıklı çeşitlerde çiftçimize tohumluk temin edeceğiz.
- Yerli ve milli tohumculuğu geliştirmek üzere İhtisas Tohum Üretim Bölgeleri oluşturacağız.
- İslah edilen mera, yaylak ve kışlak alanını 30 milyon dekara ulaştıracacağız.
- Üretimde arz güvenliğini, sürdürülebilirliği ve öngörülebilirliği sağlamak amacıyla çiğ süt ve kırmızı et üreticisinin gelirini garanti altına alacak modeli hayata geçireceğiz.
- Hayvancılıkta su kısıtı, mera varlığı ve yem olanaklarını dikkate alarak bütüncül yaklaşımla üretim bölgeleri oluşturacak, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılıkta verimliliği artıracacağız.
- Kamuya ait 15 şeker fabrikasında kuracağımız entegre tesisler ile yaş pancar küspesinden yıllık 250 bin ton pelet yem üreteceğiz.
- Su ürünleri yetiştiriciliği üretim miktarını 515 bin tondan 950 bin tona, su ürünleri ihracatını 1,7 milyar dolardan 4,5 milyar dolara çıkaracağız.
- Tarımsal desteklerde sadeleştirmeye giderek, kalite ve verimlilik odaklı bir destekleme modeli uygulayacağız.
- Gençlere ve kadınlara ilave destekler vereceğiz. Ayrıca genç ve kadın çiftçilerin sosyal güvenlik primlerine destek olacağız.
- IPARD III programıyla 11 milyar TL'si hibe olmak üzere 20 milyar TL'lik yeni yatırım ile 30 bin yeni istihdam sağlayacağız. Hâlihazırda 42 ilde uygulanan programı, 81 ilimize yaygınlaştıracacağız.

- Eğitim, sağlık, iletişim ve enerji altyapısıyla birlikte, bütüncül bir Kırsal Alan Modeli kapsamında deprem bölgesi öncelikli olmak üzere Akıllı Köyler kuracağız.
- Arazi toplulaştırmada tescil edilen alan büyüklüğünü 68 milyon dekar-
dan 100 milyon dekara, sulamaya açılan alanı 69,6 milyondan 85
milyon dekara, taşkın koruma tesis sayısını 10 bin 413'ten 11 bin 600'e
çıkartacağız.
- Arz güvenliğini tesis etmek için sözleşmeli üretimi yaygınlaştıracacağız.
- Yerinde üretim yerinde tüketim anlayışıyla, Kent Tarımı uygulamalarını
yaygınlaştıracacağız.
- Organik tarım ve iyi tarım uygulamalarını iki katına çıkaracağız.
- Hisselilik, mülkiyet ve parçalılık gibi sebeplerle destek alamayan üreti-
cilerimizi kayıt altına alacak uygulamaları genişleteceğiz.
- Üretici birliklerinin kurumsal kapasitesini geliştireceğiz.
- Arz güvenliğini güçlendirmek için, aşıların yerli ve milli olarak üretilme-
sini sağlayacak ve hayvan yetiştiricilerine ücretsiz olarak sağlayacağız.
- 2,4 milyon hektar alanlık korunan orman alanlarımızı 4,9 milyon hektara
çıkartacağız.
- Denizlere dökülen sularımızın su potansiyelinin yetersiz olduğu iç böl-
gelere aktarılmasını yaygınlaştıracacağız.

22. Turizm

- Sürdürülebilir turizm anlayışıyla ülkemizin dünya turizmindeki payını artıracak insan odaklı, güvenilir, yenilikçi ve çevreye duyarlı bir bakış açısıyla, geçmişten aldığımız güç ve sahip olduğumuz tecrübe ile turizmde lider bir Türkiye'nin inşası ve ihyası yönünde çalışmalarımızı sürdüreceğiz.
- Önümüzdeki dönemde ülkemizi ziyaret eden turist sayısını 90 milyona, toplam geliri 100 milyar dolara çıkaracağız.
- Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı ile dünyada sürdürülebilir turizm konusunda örnek alınacak bir ülke olacağız. Bu program ile sektörde faaliyet gösteren tüm kuruluşları aşamalı şekilde çevreye daha duyarlı hale getireceğiz.
- Önümüzdeki dönemde Ücretsiz Halk Plajı Projesi kapsamında 5 yıldız kalitesinde ücretsiz halk plajı sayısını 35'e çıkaracağız.
- Sağlık turizmi kapsamında gelen turist sayısını 1 milyon 250 bin kişiden 2028 yılına kadar 3 milyon kişiye çıkarmak suretiyle 10 milyar dolarlık sağlık hizmeti ihracatına ulaşmayı hedefliyoruz.
- Turizm meslek liselerinin eğitim kapasitesini artırma projesi kapsamında okul sayısını 2028'e kadar en az 200'e çıkaracağız.
- Turizm sektörü çalışanlarına verilen iş başı eğitim programına katılan sektör çalışanı sayısını 2028 yılı sonuna kadar 100 bin kişiye ulaştıracacağız.

23. Çevre

- Sektörlerin yeşil dönüşümünü gerçekleştirmek üzere finansman ve teşvik mekanizmalarını kuracağız.
- Emisyon Ticaret Sistemini kuracak ve Yeşil Taksonomi mevzuatını hazırlayacağız.
- Yutak alanların korunması, artırılması ve karbon kredilerinin hesaplanarak karbon nötre ulaşmada kullanıma hazır hale getirilmesini sağlayacağız.

- Mera, toprak, su ve diğer doğal kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını sağlayarak kırsal kalkınmaya, çölleşme ve iklim değişikliği ile mücadeleyle yönelik 10 adet entegre havza projesi hazırlayacağız.
- Sıfır atık yönetim sisteminin uygulanması ile ülkemiz evsel atık geri kazanım oranını arttırarak %27'den %43'e çıkaracağız.
- 2028 yılına kadar arıtılmış atıksuyun %11'inin, 2030 yılına kadar %15'inin yeniden kullanımını sağlayacağız.
- Akdeniz, Ege Denizi ve Karadeniz'de korunan alan miktarımızı 4 kat artıracacağız.
- Marmara Denizi'ne gelen kirlilik ve besin yükünü kademeli olarak azaltacağız.
- Yerleşim merkezlerinde gürültünün azaltımı için gürültü bariyeri alanını 11 bin m² 'den 80 bin m² 'ye çıkaracağız.
- Çevreye duyarlı, enerji verimliliği yüksek, net sıfır enerjili bina stoğu oluşturacağız.
- Millet Bahçelerinin toplam alanını 100 milyon m² 'ye çıkaracağız.

Bölgesel Gelişme

- 2023 yılı sonrası için yeni Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve bölge planlarımızı uygulamaya koyacağız.
- Mekânsal yoğunlaşmaları, az gelişmiş bölgeler lehine güçlendirme ve sosyal bütünleşmeyi artırma yönünde sağlayacağız.
- Başta İstanbul olmak üzere belirli merkezlerde yoğunlaşmış olan iktisadi faaliyetlerin ve nüfusun ülke sathına daha dengeli olarak dağılmasına yönelik planı hayata geçireceğiz.
- Tarihi olarak bölge merkezi olma özelliği göstermiş Cazibe Merkezi illerinde yatırımları yoğunlaştırarak bu illerin yeniden canlandırılmasını sağlayacağız.
- Afetleri de dikkate alarak kentsel gelişme, sanayi-lojistik, yeşil büyüme, dijitalleşme, Ar-Ge ve yenilik, girişimcilik, sosyal gelişme ve kırsal kalkınma alanlarındaki stratejilerimizi uygulamaya koyacağız.
- Bölgesel girişim sermayesi, kitle fonlaması ve etki tahvili gibi yenilikçi destek araçlarının uygulamasını yaygınlaştıracacağız.

- Metropollerde bir yandan afet riskini azaltan diğer yandan kalkınma sürecini daha dengeli bir şekilde sürdürmeyi sağlayacak şehirleşme anlayışıyla kentin hinterlandında alt merkezler (komple yeşil kentler) oluşturacağız.
- Bütünleşik Kalkınma Modelini uygulamaya koyacağız. Bu modelle üç denizde üç büyük liman projemizin ufkunu genişletiyor, “Liman Endüstrisi”ne dayalı bölgesel kalkınma yaklaşımımızı hayata geçiriyoruz.
- Bu çerçevede, Ankara merkezli savunma sanayii, Konya merkezli makine sanayii, Karaman, Niğde, Aksaray merkezli tarıma dayalı sanayiinin nihai çıktılarını, yapımını gerçekleştireceğimiz Mersin konteyner limanı ile Akdeniz’e ve oradan da uluslararası pazarlara taşıyacağız.
- Bütünleşik kalkınma modelimizin Karadeniz’in birinci ayağında Zonguldak ve Karabük merkezli enerji, kömür ve doğalgaz ürünleri ile demir-çelik sanayii, Kastamonu ve Düzce merkezli kâğıt ve ormancılık sanayii ile Bolu ve Çankırı merkezli tarıma dayalı sanayii ürünlerimizi Filyos Limanı ile Karadeniz’e ve uluslararası pazarlara taşıyacağız. Karadeniz’in ikinci ayağında ise inşa etmekte olduğumuz Rize-İyidere lojistik limanı ve mevcut Trabzon limanı ile Doğu Karadeniz illerini ve Erzurum ve Van başta olmak üzere Doğu Anadolu üretim merkezlerinin çıktılarını Karadeniz’e, oradan da uluslararası pazarlara taşıyacağız.
- Tekstil, dokuma, petrokimya ve tarıma dayalı sanayiinin öne çıktığı Ege bölgemizde Çandarlı Limanı yapım projemizi hayata geçirerek İzmir Limanımızla birlikte Afyon’dan Aydın’a, Manisa’dan Denizli’ye kadar İç Ege’deki üretim merkezlerini limanlarımıza daha hızlı bağlamış olacağız.
- Elazığ, Bingöl, Tunceli ve Malatya’dan Hatay’a, Şanlıurfa ve Diyarbakır’dan Adana’ya kadar olan Adıyaman, Kahramanmaraş, Gaziantep, Kilis ve Osmaniye’yi de içeren deprem bölgesinde işlenmiş tarım ürünleri ve tarıma dayalı sanayinin yanı sıra, tekstil, dokuma, demir-çelik başta olmak üzere imalat sanayiini İskenderun Limanıyla buluşturarak uluslararası pazarlara taşıyacağız.
- Bu kapsamda bütünleşik kalkınma modelini tamamlayacak şekilde bölgesel düzeyde mesleki ve teknik eğitim başta olmak üzere eğitim, sağlık gibi beşeri sermaye altyapısını, ulaştırma, enerji, sulama gibi üretim altyapısını ve kentlerdeki yaşam alanlarını canlı ve cazip kılacak sosyal donatı altyapısını güçlendirecek politikalara hız vereceğiz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**ADALET, DEMOKRASİ,
İNSAN HAK VE
HÜRRİYETLERİ**

24. Yüksek Standartlı Demokrasi

- DÖNÜŞTÜRÜCÜ REFORM hamleleri ile ülkemize çağ atlatarak kalıcı ve köklü yenilikler getirdik. Bu reformlar sayesinde demokratik hukuk devletinin altyapısını güçlendirdik, milli iradeye dayalı siyaseti hakim kıldık.
- Milletimizin demokratik kazanımlarını yok etmeye, kalkınma mücadelemize ekonomik ilerlememizi durdurmaya yönelik saldırıları; devleti yeniden yapılandıran ve demokratik kurumlarımızı güçlendiren KORUYUCU REFORMLARLA bertaraf ederek demokrasi yolundaki yürüyüşümüzü sürdürdük.
- Önümüzdeki dönemde, elde ettiğimiz tecrübeler ışığında yüksek standartlı demokrasi hedefimizi TAMAMLAYICI REFORMLARLA hayata geçireceğiz.
- Katılımcı, çoğulcu ve şeffaf bir anlayışla “Yasama Reformu” yapacağız.
- Siyasi Partiler Kanunu’nu özgürlükçü bir anlayışla ve çerçeve yasa şeklinde yenileyeceğiz.
- Seçim kanunlarının mevzuattaki dağılık görünümüne son vererek bu konuda temel bir kanun düzenleyeceğiz.
- Kamu görevine ilk defa yapılacak atamalarda, görevin niteliğinin gerektirdiği haller dışında mülakat usulünü kaldıracak, atamaları yazılı sınav sonuçlarına göre yapacağız.
- Belirli sayıda vatandaşın kanun teklifi vermesine veya bir kanunu iptal için Anayasa Mahkemesine başvurmasına imkân tanınmasını sağlayacak, “Halk Teşebbüsü” ile katılımı güçlendireceğiz.
- Dijital oylama ve müzakere yöntemleri geliştirerek “e-demokrasi” platformu oluşturacağız.
- “Hak Arama Hürriyetinin” kapsamını genişleteceğiz. Bu üst başlık altındadilekçe verme, bilgi edinme, kamu denetçisine başvurma, yargıya erişim ile diğer başvuru haklarını kapsayacak şekilde anayasal bir norm oluşturacağız.
- Siyasi parti kapatma davalarının açılmasını ve kararın yerine getirilmesini TBMM iznine bağlayacağız.
- Alevi vatandaşlarımızın beklenti ve taleplerini karşılayan politikalarımızı artırarak devam ettireceğiz.

- Roman vatandaşlarımızın başta istihdam, iskân ve eğitim olmak üzere tüm sorunlarının çözümüne hız vererek her türlü ayrımcılık zeminini ortadan kaldıracacağız.
- Gayrimüslim vatandaşlarımızın herhangi bir ayrımcılığa maruz bırakılmaksızın temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması ve inançlarının özgür bir şekilde yaşamalarının sağlanması hukuk devletinin güvencesi altında olmaya devam edecektir.
- İki yıl önce açıkladığımız İnsan Hakları Eylem Planını geliştirerek uygulamaya devam edeceğiz.
- Başta AİHM ve BM İnsan Hakları Konseyi olmak üzere uluslararası insan hakları mekanizmaları ile işbirliğimizi geliştireceğiz.
- Avrupa Birliği'ne üyelik sürecini karşılıklı hak ve yükümlülükler çerçevesinde, ortaklık hukukunun yenilenme ihtiyaçlarını da gözeterek kararlılıkla sürdüreceğiz.
- Tamamen milli iradede doğan, geniş katılımlı, çoğulcu, özgürlükçü, baştan sona milletin temsilcilerinin hazırlayacağı yeni anayasayı Türkiye Yüzyılı'na kazandıracacağız.

25. Türkiye Yüzyılı'na Yeni Anayasa

- Milletin kendi iradesi ve kendi eliyle yaptığı, her bir vatandaşımızın “içinde ben varım”, “benim iradem var” dediği YENİ ANAYASA,
- Yaşam hakkını, düşünce ve kanaat özgürlüğünü, inancı ve inandığını yaşama özgürlüğünü, aileyi, toplumu ve mülkiyet hakkını koruyan YENİ ANAYASA,
- Bir daha hiç kimsenin başörtüsü zulumü gibi çağdışı uygulamalara, zorbalık ve baskılara tevessül etmesine dahi izin vermeyen, daima özgürlükçü, milletin öz değerlerinin tapusu YENİ ANAYASA,
- İrk, din, mezhep, dil, renk ve kültür farkı gözetmeden herkesi kuşatan, insan onuru ortak temelinde buluşturan, kucaklayıcı, bütünleştirici, çeşitlilikte birliği savunan, herkesin birinci sınıf vatandaş olduğu YENİ ANAYASA,
- İnsan hak ve özgürlüklerini güvence altına alan; bütün kurum ve kural-ları ile insanı haklarıyla yaşatmayı ilke edinen YENİ ANAYASA,

- İnsanın maddi ve manevi varlığını bütün tercihleri ve inançlarıyla özgür biçimde gerçekleştireceği demokratikbir toplumu inşa eden YENİ ANAYASA,
- Devleti ve bütün kurumlarını insanımıza ve milletimize hizmet aracı olarak gören “İnsanı Yaşat ki, Devlet Yaşasın” anlayışıyla hazırlanmış YENİ ANAYASA,
- Egemenliğin sahibi milletin demokratik meşru temsilcilerinin önündeki her türlü vesayeti ortadan kaldıran YENİ ANAYASA,
- Devletin milleti ile bölünmez bütünlüğünü ve üniter yapıyı teminat altına alan YENİ ANAYASA,
- Yasama, yürütme ve yargı güçlerinin meşruiyetini milletten aldığı; güçler ayrılığını pekiştiren ve bununla birlikte güçlerin eşgüdümünü sağlayarak millete hizmeti birinci öncelik sayan YENİ ANAYASA,
- Demokratik katılımı genişleten, siyasal katılımın önündeki vesayetlere izin vermeyen ve bilgi teknolojileri ile vatandaşımızın yönetim süreçlerine ortaklığını temin eden YENİ ANAYASA, Çoğulcu bir toplumsal ve siyasal yapı kuran, istikrarlı ve etkili hükümet modelini daha da geliştiren YENİ ANAYASA,
- Özgürlükçü ve demokratik Cumhuriyet anlayışının kazanımlarını daha da ileriye götürmeyi amaçlayan YENİ ANAYASA,
- Hukukun üstünlüğünü esas alan, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı temelinde kurumsal yapılanmayı ve işleyişi temin eden YENİ ANAYASA,
- Milletimizin değerlerini temel alan ve evrensel değer ve normları gözetten YENİ ANAYASA,
- En geniş mutabakatla ve demokratik yöntemlerle hazırlanmış, geniş toplumsal kesimlerce sahiplenilen YENİ ANAYASA,
- Türkiye Yüzyılı hedeflerimize ulaşmayı kolaylaştıracak etkin ve sağlıklı bir kurumsal yapılanmayı tesis eden YENİ ANAYASA,
- Milletimizin beklentisidir. Bu beklentiyi karşılamak da milletimize hizmet yolunda bulunan herkesin borcudur.
- Türkiye Yüzyılı'nın anahtarı yeni anayasadır.

26. Hak ve Özgürlükler: Özgürlükler Yüzyılı

- Türkiye Yüzyılı, insan haklarına dayalı devlet anlayışı içinde insan onurunun güvencesi ve doğruluğun tarafı olacaktır.
- Türkiye Yüzyılı GÜÇLÜNÜN DEĞİL HAKLININ YÜZYILI olacaktır.
- Bugüne kadar sağlanan kazanımlar ve meydana getirilen “kayıtsız ve şartsız milli iradeye dayalı” sağlam-sağlıklı alt yapı üzerinde şimdi TÜRKİYE YÜZYILINI inşa etmek ve bu yüzyılı ülkemiz ve tüm dünya için “HUZURUN YÜZYILI”, “DEĞERLERİN YÜZYILI,” “HAKLININ YÜZYILI”, “VİCDANIN YÜZYILI” ve “ÖZGÜRLER YÜZYILI” olarak idrak edebilmek için yüksek standartlı demokrasi adımlarımızı başlatacağız.

Yaşam hakkı: Önce insan hayatı

- İnsanımızın canını hiçe sayan sorumluların etkin bir soruşturma ile adalet önüne çıkarılması, yaptıklarının yanlarına kâr kalmaması için kurumsal ve yasal alt yapıyı güçlendirecek, ceza yaptırımlarını da ağırlaştıracağız.
- İnsanımızın hayatına mâl olan ihmal ve kusur iddialarında şüpheli konumda olan kamu görevlileri için idareden soruşturma izni alınması usulünü kaldıracağız.
- İmar hukukunu anayasal düzeyde ele alacak ve insanımızın yaşanabilir, sürdürülebilir, güvenli çevre hakkını koruyacak düzenlemeler yapacağız.
- Yapı Denetimi Hakkında Kanun’da değişiklik yaparak denetim görevinin ihmal edilmemesini temin eden ağır yaptırımlar içeren düzenleme yapacağız.

Yaşam Hakkı Eylem Planı

- Şiddete başvurma riski bulunup akıl sağlığı yerinde olmayan, şiddet geçmişi bulunan kişilere karşı toplumun korunması,
- Ulaşım ve trafik kazalarının azaltılması,

- Konut güvenliğinin sağlanması ve doğal afetlere hazırlık,
- Maden kazalarının önlenmesi,
- Bireysel silahlanmanın kontrol altına alınması,
- İnsan hayatı için tehlike arz eden meslek kollarında iş güvenliği standartları ve denetiminin yükseltilmesi,
- Şiddetin basın yayın organları ve sosyal medya platformlarında özendirmesinin önlenmesi.

İşkenceye Sıfır Tolerans

- İşkence ve kötü muameleye karşı sıfır tolerans anlayışını benimsemeye kararlılıkla devam edeceğiz. İnsan haklarını koruma mekanizmalarının işkence ve kötü muameleye karşı denetim ve önleme fonksiyonlarını daha etkin şekilde yerine getirebilmeleri için bağımsızlıklarını güçlendireceğiz.
- Hâkimler, Cumhuriyet savcıları, kolluk görevlileri ve ceza infaz memurlarının insan hakları eğitimlerini AİHM standartları çerçevesinde artıracacağız.
- Cezaevi koşullarının insan onur ve haysiyetini gözetecek, işkence ve kötü muameleyi önleyecek şekilde iyileştireceğiz. Tüm okullarımızda etüt imkanlarını yaygınlaştıracak, velilerimizin iş hayatıyla okul programlarını uyumlaştıracacağız.
- Dijital tehditlere karşı özel hayatın mahremiyeti korunacak.
- Kişi özgürlüğü ve güvenliği güçlendirilecek.

Sosyal barışın teminatı: Din ve vicdan özgürlüğü

- Yeni anayasada din ve vicdan özgürlüğünü; inanç, ibadet, eğitim ve kılık kıyafet konularında hürriyetleri genişletecek ve keyfi sınırlamaları engelleyecek şekilde düzenleyeceğiz.
- Tepeden inme ve baskıcı geçmiş dönemlerin aksine din ve vicdan özgürlüğünü, siyasal krizlerin konusu olmaktan çıkararak toplumsal barış ve huzuru güçlendiren bir olgu haline getireceğiz.

İfade özgürlüğünde yeni dönem

- Değişen toplumsal ihtiyaç ve koşulları dikkate alarak ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelikteki mevzuatı gözden geçirecek ve uygulamadan kaynaklanan eksiklikleri gidereceğiz.
- İfade özgürlüğü ile kişinin şeref ve haysiyetinin korunması gibi diğer hak ve özgürlükler arasında ne demokratik toplum düzeninden ne de bireysel haklardan vazgeçmeyen makul dengeyi koruyacağız.
- Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının fiilen kullanımının güçlendirilmesine yönelik kolluk görevlilerinin meslek içi insan hakları eğitimini geliştireceğiz.

Ayrımcılık ve nefret suçlarıyla etkin mücadele

- Ayrımcılık ve nefretle etkin mücadele için “Ayrımcılık ve Nefretle Mücadele Kurulu” oluşturacağız. Kurul, ulusal ve uluslararası ölçekte hak ihlali gözlem, değerlendirme ve tespitlerini içeren “Ayrımcılık ve Nefretle Mücadele Uluslararası Endeksi” yayınlarak nefret suçları ile küresel mücadelenin etkin bir parçası olacak.
- İnsan onuru ve eşitlik ilkesi konusundaki hassasiyetimizi en güçlü şekilde yansıtmak üzere, nefret suçuna ilişkin yeni ve müstakil bir düzenleme yapacağız.hemşire ve ebe sayısını 364’ten 460’a çıkaracağız.

Sosyal adalet hakkı

- Kentsel dönüşüm süreçlerini sağlıklı bir çevrede yaşama, yaşanabilir şehirler kurma ve mülkiyet hakkı esaslarını gözeterek hızlandıracağız.
- Farklı kanunlar ve mevzuatlarla düzenlenmiş ve birden fazla kurum/kuruluş tarafından gerçekleştirilen sosyal yardımları bütüncül bir şekilde tek bir mevzuat çatısı altında toplayarak aile bazlı “Vatandaşlık Maaşı” ödeyeceğiz.
- Depreme dayanıklılığı yüksek, temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir kentler inşa edeceğiz, bu amaca aykırı iş ve işlemleri ceza yaptırımına içine alacağız.
- Çocuk, yaşlı ve engelli haklarının korunması

Yeni nesil hak ve özgürlükler

- Emanet adaleti: Çevre, enerji, su, gıda gibi tüm imkân ve kaynakların sahibi değil, emanetçisi olduğumuz bilincini yediden yetmişe oluşturmak için çalışacağız. “Emanet adaleti” ismini verdiğimiz bu yaklaşımla, ülkemizin kaynaklarını önceki nesillerden devraldığımız gibi; koruyarak, gözeterek ve büyüterek sonraki kuşaklara devredeceğiz. Emanet adaletiyle milli servetimizin milli dayanışmaya ve sosyal refaha dönüşmesinin en güzel örneklerini sergileyeceğiz.

Hak ve Özgürlükleri Koruyucu Mekanizmalar

- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun yapısını güçlendireceğiz.
- Temel hak ve özgürlükleri daraltan kanun değişikliklerinin kabulü için nitelikli çoğunluk koşulu getireceğiz.
- Kamu Denetçiliği Kurumuna resen inceleme başlatma yetkisi sağlayacağız. Kurum kararlarının etkinliğini artıracacağız.

27. Adalet Reformu

- Bizim tek cümlelik anayasamız olsa o cümlemiz “devlet, adaleti sağlamakla yükümlüdür” olurdu. Adalet bizim için bu kadar önemli, bu derece hayati bir konudur.
- Demokratik hukuk devleti, insan haklarının güvencesi ve adalete erişimin temel zeminidir. İnsanımızın hukuk güvenliği içinde, öngörülebilir ve hak arama yolları açık bir yargısal işleyişe muhatap olması da yine hukuk devletinin imkân ve araçlarıyla işlerlik kazanacaktır.
- Türkiye Yüzyılı'nda adalet hizmetlerinde yeni bir çağ açacağız. Hukukun üstünlüğü temelinde adâlet politikalarını oluşturmaya devam edeceğiz. Adaletin hızla tecellisine yönelik düzenlemeler yapacak ve insanımızın hayatını her türlü ihmal, tedbirsizlik ve suiistimalden koruyan yeni uygulamaları hayata geçireceğiz.

Adalete erişimi güçlendirmek için;

- “Adalete Zahmetsiz Erişim” ilkesiyle adalete erişimi daha da kolaylaştıracak, bu yolu zorlaştıran düzenleme ve uygulamaları değiştireceğiz.
- Yargısal süreçleri sadeleştireceğiz.
- Adliye bulunmayan ilçelerimizde personeliyle, dijital alt yapısıyla adli hizmet irtibat noktası oluşturacağız.
- Ücretsiz aile avukatlığı sistemini getireceğiz.
- Hukuki himaye sigortasını geliştirip yaygınlaştıracacağız.
- Koruyucu hukuk uygulamalarının geliştirilmesi kapsamında “Hukuk ve Adalet” dersini ortaokul ve lise müfredatında zorunlu ders haline getireceğiz.
- Hukuk eğitiminin desteklenmesi maksadıyla başarılı öğrencilere Adalet Bakanlığı bursu vereceğiz

Lekelenmeme hakkını güçlendirmek için;

- Lekelenmeme hakkını daha güçlü şekilde koruyabilmek için bu hakka Anayasada yer vereceğiz.
- Cumhuriyet savcılarının takdir yetkilerinin genişleteceği böylelikle beraatla sonuçlanma ihtimali yüksek olan davalarda kişilerin gerekmedikçe adli süreçlerle muhatap olmamasını sağlayacağız.

Daha hızlı ve öngörülebilir adalet için;

- Seri muhakeme ve basit yargılama gibi usullerin kapsamını genişleteceğiz.
- İdari sulh usulünü yeniden düzenleyerek, bu yöntemin etkinliğini artıracacağız.
- Boşanma sürecinde özellikle kadın ve çocukların örselenmelerini önlemek için uluslararası sözleşmelerdeki standartları da dikkate alarak mahkeme temelli aile arabuluculuğu müessesesi oluşturacağız.

- Yetkisizlik, görevsizlik, gerekmediği halde dosyaların birleştirilmesi ve bekletici mesele yapma gibi sebeplerle davaların uzamasını engelleyecek düzenlemeler yapacağız.
- Davaların sık hâkim değişikliği nedeniyle uzamasını önlemek amacıyla hâkimlerin tayinlerine esas bölge sistemini yeniden düzenleyeceğiz.

Daha hızlı ve öngörülebilir adalet için;

- İhtisas mahkemelerinin sayısını artıracacağız. Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının mesleğin başından itibaren ihtisaslaşmalarını sağlayacağız.
- Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının yanında görev yapmak üzere hukuk fakültesi mezunu adalet uzmanı istihdam edeceğiz.
- Davaların daha kısa sürede ve isabetle çözülebilmesi için heyet halinde yargılama yapan mahkemelerin sayısını artıracacağız.
- Teknolojinin tüm imkânlarının kullanıldığı, esnek ve çok yönlü bir tebligat sistemi oluşturarak yargılamaları hızlandıracacağız.
- Adli tebligatları gerçekleştirmek üzere adliyelerde yeni bir kadro oluşturarak tebligattan kaynaklanan sorunları tümüyle ortadan kaldıracacağız.

Adil yargılanma hakkını güçlendirmek için;

- Adil yargılanma hakkını tüm unsurlarıyla birlikte anayasada münhasıran ve daha ayrıntılı şekilde düzenleyecek, anayasal güvenceyi güçlendireceğiz.
- Soruşturmanın etkin ve eksiksiz yürütülmesi suretiyle delil toplama işlemlerinin duruşmalara bırakılmaksızın savcılıkça tam ve eksiksiz bir şekilde yapılmasını temin edeceğiz.
- Adalet Bakanlığına bağlı adli kolluk teşkilatı kuracağız. Böylece polisin adli ve idari görevleri arasındaki ayrımı kesin olarak belirleyecek, adli soruşturmanın etkinliğini artıracacağız.
- Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs suçunun unsurlarını genişleteceğiz, cezasını artıracacağız.
- Kesin nitelikteki mahkeme kararlarına karşı mahallinde itiraz yolu getirerek vatandaşlarımızın hak arama özgürlüğünü güçlendireceğiz.

- Daha şeffaf ve hesap verebilir yargı için bütün mahkeme kararlarını kişisel verileri koruyarak kararı veren hâkim veya mahkeme heyetinin isimleri ile birlikte erişime açacağız.

Yargı Bağımsızlığını güçlendirmek için;

- Hakimler Kurulu ve Savcılar Kurulu olmak üzere iki ayrı üst meslek kurulu oluşturacağız.
- Coğrafi teminatı hayata geçireceğiz.
- HSK'nın ihraç kararı dışındaki disiplin kararlarına karşı da yargı yolunu açacağız.
- Hâkim ve savcıların atama, nakil ve terfi sistemini, objektif ölçütlere dayalı ve liyakat esaslı olarak geliştireceğiz.
- İstinaf mahkemelerinde görev yapan hâkim ve savcıların talepleri dışında belirli bir süreden önce ilk derece mahkemelerine atanamayacaklarına ilişkin güvence getireceğiz.
- Yüksek yargı üyeliğine seçilebilmek için en az 50 yaş ile birinci sınıf olmanın yanı sıra belli bir mesleki kıdem şartı getireceğiz.
- Hâkimlik ve savcılık mesleğinde emeklilikte yaş haddini yükselteceğiz.

Mağdur odaklı adalet ve kadına yönelik şiddetle mücadele için;

- Adli süreçlerden psikolojik olarak daha çok etkileneceği değerlendirilen mağdurlara yardımcı olmak ve psiko-sosyal destek sağlamak üzere adliyelerde rehberlik hizmeti veren uzman personel görevlendireceğiz.
- Çocukların ve suç mağdurlarının adli süreçte ikincil örselenmelerinin önlenmesi amacıyla oluşturulan adli görüşme odaları ve çocuk izlem merkezlerini yaygınlaştırmaya devam edeceğiz.
- Suç mağdurlarına yönelik destek hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulması için ilgili kurumlar arasında işbirliği ve koordinasyonu güçlendireceğiz.
- Aile içi şiddet ve kadına karşı şiddetten kaynaklanan suçların etkin bir şekilde soruşturulması amacıyla kurulan özel soruşturma bürolarını ülke genelinde yaygınlaştıracacağız.

- Tehdit altındaki kadınların daha etkin korunmasını sağlamak için önleyici ve koruyucu kapasiteyi artıracak ve bu kapsamda teknolojik imkânlardan da azami ölçüde yararlanmaya devam edeceğiz.
- Kadına karşı şiddete "sıfır tolerans" ilkemiz gereğince adli ve idari uygulamaları etkin bir şekilde geliştirmeye devam edeceğiz.

Savunma makamının ve avukat haklarının güçlendirilmesi için;

- Savunma görevini yapan avukatların, avukatlık teminatlarını hâkim ve savcılıkta olduğu gibi Anayasal güvenceye kavuşturacağız.
- Avukatların bilgi ve belge temin etmelerine ilişkin yasal yetkilerini genişleteceğiz.
- Avukatlarımızın yetki, sorumluluk, mali hak ve imkânlarına ilişkin yenilikler getireceğiz.
- Müdafiyale görüşme hakkının 24 saat süreyle kısıtlanmasına ilişkin hükümün kapsamını daraltacağız.
- Belirli bir miktarın üzerindeki sözleşmelerin avukat eliyle yapılmasını zorunlu kılacağız.
- Ülkemizdeki ve dünyadaki gelişmeleri dikkate alan, halkımızın ve avukatlarımızın ihtiyaç ve beklentilerine azami düzeyde cevap veren yeni bir Avukatlık Kanunu çıkaracağız.
- Adalet politikalarının değerlendirilip tartışılması için avukat, hâkim, savcı ve akademisyenler arasında 3 yılda bir "Adalet Şurası" düzenleyeceğiz.

Suç ve Ceza Adaleti için;

- Sosyal barışı güçlendirmek için şikâyete bağlı suçların kapsamını genişleteceğiz.
- Ceza mahkumiyetinin sonucunda ortaya çıkan hak yoksunluklarının, infazın tamamlanması ile ayrı bir mahkeme kararına gerek olmaksızın kendiliğinden ortadan kalkmasını sağlayacağız.

- Cezasızlığı önleyecek şekilde infaz sistemimizi yenileyeceğiz. Cezaevine girdi-çıkıtı yapılmasına neden olan düzenlemeleri değiştireceğiz.
- Yolsuzlukla Mücadele Strateji Belgesini güncelleyerek uygulanmasını etkin bir şekilde takip edeceğiz.
- Bazı suçlar için kamu yararına çalışma gibi müstakil yeni seçenek yaptırımlar belirleyeceğiz.
- Kişinin sabıkalı hale gelmesinin kolay olmaması gerektiği düşüncesiyle idari ve adli yaptırımın sınırlarını daha öngörülebilir ve toplum yararına daha çok hizmet eder şekilde belirleyeceğiz.
- Adli sicil kayıtlarının silinme usulünün kolaylaştırılmasını ve sürelerin kısaltılmasını sağlayacağız.
- Tutuklama, yakalama, gözaltı gibi koruma tedbirlerinin haksız uygulanması nedeniyle meydana gelen zararların tazmini için vatandaşımızın dava açmasına gerek kalmaksızın, idari başvuru yoluyla hızlı bir biçimde hakkını almasını sağlayacağız.

Çağın kolaylıklarını adalet hizmetlerine sunmak için;

- Bilişim sistemimizi yeni teknolojilerle daha da ileriye taşıyacağız. Yapay zekânın; yargı görevi yapan hâkim, savcı ve avukatlarımız ile vatandaşlarımıza yardımcı olmak üzere soruşturma ve yargılama faaliyetleri sırasında kullanımını temin edeceğiz.
- Dijital çözüm platformlarını ve çevrimiçi uyuşmazlık çözüm yöntemlerini sistemimize kazandırarak uyuşmazlıkların daha hızlı ve kolay çözülmesini sağlayacağız.
- Sürdürülebilir ve çevreci bir anlayışla adalet hizmet binalarını dönüştürmeye devam edeceğiz. Adalet hizmetlerinde çevre dostu uygulamaların etkinliğini ve çeşitliliğini artıracacağız.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE EKSENİ

28. Türkiye Ekseni

"ETKİN DIŞ POLİTİKA"

"SÖZÜ GÜÇLÜ, GÜCÜ TESİRLİ TÜRKİYE"

- AK Parti olarak iktidara geldiğimiz ilk günden itibaren dış politikamızda adil olmayı esas aldık. Ülkemizin çıkarlarına azami özeni göstererek aktif, gerçekçi, dinamik, girişimci ve insani bir dış politika izledik.
- Küresel ve bölgesel platformlarda mazlumların sesi olduk. Kurucu üyelerinden biri olduğumuz Birleşmiş Milletler'e (BM) yönelik ezber bozucu bir yaklaşım benimsedik ve "Dünya Beşten Büyüktür" diyerek BM sisteminin reformuna yönelik taleplerde öncü bir rol oynadık.
- Geleneksel dış politika ve güvenlik sorunlarımızı barışçıl ve çözüm odaklı bir yaklaşımla ele alarak ülkemizin uluslararası konumunu güçlendirdik.
- Sadece kendi sorunlarımızda değil, bölgesel ve küresel sorunların çözümünde de her zaman barıştan, adaletten ve diplomasiden yana tavır aldık.
- İnsani ve vicdani politikalarımızı hayata geçirerek Türkiye'yi uluslararası politikada öncü bir ülke durumuna getirdik.
- Türkiye'yi haklarını savunmakta kararlı, krizlerin çözümünde etkin rol alan bir yere taşıdık. Milli güvenliğimizi korumak için gerektiğinde sert güç unsurlarını devreye sokarak ülkemizi sözü güçlü gücü tesirli hale getirdik.
- Son yirmi yılda diplomatik ağıımızı genişleterek ülkemizi etkin bir uluslararası diplomatik güce dönüştürdük.
- Dış politikamızın ilgi alanına giren konularda ilişkilerimizi çeşitlendirerek Afrika, Latin Amerika ve Uzak Asya'ya kadar uzanan geniş bir diplomatik ağ kurduk. Yurtdışındaki 260 diplomatik temsilciliğimizle dünyanın beşinci en büyük diplomatik ağına sahip olduk.
- Ukrayna'daki savaşın en kritik zamanında diplomatik müzakerelere ev sahipliği sunarak Tahıl Koridoru Anlaşmasının yapılmasını sağladık ve küresel gıda krizine engel olduk.
- Ülkemizi tehdit eden terör örgütleriyle sınırlarımızın içinde ve dışında kararlılıkla mücadele ederek terörü kaynağında yok ettik.

- Sayın Cumhurbaşkanımızın yürüttüğü lider diplomasisi Balkanlar, Kafkaslar, Ortadoğu ve Türk Dünyasındaki krizlerin çözümünde ve normalleşmenin temin edilmesinde anahtar bir rol oynamıştır.
- Kaotik dünyanın risk ve tehditlerini karşılamak için NATO ittifakı içinde ve AB nezdinde konumumuzu gerçekçi bir zeminde güçlendirmeyi sürdürürken kendi askeri ve diplomatik kapasitemizi pekiştirecek yenilikçi adımlar atmaya devam edeceğiz. Etkin dış politika ve caydırıcı güvenlik kapasitemizle Türkiye Yüzyılı'nda kendi eksenimizi inşa etmeye devam edeceğiz.
- Türkiye eksenini çok taraflılık, daha fazla iş birliği, krizlerin barışçıl çözümü, istikrara katkı, uluslararası örgütleri etkinleştirme ve insani diplomasi ilkeleri ışığında kuracağız. Ülkemizin yönü hem Batıya hem Doğuya ama asıl doğruya, hakikate ve adalete yöneliktir.
- Türkiye Yüzyılı'nda dış politikamızın temel hedefi Türkiye eksenini inşa etmektir. Bunu 85 milyon Türk vatandaşı, coğrafi sınırlar dışındaki soydaşlarımız ve dünyanın dört bir yanındaki dost ve müttefiklerimizle birlikte güçlendireceğiz.

Küresel Dönüşüme Hazır Dış Politika

- Yirmi yıllık tecrübe ve sahip olduğumuz stratejik planlama kapasitesiyle oluşum halindeki uluslararası sistemde layık olduğumuz sağlam yeri almak için emin adımlarla ilerleyeceğiz. Yeni dönemi Türkiye açısından en iyi şekilde değerlendirerek ülkemizin bölgesel güç, küresel aktör statüsünü pekiştireceğiz.
- Dış politikamızın temel misyonlarından biri, ülkemizi küresel belirsizliklerin etkilerinden korumak, bölgesine ve küresel sistemde istikrara katkı sağlayan öncü bir aktör konumuna getirmektir.
- Bu doğrultuda dış politikamızın istikrar, denge ve atılım hedeflerini eş zamanlı olarak gerçekleştirmeye devam edeceğiz.
- Hedefimiz; Cumhuriyetimizin yeni yüzyılında yirmi yıllık sağlam dış politika temellerinin üstüne uluslararası sistemde etkin, bağımsız, dinamik ve dirençli bir Türkiye Ekseni inşa etmektir.

Türkiye Yüzyılı'nda gayemiz;

- Ekonomi ve demokrasisiyle tahkim edilmiş daha güçlü ve dayanıklı bir kurumsal kapasiteye,
- Bütüncül ve daha etkili bir diplomasiye,
- Daha caydırıcı ve her türlü zorluğun üstesinden gelebilecek hazırlıklı bir askeri güce ulaşmaktır.
- Türkiye Yüzyılı'nda ülkemiz daha etkin ve sonuç alıcı bir dış politikayla etkili küresel bir aktör vasfıyla uluslararası sistemin geleceğini şekillendirmede söz sahibi bir ülke olacaktır.

Bütüncül Dış Politikamızın Öncelikleri

- AK Parti olarak, bölgesel ve küresel meydan okumalarla baş edebilmek ve krizlerin üstesinden gelebilmek için yirmi yıllık tecrübenin ışığında hareket ediyoruz.
- Riskleri minimize ederek ve fırsatları etkin bir şekilde kullanarak ülkemizin uluslararası konumunu daha da güçlendireceğiz.
- Türkiye Eksenli yeni inisiyatifler üstlenerek küresel barışa ve istikrara daha fazla katkı vereceğiz.
- **Önceliğimiz;** Türkiye'nin bağımsızlığını merkeze alan, güvenliğini en üst düzeyde sağlayan, askeri gücünü pekiştiren, ekonomik refahını büyüten ve demokrasisini güçlendiren bütüncül bir dış ve güvenlik politikasını sürdürmektir.
- **Amacımız;** Türkiye'nin son yirmi yılda elde ettiği kazanımları sağlamlaştırmak, bölgedeki istikrara ve sürdürülebilir bir düzenin oluşumuna katkı sunarak barışçıl, adil ve istikrarlı bir uluslararası düzenin inşa edilmesini sağlamaktır.
- Dış politika ve güvenlik anlayışımızın altı temel öncelik doğrultusunda şekillenmektedir. Bunlar;
  - Müzakere ve rızaya dayalı bir anlayışla çok taraflı, çok boyutlu, girişimci ve insani diplomasinin etkin bir şekilde hayata geçirilmesidir.

- Komşularımız başta olmak üzere bütün ülkelerin toprak bütünlüğü ve siyasi birliğinin korunması temelinde uluslararası hukukun, hak ve adaletin tüm dünyada hâkim kılınmasıdır.
- Yakın, komşu ve uzak bölgelerle maksimum ekonomik işbirliğinin tesis edilmesidir.

Sözü Güçlü, Gücü Tesirli Türkiye

- AK Parti olarak dış politikamız üç ana hedefe matuftur: Milli menfaatlerin muhafazası, bölgesel istikrarın temini ve idamesi ve adil bir küresel düzenin kurulması.
- Dünyamızın yeni çatışma ve kutuplaşmalara sürüklendiği dönemde AK Parti olarak daha güçlü bir Türkiye için dış politikamızı, ulusal ölçekten küresel ölçüğe doğru kademeli bir şekilde uyguluyoruz.
- Diplomasi kapasitemizi denge, istikrar ve atılım hedefleri doğrultusunda daha güçlü şekilde seferber edeceğiz.
- Paydaşlarımız 85 milyon Türk halkı, ülkemizin coğrafi sınırları dışındaki soydaşlarımız ve dünyanın dört bir yanındaki gönül dostları ve müttefiklerimizdir.
- Hedefimiz anavatanımızın mutlak güvenliğini sağlamak, sınırlarına yönelik tehditleri ortadan kaldırmak ve devlet kurumlarımızın küresel dış politika ufkuna odaklanan vizyonunu daha da güçlendirmektir.
- Milli güç unsurlarında dışa bağımlılığın en aza indirilmesi önceliğimizdir. Savunma ve enerji başta olmak üzere milli gücü oluşturan tüm bileşenlerin yerli imkân ve kabiliyetlerle üretilmesine dönük süreçleri başarıya ulaştırmaktır.
- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi bağlamında, dış politikamızın ana kurumları olan Dışişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Milli İstihbarat Başkanlığı başta olmak üzere dış politikanın planlanması ve yürütülmesinde kritik öneme sahip tüm kurumlarımızı daha da güçlendireceğiz.
- Yurt Dışı Türkler Başkanlığı, Maarif Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü, TİKA ve diğer kurum ve kuruluşların mevcut kapasitelerini arttırarak küresel diplomasi ağımızın daha da genişlemesi için çalışacağız.

- Dışişleri Bakanlığımızın diplomatik ağını daha da genişletecek ve küresel sıralamadaki konumumuzu sağlamlaştıracaktır. Türk diplomasisini Türkiye Yüzyılı hedefleri doğrultusunda bir üst lige taşıyacağız.
- Hariciye Teşkilatımızın kuruluşunun 500. yılını kutladığımız bir dönemde Dışişleri Bakanlığımızın himayesinde, nüvesini Diploması Akademisi'nin oluşturacağı ve uluslararası düzeyde eğitim ve akademik derece verecek "Uluslararası Hukuk ve Diploması Üniversitesi"ni kuracağız.
- Dışişleri Bakanlığımızın insan kaynağını genişleterek daha etkin hale getireceğiz. Bu bağlamda, dünyanın öndegelen düşünce platformları arasında yer alan Antalya Diploması Forumu'nun görünürlüğünü ve uluslararası etki alanını daha da artıracaktır.
- Enerji alanında milli üretim ve tedarik noktasındaki kaynak çeşitliliğini arttıracaktır. Enerji güvenliği ve pazarında rekabetçi bir ticaret merkezi tesis etmek için enerji diplomasisini dış politikadaki bütüncül stratejimizin parçası olarak daha etkin bir şekilde kullanacağız.
- Türkiye'nin ulaştırma jeopolitiğinde bir merkez haline gelmesini sağlamak için ulaştırma alanındaki yatırımlarımıza devam edeceğiz. Ulaştırma diplomasisini dış politika mimarimizin temel kaidelerinden biri haline getireceğiz.
- Uluslararası kuruluşlarda ülkemizin görünürlüğünü artıracaktır. Bu kapsamda;
  - Türk vatandaşlarının uluslararası kuruluşlarda daha fazla varlık göstermesi ve daha etkin konumlara gelebilmeleri için Dışişleri Bakanlığı bünyesinde üniversitelerimizi de içine alacak şekilde ortak bir program hayata geçireceğiz.
  - Farklı ülkelerden diplomatların, güvenlik bürokrasisinin ve ticaret/ekonomi uzmanlarının eğitim görecekları BM Üniversitesi'nin bir kampüsünün Türkiye'de kurulmasına öncülük edeceğiz.
  - Pek çok ülke ile Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey (YDSK) veya müadili mekanizmalar tesis etmeye yönelik çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Önümüzdeki beş yıl içinde en az ilave 10 ülke ile uluslararası ve bölgesel örgütlerle yüksek düzeyli iş birliği mekanizması/zirve süreci oluşturacağız.
- Millî Savunma Bakanlığımızın insan kaynağını genişleterek 21. yüzyılın ihtiyaçlarına uygun bir yapıya kavuşturacağız. Yeni inşa etmekte olduğumuz Millî Savunma Bakanlığı yerleşkesini tamamlayarak milli savunma siyasetimizin koordinasyonunu daha da kolaylaştıracaktır.

- Milletimizin göz bebeği olan Türk Silahlı Kuvvetlerimizi geleceğin güvenlik ortamında ülkemize yönelik tehditlere hızlı reaksiyon verebilen, hazırlık kapasitesi yüksek ve mobil kabiliyeti olan caydırıcı bir stratejik güce dönüştürmeye devam edeceğiz. Aynı zamanda Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bütün unsurlarının her türlü doğal afetlere hazırlıklı olması için kapsamlı bir yeniden inşa programı başlatacağız.
- Türkiye'yi siber güç kabiliyetini haiz, uzay gücünün gerekliliklerine uygun bir kapasiteye ve orduya kavuşturma yolundaki çabalarımızı arttırarak sürdüreceğiz.
- İçişleri Bakanlığımız başta olmak üzere yurt içi güvenlik, sınır güvenliği ve sahil güvenliğinden sorumlu olan diğer kurum ve yapıları entegre milli güvenlik mimarisi ve stratejisinin bir parçası olarak tehditler ortaya çıkmadan pro-aktif bir cevap üretebilecek bir seviyeye ulaştırarak sahip olduğu etkin yapısını pekiştireceğiz.
- Milli İstihbarat Teşkilatımızın teknolojik kabiliyetlerini başta siber istihbarat, kriptoloji, sinyal istihbaratı, büyük veri analizi, yapay zekâ, uydu ve uzaydan istihbarat toplama teknolojileri olmak üzere tüm kritik alanlarda geliştirmeyi sürdüreceğiz.
- İhtiyaca göre dış temsilciliklerimizin sayısını artıracacağız.
- Gezici konsolosluk hizmeti sayısını artıracacağız.
- Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik başta İstanbul, Ankara, Bursa, İzmir olmak üzere farklı illerimizde yeni TOKİ projeleri başlatacağız.
- Yurt dışındaki vatandaşlarımıza ait konu ve taleplerin TBMM'de daha güçlü şekilde temsil edilmesine yönelik çalışma ve düzenlemeler yapacağız.
- Yurt dışında yaşayan 10.000 gencimizi her yıl eğitim, kariyer gelişimi ve kültürel programlar kapsamında ülkemize getireceğiz.
- Yurt dışındaki vatandaşlarımıza yönelik faaliyetleri bulunan kamu kurumları için bir koordinasyon kurulu oluşturulacaktır.
- 2010 yılında kurduğumuz Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın yurt dışında da teşkilatlanmasını ve yurt dışında YTB müşavirliklerinin açılmasını sağlayacağız.

- Yurt dışındaki vatandaşlarımıza yönelik hizmet sunan kamu kurumlarında yurt dışında doğup büyüyen gençlerimizin istihdam oranını daha da artıracacağız.
- Yurt dışındaki vatandaşlarımızın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde temsilini güçlendireceğiz.
- Yurt dışı borçlanması yoluyla emekli olanlara yurt dışında tam zamanlı çalışma hakkı tanıyacağız.
- Geçici ithalat kapsamında Türkiye'ye getirilen araçların 730 günlük kalma süresini tamamladıktan sonra tekrar Türkiye'ye getirebilmesi için, yurt dışında en az 185 gün kalma şartını 30 güne düşüreceğiz.
- Yurt dışından getirilen mobil cihazların Türkiye'de kayıtsız kullanım sürelerini yurt dışında yerleşik vatandaşlarımız için 120 günden 180 güne çıkartacağız.
- Yurt dışında yaşadıkları ülkelerde askerlik yapanların ikili anlaşmalar çerçevesinde askerliklerinin Türkiye'de tanınmasını sağlayacağız.
- Vatandaşlarımızın çifte vatandaşlık hakkını desteleyecek hem Türkiye'de hem buldukları ülkelerde vatandaşlık haklarından yararlanmaları için gerekli yasal ve diplomatik adımları atmaya devam edeceğiz.
- Yurtdışındaki vatandaşlarımızın tatil dönemlerinde ülkemize THY'le gelip dönebilmelerini sağlamak öncelikli hedeflerimizden biri olacaktır.
- Türkiye'den gönderilen öğretmen ve din görevlisi açığının giderilmesi amacıyla yerinden öğretmen ve din görevlisi istihdam edilmesine yönelik düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.
- Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın katılımıyla iki yılda bir Yurt Dışı Türkler Buluşması programları düzenleyeceğiz.
- İslam düşmanlığı, ayrımcılık ve hak ihlallerinin takibini genişleterek sürdüreceğiz.
- Yurt dışında Türkçe yayın yapan yazılı ve görsel basını desteklemeye devam edeceğiz.
- Okul öncesi ana dil yetkinliği ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik çift dilli anaokulu çalışmalarını desteklemeye devam edeceğiz.
- Yurt dışında üniversite eğitimi alan gençlerimizin teknoloji, diplomasi, hukuk, iletişim gibi alanlarda ülkemizde staj yapmalarını kolaylaştıracacağız.

Türkiye Yüzyılı'nda Stratejik Kuşaklar

- Türkiye Yüzyılı'nda dış politika, güvenlik ve savunma alanlarındaki milli önceliklerimizi üç stratejik kuşakta hayata geçiriyoruz.
  1. Çevremizde Barış, İstikrar ve Refah Kuşağı İnşa Edeceğiz
  2. Kıtasal Açılımlarımızı Yeni Hamlelerle Kurumsallaştıracamız
  3. Daha Adil Bir Küresel Düzenin Kurulmasına Öncülük Edeceğiz
- Bu üç kuşaktaki politikalarımızı da çok boyutlu ve çok yönlü bir diplomasi yürüterek Türkiye Ekseni'ni kuracağız.
- Ülkemizin etrafında bir barış, istikrar ve refah kuşağı tesis etmek ana hedefimizdir. Bu doğrultuda komşu ülkelerle ve bölgelerle ilişkilerimizi, iyi komşuluk ilkesi ve uluslararası hukuk çerçevesinde yürüteceğiz.
- Bir yandan sınır güvenliğimizi sağlamlaştıran, terörizm ile mücadeleye devam eden ve egemenlik haklarımızı koruyan politikalarımızı en aktif şekilde uygulamaya devam edeceğiz.
- Diğer yandan komşularımızla ilişkilerimizi milli menfaatlere saygı, iş birliği, refahın büyütülmesi, istikrar ve barış temelinde daha da güçlendireceğiz.
- Çevremizdeki coğrafya ve bölgelerde çatışmaların ve krizlerin sona erdirilmesi için her türlü çabayı göstereceğiz. Karadeniz, Balkanlar, Avrupa, Kuzey Afrika, Ortadoğu, Körfez ve Orta Asya bölgelerindeki hedefimiz, Türkiye'nin diplomatik etkinliğini derinleştirmek, iş birliği mekanizmalarıyla milli kazançları pekiştirmek ve istikrarlı bir düzen inşasında öncü rol almaktır. Bu kapsamda;
- Çevremizde barış ve refah kuşağı oluşturmak için ikili ilişkilerimizde normalleşme süreçlerine devam edeceğiz.
- Bölgemizde ortak serbest ticaret alanları oluşturacağız ve Türkiye'nin bir lojistik ve ticaret üssü olmasını sağlayacağız.
- Bölge ülkelerinin yeniden imarına katkı vermeye devam edeceğiz.
- Suriye ve Irak'ın toprak bütünlüğünün korunmasını, bu ülkelerde terör örgütlerinin ortadan kaldırılmasını ve Irak'ta kapsamlı ve kalıcı bir istikrarın sağlanmasını esas alan politikamızı sürdüreceğiz.

- Komşumuz Suriye'deki savaşı, bu ülkenin toprak bütünlüğü ve siyasi birliği temelinde, Suriye halkının meşru beklentileri doğrultusunda çözmek için tüm imkanlarımızı seferber edeceğiz.
- Suriye'nin kendi halkı ve komşularıyla barışık, terör örgütleri, vekalet savaşları, ayrılıkçı gündem ve dış müdahaleden arındırılmış bir ülke haline getirilmesi için her türlü diplomatik ve diğer tedbiri alacağız.
- Güvenli bölgelerde devam eden çatışma sonrası istikrar sağlama sürecini desteklemeye, yeni göç hareketliliğinin oluşmasını engellemeye ve Türkiye'de geçici koruma statüsünde bulunan sığınmacıların geri dönüşünü kolaylaştıracak mekanizmaları daha etkin şekilde hayata geçirmeye devam edeceğiz.
- Suriye'de BM zemininde devam eden çok taraflı çözüm sürecini ve Astana Süreci kapsamında çatışmayı sonlandırmak için oluşturulan mekanizmada etkin rol oynamaya devam edeceğiz.
- Suriye'de akan kanın durdurulması için tüm taraflarla temaslarımızı yoğunlaştıracağız.
- Irak'ı Ortadoğu'daki bölgesel istikrar açısından en önemli ülkelerden biri olarak görüyoruz. Bu kapsamda Irak'ın siyasi birliği ve toprak bütünlüğü temelinde, ülkedeki tüm kesimleri kucaklamaya devam edeceğiz. İki ülke arasında her türlü ulaşım bağlantısını arttırmak için gerekli altyapı çalışmalarına ağırlık vereceğiz.
- Irak'ta terör örgütlerinin mevcudiyetinin ve eylemlerinin sonlandırılması ile Irak'ın adeta çimentosu olan Türkmen soydaşlarımızın adil temsiliyete kavuşturulmasına yönelik çabalarımızı kararlılıkla sürdüreceğiz.
- İran ile başta ekonomik ilişkiler olmak üzere birçok alanda yürüttüğümüz işbirliğini devam ettireceğiz. Amacımız bölgesel istikrarın ve düzenin tesis edilerek çatışmasız bir Ortadoğu'nun inşa edilmesine maksimum katkı sunmaktır. Bu amaca ulaşmak için bütün komşularımızla barışçıl diplomasiyi ilk çözüm merci olarak göreceğiz.
- Mavi vatanımızın en temel sütunlarından Doğu Akdeniz ve Ege'de, ülkemizin ve KKTC'nin uluslararası hukuktan kaynağını alan meşru menfaatlerini bütün imkanlarımızı seferber ederek koruyacağız.
- Milli davamız Kıbrıs meselesinde KKTC'ye desteğimizi sürdürerek, Kıbrıs Türklerine yönelik her türlü haksızlığa son verilmesini sağlamak üzere bir an önce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin resmen tanınması için çalışmaya devam edeceğiz.

- Asrın Felaketinde yanımızda yer alan Komşumuz Yunanistan ile Ege ve Doğu Akdeniz'deki uzlaşmazlıkları diplomatik müzakereler ile çözüme ulaştırmaya çalışacağız. Bunun iki komşu ülkenin ekonomik, insani ve kültürel etkileşim ve iş birliklerini de güçlendireceğine inanmaktayız.
- Doğu Akdeniz'de istikrarlı bir düzene, adil paylaşım ve çok taraflı ortaklığa dayanan her türlü diplomatik, siyasi ve ekonomik girişimi destekleyeceğiz. Bölgeyi bir barış ve refah havzasına dönüştürme amacıyla "Doğu Akdeniz Barış Girişimi" gibi çabalara güçlü katkı vereceğiz.
- Ukrayna'da devam eden savaşı bölgesel ve küresel istikrar için en büyük risklerden biri olarak görüyoruz.
- Tahıl Koridorunun açılmasını ve esir takasının yapılmasını mümkün kılan arabulucu rolümüzü pekiştirerek sürdüreceğiz.
- Karadeniz'de istikrarın sağlanması ve Türkiye'nin Ukrayna savaşı sonrası ortaya çıkacak olan Avrupa güvenlik ve barış mimarisinde daha etkin bir konuma gelmesi için kararlı adımlar atmayı sürdüreceğiz.
- Kafkasya bölgesinde tüm bölge ülkeleriyle "ortak menfaat alanları" oluşturarak mevcut iş birliğimizi arttıracak ve bölgenin normalleşmesi doğrultusunda her türlü yapıcı adımı atacağız.
- Bölgedeki ticaret hatlarının işler hale gelmesi ve enerji nakil hatlarının güçlendirilmesi için yoğun çaba sarf edeceğiz.
- Azerbaycan'ın işgal altında bulunan topraklarının özgürleştirmesinden sonra barışın kapsamlı bir anlaşmayla sağlanmasını desteklemeye devam edeceğiz.
- Komşumuz Ermenistan ile devam eden normalleşme sürecini hızlandırarak daha etkin bir komşuluk ilişkisiyle bölgesel barış ve refahın inşası için çalışacağız.
- AB ile ilişkilerimizi olumlu gündem temelinde şekillendirerek tam üyelik müzakerelerimizi sonuçlandırmak üzere adımlar atacağız. Gümrük Birliği'nin güncellenmesini sağlayacağız.
- Avrupa güvenlik ve savunma mimarisinin güçlü ve etkili bir parçası olmaya ve NATO üyeliği çerçevesindeki sorumluluklarımızı yerine getirmeye devam edeceğiz.
- Türkiye'siz Avrupa'da güvenlik ve istikrarın sağlanması mümkün değildir.

- NATO ittifakı bünyesindeki konumumuzu tahkim ederek, güvenliğin bölünmezliği ilkesinden hareketle ittifaka katkılarımızı sürdürüleceğiz.
- ABD ile ilişkilerimizi karşılıklı saygı ve eşit ortaklık temelinde geliştireceğiz. Kurduğumuz stratejik mekanizmayı güçlendirerek başta PYD/YPG, FETÖ ve yaptırımlar konuları olmak üzere ülkemizin güvenlik önceliklerine uygun somut adımların atılmasını sağlayacağız. ABD ile ekonomik ilişkilerimizde 100 milyar dolarlık hedefe önümüzdeki beş yıllık dönemde ulaşmak için kurduğumuz ekonomik mekanizmaları etkin şekilde kullanacağız. İkili ticari ilişkilerimizi daha ileri seviyeye taşıyacağız.
- Rusya ile siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi, enerji alanındaki iş birliğimizi devam ettireceğiz. Suriye ve Ukrayna meselesi başta olmak üzere bölgesel sorunların uluslararası hukuk ilkelerini gözeterek barışçıl bir şekilde çözümünü destekleyeceğiz.
- Balkanlardaki istikrarın sağlanması ve potansiyel çatışma nedenlerinin ortadan kaldırılması için bugüne kadar benimsediğimiz çok taraflı diplomatik mekanizmaları daha etkin bir şekilde kullanarak bölgede kapsamlı ve sürdürülebilir bir barışın tesis edilmesi için her türlü desteği vermeye devam edeceğiz. Balkan ülkeleriyle ekonomik, ticari, askeri ve kültürel ilişkileri geliştireceğiz. Bölge genelinde yaşayan soydaş ve akraba topluluklarımızın buldukları ülkelerdeki siyasal ve sosyal konularının güçlendirilmesine katkıda bulunacağız.
- Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da kalıcı barış, refah ve istikrarın temini için çalışmayı sürdüreceğiz; halihazırda yürütülen normalleşme süreçlerine milli menfaatlerimiz temelinde katkıda bulunmaya devam edeceğiz.
- Komşu, dost ve kardeş ülkelerle her alanda iş birliğimizi derinleştireceğiz.
- Filistin meselesindeki pozisyonumuz iki devletli çözüm zemininde İsrail'in işgal ettiği topraklardan geri çekilmesidir. Tarihi bağlarımız ve vicdani hassasiyetlerimiz çerçevesinde Filistin davasını her vesileyle hatırlattığımız temel ilkeler temelinde desteklemeye devam edeceğiz.
- Libya'da devam eden siyasi diyalog sürecini aktif bir şekilde destekleyeceğiz. Libya halkının meşru demokratik haklarını kullanmak suretiyle ülkenin birlik ve bütünlüğünü tekrar tesis etmesi için her türlü çabayı göstereceğiz. Libya ile ülkemiz arasında imzalanan anlaşmalar çerçevesinde stratejik ilişkilerimizi her bakımdan daha da ileri götüreceğiz.

- Körfez ülkeleri arasındaki normalleşme sürecini desteklemeye devam edeceğiz. Körfez ülkeleriyle ekonomik, siyasi, askeri ve savunma alanında yürüttüğümüz ilişkileri daha da ileriye götürecek yeni kurumsal mekanizmalar oluşturacağız. Körfez İş birliği Konseyi ile ilişkilerimizi kademeli olarak stratejik işbirliği düzeyine çıkaracağız.
- Yemen’de 7 yıldır devam eden çatışmanın barışçıl bir şekilde çözülmesi için diplomatik süreçlere katkı vermeye ve insani yardım sağlamaya devam edeceğiz..
- Büyük güç rekabetinin hızlandığı bir dönemde Orta Asya bölgesi ile olan tarihi, kültürel, diplomatik ve ekonomik ilişkilerimizi derinleştireceğiz. Türk Devletleri Teşkilatı ile kurumsal düzeyde de güçlenen Türk Dünyası ile iş birliğimizi çok boyutlu olarak geliştireceğiz. Ekonomik, siyasi ve askeri-teknolojik alandaki ortak projelerle Türk Dünyası’nın istikrar ve refahına katkıda bulunacağız.
- Türk Devletler Teşkilatı’nın kurumsal altyapısının güçlendirilmesi ve kapasitesinin artırılması için genç diplomatların, kamu görevlilerin, sivil ve askeri bürokrasinin eğitimine yönelik akademiler kuracağız.
- Türk Dünyası Altyapı ve Yatırım Bankası kurarak yenilikçi endüstrilerin desteklenmesini sağlayacağız. Türk Devletler Teşkilatı üyeleri arasında ortak televizyon yayınları, sanat fuarları ve eğitim iş birlikleri ile çok boyutlu entegrasyonu teşvik edeceğiz. TDT üyeleri ile çok taraflı uluslararası kuruluşlarda eşgüdüm ve ortak tavır konusunda koordinasyona özel önem göstereceğiz..
- Onlarca yıldır, işgal, terör, dış müdahale ve istikrarsızlığın pençesinde acı çeken Afgan halkının tamamını kucaklayan bir siyasi sistemle yönetilmesi ve ekonomik hayatın düzenlenmesi için her türlü çabayı göstereceğiz. Bu bağlamda, Afgan kadınlarının başta eğitim olmak üzere toplum hayatının tüm veçhelerine katılmasına özel önem vereceğiz.
- Bu kapsamda Afganistan’a komşu ülkeler ve diğer bölge ülkeleriyle koordineli şekilde yürütülecek çok taraflı mekanizmalara desteğimizi sürdüreceğiz. Geçmişte olduğu gibi insani yardımların ulaştırılmasında öncü rol üstlenmeye devam edeceğiz.
- Bölgesel çok taraflı iş birliği kapsamında D-8, KEİT, EİT gibi örgütlerdeki etkinliğimizi artıracacağız.
- Türkiye’nin dış politika mimarisinin ikinci kuşağını Afrika, Latin Amerika ve Asya kıtaları oluşturmaktadır.

- Tüm coğrafyalarda ilişkilerimizi çok boyutlu olarak güçlendirerek küresel ayak izimizi genişleteceğiz. Bu bağlamda “Yeniden Asya” girişimimizi gayretle geliştirmeye devam edecek, Afrika ve Latin Amerika-Karayipler açılım ve ortaklık politikalarımızı ilerleteceğiz.
- Birlikte kazanma ilkesine dayanarak Afrika ülkeleriyle kurduğumuz ortaklık zeminlerini bölgesel iş birliği ekseninde güçlendireceğiz. İnsani yardımlardaki öncü konumumuzu pekiştireceğiz.
- Çok boyutlu işbirliklerimizle Afrika’nın karşı karşıya kaldığı meydan okumaların üstesinden gelmesine katkı sunacağız. Kıtada istikrarın korunması için gözlemci üyesi olduğumuz Afrika Birliği ile yakın iş birliği içinde olacağız.
- “Yeniden Asya” açılım politikası ile ülkemizin Asya’nın yükselen ekonomik dinamikleri içinde rekabetçi kapasitesini geliştirerek bölgesel iş birliği mekanizmalarının içinde daha etkin bir rol oynayacaktır.
- Asya siyasetinde etkisini artıran Şangay İşbirliği Örgütü ile kurumsal temaslarımızı sistematik hale getireceğiz.
- Türkiye’nin dış politika vizyonunun üçüncü stratejik kuşağı küresel aktör ve kurumlardan oluşan küresel sistemdir.
- Küresel ve bölgesel teşkilatlarla iş birliği düzeyimizi daha da yükseltecek, görünürlüğümüzü üst seviyede sürdüreceğiz.
- Başta İstanbul olmak üzere ülkemizi, BM’nin küresel merkezlerinden biri haline getirme yönündeki çalışmalarımıza devam edeceğiz.
- İklim değişikliği, gıda güvensizliği, küresel adaletsizlik, yoksulluk, koruma sorumluluğu, yabancı düşmanlığı, İslam düşmanlığı gibi insanlığın ortak sorunlarının acil bir şekilde çözülmesi ancak BM sisteminin yeniden yapılandırılmasıyla mümkün olabilir.
- Bu minvalde Sayın Cumhurbaşkanımızın “Dünya Beşten Büyüktür” ifadelerinde vücut bulan BM reformu önerisini bütün uluslararası ortamlarda seslendirmeye devam edeceğiz. Amacımız BM reformu konusunda yeni bir uzlaşının sağlanması ve cesur bir reform paketinin hayata geçirilmesidir.
- Türkiye olarak Güvenlik Konseyi’nin mevcut yapısının değiştirilerek Genel Kurul’un daha etkin olduğu bir kurumsal mimarinin oluşturulması için çaba göstereceğiz.

- UNDP İstanbul Uluslararası Özel Sektör ve Kalkınma Merkezi ve BM Teknoloji Bankası gibi kuruluşların proje ve program bazlı işbirliği çabalarına aktif destek sağlayacağız.
- Uluslararası kuruluşların ülkemizde yürüttüğü proje ve faaliyetlerin üst politika dokümanlarımızla uyumlu olması noktasında aktif bir izleme süreci yürüteceğiz.
- Vatandaşlarımızı ve soydaşlarımızı hedef alan ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve İslam düşmanlığıyla mücadelemizi tüm platformlarda sürdüreceğiz.
- İSEDAK kapsamında işbirliği çabalarına ülkelerin daha aktif katılımını sağlamaya yönelik mekanizmalar geliştireceğiz. Dijital Dönüşüm Programı, İSEDAK KOBİ programlarını etkin bir biçimde uygulayacağız. İİT Tahkim Merkezinin kurumsallaşmasını tamamlayıp uluslararası alanda tercih edilen bir tahkim merkezi haline gelmesine yönelik aktif destek sağlayacağız.
- İİT Genel Sekreteri İslamofobi Özel Temsilciliği'ne bir büyükelçimizin atanması sürecini tekemmül ettireceğiz.
- Türk milletine ve kutsal değerlerimize karşı yöneltilen iftira, aşağılama ve düşmanlık kampanyalarını izlemek için bir kurul oluşturacağız.
- Tüm küresel platformlarda küresel bir marka haline gelen arabuluculuk ve kolaylaştırıcılık faaliyetlerimizi güçlendirmeye devam edecek; bölgesel krizlerin önlenmesi ve çatışmaların barışçıl yollardan çözümünü temin etmek üzere daima diyalog ve diplomasiyi teşvik edeceğiz.
- Kitle imha silahlarının yayılması, iklim değişikliği, yoksulluk, salgın hastalıklar, doğal afetler ve düzensiz göç dahil küresel tehditlerle mücadele katkı sunmaya devam edeceğiz.
- Siber vatanımızı ve uzaydaki haklarımızı korumak için tüm teknolojik tedbirleri alarak gerekli yetenekleri geliştireceğiz.
- Daha adil bir dünya için mücadele etmekten vazgeçmeyeceğiz. Bir yandan dayanıklılığımızı artırırken diğer yandan uluslararası dayanışmayı güçlendireceğiz.
- Aktif ve fırsatları değerlendiren yaklaşımımızı sürdürürken akil, dost ve müşfik karakterimizi yansıtmaya devam edeceğiz.

- İnsani yardımlar açısından küresel anlamda lider rolümüzü güçlendireceğiz. Bu konudaki tecrübemizi genişleterek insan sermayesinin zenginleştirilmesine yönelik çalışmalara destek vermeye devam edeceğiz.
- Kalkınma iş birliğine yönelik mali, beşeri, kurumsal kapasite ve hukuki altyapımızı güçlendireceğiz. Bu imkanları toplumsal refahımızı yükseltmek için stratejik bir çerçeveye kavuşturacağız. Kamunun yanı sıra, akademi, özel sektör ve STK'ların da sürece daha aktif katılımını sağlamaya yönelik yeni araçlar geliştireceğiz. Bu kapsamda, hazırlıkları devam eden Kalkınma Yardımları Ulusal Strateji Belgesi'ni hayata geçireceğiz.
- Küresel Sağlık Mimarisinin Kovid salgınından alınan dersler çerçevesinde reforme edilmesi ve güçlendirilmesi doğrultusundaki çabalarımıza devam edeceğiz. Sağlık hizmetleri ve altyapı kapasitesi oluşturulması bakımından artık bir marka haline gelen ülkemizin tecrübe ve bilgisini diğer ülkelere de aktarma çabalarımıza hız vereceğiz.
- Gelecek nesillere karşı en büyük mesuliyetimiz olan sürdürülebilir bir çevre ve iklim bırakabilmek için Sayın Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği 2053 yılı için net sıfır emisyon ve Yeşil Kalkınma Devrimi hedefleri doğrultusunda tüm çabamızı sarf edeceğiz.
- Sıfır Atık gibi ilave yenilikçi adımlarımızla bir yandan “yeşil vatanımız”ı korurken, diğer yandan, küresel düzeydeki iklim değişikliğiyle mücadele bağlamında yumuşak gücümüzü pekiştireceğiz.
- 360 derece dış politika vizyonumuzla Batı ile Doğu’yu, Kuzey ile Güney’i dengeleyen, her coğrafyada karşılık bulan ve saygı gören dış politika söylemimizi güçlendireceğiz.
- İyiliği ve erdemi önce ülkemizde, bilahare bölgemizde ve küresel ölçekte yayacağız. Son yirmi yılda pekiştirdiğimiz bölgesel gücümüzü, küresel barış, istikrar ve refahın hizmetine sunacağız.
- Sayın Cumhurbaşkanımızın denge, dirayet, saygı, sağduyu, hüsnüniyet ve güven temelinde yürüttüğü “lider diplomasisi”, mevcut ve potansiyel krizlerin çözümünde temel dış politika sermayemiz olmaya devam edecektir.
- Dış politikadaki açılımlarımızı çevremizdeki bölgelerde ve küresel düzlemde yürüteceğiz. Çok yönlü, çok boyutlu ve etkili diplomasi ile milli menfaatlerimiz doğrultusunda “Türkiye Ekseni”ni kurma çalışmalarımızı tahkim edeceğiz.

- Binlerce yıllık Türk devlet geleneğinden aldığımız ilhamla, Cumhuriyetimizin ikinci asrını, diplomasinin yüzyılı yapmak üzere gayret gösterecek, milletimiz ve devletimizin hak ve menfaatlerini savunmaya devam edeceğiz. Böylelikle Türkiye Yüzyılı'nda ülkemizin etkin ve saygın küresel aktör rolünü pekiştireceğiz.

Güçlü Savunma, Güçlü Türkiye

- Küresel savunma pazarında etkili bir oyuncuya dönüşerek ülkemizin toplumsal refahını genişleteceğiz,
- Savunma Sanayii Başkanlığı ile Millî Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Millî İstihbarat Başkanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasındaki koordinasyon ve iş birliğini daha da artırarak savunma diplomasisini güçlendireceğiz.
- Savunma diplomasisini dış politikanın önemli bir sütunu haline dönüştüreceğiz.
- Bu hedefler doğrultusunda savunma sanayiini dost ve müttefik ülkelerle ilişkilerimizin geliştirilmesinde katalizör haline getireceğiz.

Önleyici Güvenlik

- Sivil-asker ilişkilerinin demokratik denetimini daha da tahkim ederek ülkemizi bu konuda daha ileri bir noktaya taşıyacağız.
- Terörle mücadele alanında son terörist etkisiz hale getirilene ve terör sınırlarımızdan temizlenene kadar askeri alandaki mücadelemize devam edeceğiz.
- FETÖ, PKK/PYD/YPG, DEAŞ ve DHKP-C gibi terör örgütleriyle ve ülkemiz aleyhindeki propaganda faaliyetleriyle mücadelemizi aralıksız sürdüreceğiz. Sahada verilen kararlı ve etkili mücadeleyi, diplomatik gücümüzle desteklemeye devam edeceğiz.
- Terörizmle mücadelede toplum merkezli bakış açısını daha etkin şekilde kullanarak radikalleşme dahil tüm şiddet biçimlerini ve bunların nedenlerini ortadan kaldırmak için çalışacağız.
- Türkiye'nin sınırları dahil olmak üzere sınır ötesindeki unsurlarımıza tehdit oluşturabilecek her türlü güvenlik riskini minimize edeceğiz.

- Türkiye'nin bölgesel ölçekli istikrar sağlayıcı güç konumunu pekiştireceğiz.

İnsancıl ve Etkin Göç Yönetimi

- Göçün yönetimi konusunda etkin bir diplomasi, sınırlarımızda etkin kontrol, önleyici bir güvenlik ve insani bir yönetim anlayışıyla hareket edeceğiz. Bu kapsamda;
- Birinci önceliğimiz yeni göç dalgalarının önlenmesi ve geçici koruma altındaki Suriyelilerin uluslararası hukuka uygun şekilde gönüllü ve güvenli bir şekilde kendi vatanlarına dönüşlerinin sağlanmasıdır.
- Düzensiz göçün önlenmesi ve ülkemize yönelik tehditlerin bertaraf edilmesi için sınır güvenliğimizi güçlendirmeye devam edeceğiz.

Türkiye Ekseni, Hemen Şimdi

- Medeniyetimizden aldığımız ilham, tarihten aldığımız güç ve geçmiş tecrübelerimiz ışığında ülkemizi Akil, Adil ve Erdemli bir güce dönüştürerek Türkiye Ekseni'ni inşa edeceğiz.

Türkiye Yüzyılı'nda bu hedefe ulaşmak için

- Bütüncül dış politikamızla milli menfaatlerimiz doğrultusunda kendi insanımız, dostlarımız, kardeşlerimiz, müttefiklerimiz ve bütün insanlığın huzuru ve güvenliği için çalışacağız.
- Atacağımız yeni adımlarla demokratik standartları yükselteceğiz.
- Küresel ve bölgesel krizlerin çözümünde etkin rol alan ülkemizi diplomasi'nin bütün alanlarında daha da güçlendireceğiz.
- Bütüncül dış politikamızı ekonomimizi güçlendirmek ve ticari ilişkiler ağıımızı genişletmek için kullanacağız.
- Türkiye Ekseni ile hem ülkemiz hem bölgemiz hem de insanlık, huzur ve istikrar bulacak.
- Haydi! Türkiye Yüzyılı'nda daha aydınlık yarınlara...
- Hemen şimdi, Türkiye Ekseni'ni hep birlikte inşa edelim!

ALTINCI BÖLÜM

GÜVEN VE İSTİKRARLA HUZURLU GELECEK

29. Terörden Arınmış Türkiye’de Güvenlik ve Asayiş

- AK Parti, neredeyse kronik hale gelmiş pek çok güvenlik başlığının yanı sıra, 21. Yüzyılın ürünü yeni nesil tehditleri de insan hakları, demokrasi ve hukuk çerçevesinde geliştirilen stratejilerle ülke gündeminden çıkarmayı başarmıştır.
- AK Parti öncesinde güvenliği sadece devlet mekanizmalarını korumak şeklinde değerlendiren anlayış değişmiştir. Güvenlik, bir kamu hizmeti olarak demokrasiden güç alarak milletimizi koruyan bir anlayışla yeniden yapılandırılmıştır. Vatandaşımızın geleceğe huzurla bakması, her türlü hak ve menfaatinin tam güvende hissetmesi Türkiye Yüzyılı'nın en önemli esaslarından biri olacaktır. “İstikrarlı iç güvenlik” anlayışıyla ulaştığımız kurumsal entegrasyonu ve hizmet kalitesini kalıcı hale getirmek istiyoruz.
- “İstikrarlı iç güvenlik” temeline oturan stratejimizin en önemli bileşeni ise “önleyicilik” yaklaşımıdır. Artık sadece suçluyu yakalamayı değil, suçun işlenmesini önlemeyi hedefliyoruz. Bu sayede hem vatandaş memnuniyetini hem de kayıpları telafi için harcanan zaman ve kaynak maliyetinin önüne geçmeyi amaçlıyoruz. Ülkemizi “suçun/zararın oluşmadığı bir ülke” haline getirmek istiyoruz.

Terör Potansiyelinin Olmadığı Yeni Bir Başlangıç

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından kapsamlı bir model olarak çerçevesi çizilen ve “Tehdidi kaynağında yok etme”, “olay sonrası değil kesintisiz operasyon”, “Yerli ve milli kaynaklarla yüksek beşerî ve teknik kapasite kullanımı”, “teröre karşı mücadele yanında terörizme karşı mücadele” gibi 4 temel unsur üzerine inşa edilmiş olan “Yeni Güvenlik Konsepti” başarıyla uygulanmış ve sonuç alınmıştır.
- Yeni Güvenlik Konsepti kapsamında teröre karşı ve terörizme karşı mücadeledeki en büyük yenilik, sadece olaylarla yahut terör eylemlerimin sonuçlarıyla değil; bunun yanında terörizme kaynaklık eden sebeplerle de mücadele stratejisi olmuştur.

- Yaşanan bu değişim tüm bölge insanında karşılık bulmuş ve Diyarbakır Anneleri Evlat Nöbeti olarak bilinen eylem, 03/09/2019 tarihinde tamamen sivil bir talep olarak başlamıştır. Çocukları PKK/KCK tarafından kaçırılan ailelerin HDP Diyarbakır İl Binası önünde başlattıkları ve halen sürdürdükleri kararlı bekleyiş neticesinde bugüne kadar 39 aile çocuklarına kavuşmuştur.

Teröre ve Terörizme Karşı Mücadele Vizyonumuz

- Terör faaliyetlerinin tamamen durdurulduğu huzur ortamını bu alandaki çalışmalarımızın esası olarak görüyoruz. Hukuk devleti çerçevesinde “Önleyicilik” yaklaşımıyla tüm güvenlik başlıklarında temel stratejimiz, toplumsal kaynaklarıyla birlikte terörizme karşı topyekün bir mücadeleyi kurumsallaştırmaktır.
- Teröre karşı mücadelenin yanına terörizme karşı mücadeleyi ekleyerek bu alanda önemli bir zihni dönüşüm gerçekleştirmeyi hedefliyoruz. Altyapı hizmetlerindeki kalite artışından eğitim ve sağlık alanındaki çalışmalara kadar kalkınma hamleleriyle, sosyal projelerle bütüncül bir anlayışla terörizme karşı mücadele esasıyla çalışacağız.
- Terörün finansmanı ile mücadelemizi derinleştireceğiz. Terör örgütlerinin sivil toplum, belediyeler gibi özgürlük ve kaynak alanlarını istismar etmelerine asla izin vermeyeceğiz. Terör örgütlerinin demokratik mekanizmaları istismarına karşı, demokrasiyi ve hukuku güçlendirmeye devam edeceğiz.
- Türkiye'nin teröre karşı mücadeledeki en büyük başarılarından birisi, yoğun tehdit ağına karşı ve farklı terör örgütleriyle eş zamanlı mücadele etmesine rağmen hukukun üstünlüğü ve insan hakları çizgisinden asla taviz vermemiş olmasıdır. Verilen mücadele yasaklar zeminine değil özgürlükler zeminine oturtulmuş, terörün “sivil toplum” gibi özgürlük alanına tahakkümü önlenmiş, silahlı operasyonlar dahil tüm mücadele devlet ciddiyeti ve hukuktan ayrılmadan gerçekleştirilmiştir. AK Parti Hükümetlerinin tamamının bu konuda gösterdiği hassasiyet, esasen bu mücadelenin başarısının altında yatan temel unsurlardan biridir. Yeni dönemde özellikle geçmişte terörden yoğun etkilenen bölgelerimizde sivil toplum kuruluşlarının kapasite gelişimlerine özel destekler vereceğiz.

Geleceğimizi Uyuşturucuya Teslim Etmedik, Etmeyeceğiz

- Türkiye Yüzyılı'nda bir küresel felaket olarak gördüğümüz uyuşturucuya karşı mücadelede temel hedefimiz, “Türkiye'nin uyuşturucu için ulaşılmaz ve yasaklı bölge olmasını” sağlamaktır.
- Uyuşturucuya karşı mücadele tarihimizde ilk kez son dönemde yaptığımız reformlarla “uyuşturucu suçunun terörle eşdeğer görülmesi” bir yaklaşım olarak benimsenmiştir.
- Uyuşturucuya karşı mücadelede bir yandan her türlü yasadışı maddenin ülkeye girişinin engellenmesi ve ülkemiz üzerinden geçen uyuşturucu rotalarının değişmesi için caydırıcı bir mücadele ortaya konulması, diğer yandan ise içerideki talebin düşürülmesi için toplumun her kesimini bilinçlendirme faaliyetlerinin artırılmasına dönük çalışmalarımız yeni dönemde de artarak devam edecektir.

Uyuşturucuya Karşı Mücadelenin Temeli, Annelerin Yüreği

- Toplumdaki farkındalığı arttırma hedefiyle yola çıktığımız en önemli çalışmalardan biri olarak 1 milyon 168 bin 918 anne ve anne adayına ulaştığımız “En İyi Narkotik Polisi Anne” projesini görüyoruz. Diyarbakır Anneleri'nin teröre darbe vurduğu gibi, uyuşturucuyla mücadelede de annelerin iradesi önemli bir farkındalık oluşturdu; sayılara ve hayata yansıyan sonuçlar üretti.
- İllerimizin risk durumunu hesapladığımız 62 ilde “Atık Suda Uyuşturucu Analizi” çalışmalarına da aralıksız devam edeceğiz.
- Uyuşturucuya karşı mücadelede hassasiyetle eğildiğimiz bir diğer konu da metruk binalardır. Şu ana kadar tespit edilen 125 bin 085 metruk binanın 90 bin 968'i yıkılmış, 15 bin 534'ü rehabilite edilmiş, geri kalanların da işlemler devam etmektedir.

Uyuşturucu ile Mücadele Vizyonumuz

- Dünya'daki arz ve pazar hareketliliği takip edilecek, sadece Ortadoğu değil Afrika üzerinde oluşan pazarların ülkemize olası etkileri de izlenerek Latin Amerika'dan Çin'e kadar uzanan geniş bir alanda arzla mücadele politikası hayata geçirilecektir.
- Talebi kısmayı ve yoketmeyi, tıpkı terörün yanında terörizme karşı mücadele etmek gibi, arzla mücadelenin tamamlayıcısı olarak görüyoruz. Bu kapsamda özellikle ailelerle, öğretmenlerle, gençlerimize ve çocuklarımıza ulaşan tüm kanallarla temasımız ve farkındalık çalışmalarımız artarak sürdürülecektir.
- Terör örgütlerinin finansman kaynağı olarak kullanılan tüm uyuşturucu ağları ve şebekeleri, çökertilmeye devam edecek, narkoterör mücadelelerimiz kesintisiz şekilde sürecektir.

Güvenli Yollar, Güvenli Türkiye

- Trafik güvenliği konusunda küresel sistemle de entegre olarak yapılan tüm çalışmalar sonuç vermiş ve ülkemiz bu konuda da olumlu bir gelişme yakalamıştır. Güçlü liderlik ve uzun vadeli stratejik yönetim ile Türkiye trafikte hiçbir vatandaşın hayatını kaybetmediği ve ciddi derecede yaralanmadığı bir ülke olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir.
- Hayata geçirdiğimiz çalışmalarla 2015 Yılına göre motorlu araç sayısında yaşanan yüzde 32, sürücü sayısında yaşanan yüzde 23 artışa rağmen 2015 yılında 7.530 olan trafikte can kaybı sayısını 2022 yılında 5.222'ye düşürdük.

Trafik Güvenliği Vizyonumuz

- Türkiye 2011 – 2020 döneminde Birleşmiş Milletler nezdinde belirlenen kazalardaki can kaybının yüzde 50 azaltılması hedefini tutturarak iki ülkeden birisidir. Bu önemli başarı hem trafik yönetimindeki etkili politikaların hem de AK Parti Hükümetleri döneminde inşa edilen yüksek standartlı ulaşım altyapısının sonucudur.
- Türkiye Yüzyılı'nda önceliğimiz, 2030 yılı hedefi olarak belirlenen trafik kazası sonucu ölümlerin ve ciddi yaralanmaların yüzde 50 daha azaltılmasıdır. "Güvenli Sistem Yaklaşımı" ve "Trafikte Sıfır Can Kaybı"

ilkesi esas alınarak 2050 yılına kadar hiçbir vatandaşımızın hayatını kaybetmediği ve ciddi derecede yaralanmadığı bir ülke hedefinin gerçekleştirilmesi yolunda faaliyetlerimiz kararlılıkla devam edecektir.

- 32 ilde tamamladığımız Çocuk Trafik eğitim parklarının sayısı 81 ilimizin tamamında birden fazla olacak şekilde arttırılacaktır. İlkokuldan mezun her çocuğumuz bu parklarda eğitim almış olacaktır.

Dünyanın En Güvenli Ülkesi, En Güvenli Şehirleri

- 21. Yüzyılda, küresel ölçekte suçun miktarı ve çeşitliliğinde yaşanan artışa karşı teslim olmamak, önleyici bir anlayışla ve yüksek teknolojiyi kullanarak çalışmak bu alandaki faaliyetlerimizin esası olacaktır. Yeni suç türlerine karşı önleyici bir kapasite geliştirmek, suç ve suçluluyla mücadelede “geç kalmamak” temel yaklaşımımız olacaktır.
- Bir yandan suç ve suçlunun takibinde kapasiteyi daha da arttırırken, diğer yandan suçun oluşmasını beklemeden, caydırıcılığı suç oluşmadan ortaya koymak, güvenliğın görünür olmasını sağlamak, asayiş sahasında suça meyilli insanların istismar edebileceği bir boşluk bırakmamak, önümüzdeki dönemin temel stratejisi olacaktır.
- Teknolojinin getirdiği imkanları kullanmanın yanı sıra, teknolojinin getirdiği Siber Suçlar ve Siber Terör gibi yeni suç başlıklarıyla da ciddi şekilde mücadele etmeyi stratejik öncelik olarak değerlendiriyoruz.

Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele

- Uluslararası ödüllü, yerli ve milli bir proje olan “KADES” uygulaması kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli araçlarımızdan biri haline geldi.
- Farkındalık kapsamında yaygın eğitim ve farkındalık çalışmaları bu dönemin önemli kazanımlarından biridir. “KADINA EL KAL-KA-MAZ” kampanyasıyla 8.262.794’ü aşkın vatandaşımıza ulaşıldı, 217.439’dan fazla afiş/pankart asıldı, 2.987.525 broşür dağıtıldı.

Asayiş Vizyonumuz

- Hedefimiz; her zaman olduğu gibi hukuk devleti ve demokrasi içinde hukukun üstünlüğü ilkesine ve insan haklarına sadık kalarak Türkiye'nin şehirlerini, dünyanın en güvenli şehirleri; Türkiye'yi de dünyanın en güvenli ülkesi yapmaktır. Asayiş vizyonumuz, önleyiciliği esas alan bir güvenlik yaklaşımıdır. Suçun oluşmasını önlemek, insanların zarar görmemesini sağlamak birinci önceliğimizdir.
- Siber suçlar sahasını, geleceğin önemli bir güvenlik tehdidi olarak görüyoruz. Bu konuda hem güvenlik birimlerimizin kapasitesini arttıracak planlamaları yapmaya devam edeceğiz, hem de toplum farkındalığını ve bilgi düzeyini arttırmaya dönük projelere ağırlık vereceğiz.
- İlk etapta malvarlığına karşı suçların aydınlatılmasında %60, kişilere karşı suçların aydınlatılmasında %94 aydınlatma oranlarına ulaşılması, sonrasında bu oranların %100'e ulaşacak şekilde arttırılması; önümüzdeki yılların hedefleri arasındadır.

Göç Yönetimi

- Ağır siyasal, ekonomik ve sosyal sorunlar oluşturmasının yanında 21. Yüzyılın en ciddi küresel güvenlik sorunlarından biri olarak görülen göç meselesine yaklaşımımızı; binlerce yıllık medeniyetimiz, tarihimiz ve insanlık anlayışımızla şekillendirdik.
- AK Parti hükümetleri olarak evrensel hukuk ilkelerine dayalı, kardeşliği esas alan, demokratik teamüllere uygun politikaları hayata geçirerek gelişmiş ülkelerde yükselen ırkçılık akımlarının şekillendirdiği, gerçekçi olmayan göç politikalarına itibar etmedik. Uzun vadeli stratejik çalışmalar ortaya koyduk, göç yönetiminin ihtiyaç duyduğu koordinasyonu, kurumsal ve hukuki altyapıları oluşturduk. Kaçak göçle mücadelede, düzenli göçte "Açık Kapı" politikasına; sosyal uyum süreçlerinden "Onurlu, Gönüllü Geri Dönüş" stratejisine kadar, "Bütüncül Göç Yönetimi" anlayışını benimsedik.
- Gönüllü-güvenli-onurlu geri dönüşlerin sağlanması için bölgede kurulması planlanan 107 bin 557 briket evden 106 bin 591'i projelendirilmiş, 93 bin 778'i tamamlanmış, 82 bin 176'sına da aileler yerleştirilmiştir. 2016 yılından itibaren kamu hizmetlerinin işlerlik kazandığı, huzur ve esenliğin tesis edildiği bölgelere bugüne kadar toplamda 539 bin 332 Suriyeli; gönüllü, güvenli ve onurlu geri dönüş yapmıştır.

Göç Yönetimi Vizyonumuz

- Türkiye Yüzyılı'ndaki göç yönetimi hedefimiz entegre göç yönetimini hayata geçirmek ve "gönüllü-güvenli-onurlu geri dönüşlerin" sayısını artırmaktır. Önümüzdeki süreçte düzensiz göçle mücadele çalışmalarımız kesintisiz ve artarak devam edecektir. Öte yandan düzenli göçte de bir yandan uyum stratejilerimize, diğer yandan da "Onurlu, gönüllü, geri dönüş" adımlarına ağırlık verilecektir. Ülkemizdeki göçmen nüfusun toplam nüfusa oranı daha makul ve her gelişmiş ülkede olan seviyelere çekilecektir. Ayrıca göçü bahane ederek ülkemize ırkçılık anlayışlarını yerleştirmeye ve geliştirmeye çalışan provokatör çabalarla da mücadelemiz kesintisiz sürecektir.
- Yeni dönemde geçici koruma altındakilerin "Onurlu, gönüllü, güvenli geri dönüş"lerini hızlandırmaya devam edeceğiz. Bu sayede göçün olması gerektiği seviyede kalmasını ve ülkemiz için olumsuz bir gündem maddesi olmaktan çıkmasını hedefliyoruz.
- Düzensiz göçün en önemli tedbirlerinden biri olarak gördüğümüz göçü kaynağında engellemeye dönük program ve projeleri hayata geçirmeye ve yaygınlaştırmaya devam edeceğiz. Özellikle büyük şehirlerimizde göç kaynaklı mekansal yoğunlaşmaya fırsat verilmeyecek, ekonomi, tarım ve sanayi üretimi ihtiyaçları da göz önüne alınarak göçün tüm yurt sathında dengeli şekilde dağılımına özen gösterilecektir. Zorunlu insani gerekçelere dayanan göçler hariç, mevzuata uygun olmayan ve amaçsız, kitlesel veya bireysel hiçbir göç girişimine izin verilmeyecektir.

Sivil Toplumla İlişkiler

- Anadolu Medeniyeti içinde vakıflar, loncalar ve diğer sosyal yapılarla yüzyıllardır var olan sivil toplum geleneğimiz, 21. Yüzyılda AK Parti Hükümetleri döneminde, tarihimizdeki gücü ve etkinliği referans alınarak yeniden özgürleştirilmiş, gelişmesi için ihtiyaç duyduğu yasal ve yapısal araçlarla donatılmıştır.
- Türkiye Yüzyılı'nda hedefimiz; "güçlü sivil toplum güçlü Türkiye" anlayışı çerçevesinde, sivil toplumu daha da güçlendirerek demokrasimizi tahkim etmek, sivil toplum alanını istismardan korumak, katılımıcılığı en yüksek düzeye çıkarmaktır.

- Ayrıca; her kademede demokratik süreçlerdeki karar mekanizmalarına sivil toplum kuruluşlarının katılımı kolaylaştırıcı ve teşvik edici adımlar atacağız. Kamu - STK diyalogları çerçevesinde karar alma süreçlerine katılım ve adil yönetim uygulamaları için yasal düzeyden uygulamaya kadar atılacak tüm adımları destekleyeceğiz.

Türkiye, Yeni Nesil Muhtarlıklarla Tanışacak

- AK Parti; iktidara geldiği ilk günden bugüne kadar demokratik katılım-cılığı olmazsa olmaz kabul ederek, bu anlamda demokrasi zincirimizin ve katılımcı yönetimimizin ilk halkası olan muhtarlarımıza yönelik çalışmalarına özel önem ve öncelik vermiştir. Özellikle Cumhurbaşkanımız sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın gösterdiği hassasiyetle muhtarlarımızla afetlere karşı mücadeleden asayiş sorunlarına kadar her alanda çözüm ortağımız olarak çalıştık.
- Türkiye Yüzyılı'nda muhtarlık kurumu, kalkınmanın itici güçlerinden biri olacaktır. Merkez ve mahalle iletişiminin en kısa ve etkin yolu olan muhtarlık, 2023 sonrasında her konuda yönlendirici, ilerlemeci ve vatandaşlarımızın sosyal hayatla ilgili tüm taleplerinin etkin takipçisi olacaktır.
- Muhtarlarımızın sadece talep alan ve talep ileten bir kamu görevlisi değil, aynı zamanda üretkenliğinin de artırılması için, muhtarlarımız tarafından getirilecek toplum yararına projelere yönelik destek programları oluşturulacaktır.

Güçlü Nüfus, Güçlü Türkiye

- Son yıllarda bir yandan dijitalleşme ve teknoloji kullanımında attığımız adımlarla, bir yandan da yeni nüfus müdürlüğü konseptimizle vatandaşlarımıza daha nitelikli, daha konforlu, bürokratik yükü azaltılmış, kağıt kullanımı olmayan yüksek standartta bir hizmet sunma imkânına kavuştuk.

- Dünyanın geleceği, demografinin etkin yönetilmesiyle doğru orantılıdır. Kamu hizmetlerinin sunumunda veri odaklı karar alma sistemlerinin merkezinde nüfus hizmetlerinin yer alacağı bilinciyle Türkiye Yüzyılı'nda çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Dijital ortama aktarılan hizmetlerin kalitesinin geliştirilmesi ve vatandaş odaklı yaklaşımımızla iş süreçlerini sürekli iyileştireceğiz.

30. Demokratik İstikrar için Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi

- 2017 Anayasa değişikliğiyle çok partili siyasi tarihimizde ilk kez sivil inisiyatifle ve halkın karar sürecine referandumla katılımıyla yasama – yürütme ilişkilerini düzenleyen bir hükümet sistemi hazırladık. Aziz milletimizin desteğiyle de Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ilk uygulama dönemini geride bırakıyor. Vesayet zihniyetinin ürünü olan ve meşruiyetini siyaset kurumuna vurulan darbelerden alan çarpık siyasi sistemler sebebiyle ülkemiz çok kıymetli yıllarını kaybetti. İstikrarsız hükümetler, kurulup yıkılan koalisyonlar, cumhurbaşkanı – başbakan gerilimleri ve askeri müdahaleleriyle sivil alan daraldı ve siyaset alanı toplumsal sorunları çözme kapasitesini kaybetti.
- 1983'ten 2002'ye dek geçen 19 yılda 13 hükümet kuruldu. Hükümetlerin ortalama görev süresi bir buçuk yıldır. Kurulan koalisyonlar peşi sıra bozulurken TBMM beş yılı doldurmadan seçimleri yenilemek durumunda kalıyordu.
- 2007 yılına gelindiğinde söz konusu istikrarsızlık zirveye ulaşmıştır. “Eşi başörtülü bir Cumhurbaşkanı İstemiyoruz” başlıklı bir siyasi kampanyayla başlayan süreç, 367 kararıyla siyasi sistemi krize sürüklemiş bir Cumhurbaşkanlığı seçimi daha tarihte örnekleri çokça yaşandığı gibi kamusal yaşamı istikrarsızlaştırmıştır. AK Parti kadrolarının aldığı kararlar Cumhurbaşkanlığı'nı halkın seçmesi sağlanmış ve bir daha Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin krizin değil demokrasinin ve halk iradesinin bir parçası olması sağlanmıştır.

İki Oy Hakkı: Hükümet Doğrudan Halk Tarafından Seçiliyor

- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ni vatandaşımızın doğrudan yasama-yürütme de belirlemesi esasına üzerine inşa ettik. 24 Haziran 2018 seçimleriyle halkın önüne bir değil iki sandık koymaya başladık. Artık yalnızca Meclis değil icra organı da doğrudan halkın oyuyla belirleniyor. Hükümetler Meclisin içinden, partiler arası görüşmelerle değil doğrudan seçim sandığından çıkıyor. Böylece hükümetlerin seçmene karşı olan sorumluluğunu ve doğrudan hesap vermesini güçlendirdik. Demokrasinin en güçlü hesap verebilirlik aracı olan sandığın siyasal sistemimizdeki belirleyiciliğini artırdık. Vatandaşlarımıza hem yasama hem yürütme için iki ayrı oy hakkı tanıyarak sistemin işleyişine daha fazla müdahil olma şansı verdik. Ayrıca sadece sandıktan çıkan sonuçları belirleyerek değil; milletimiz aday gösterme süreçlerine de aktif katılımı sağlayacak haklara kavuştu. Seçmenlere Cumhurbaşkanı adayı gösterme hakkını hayata geçirerek demokratik katılımı güçlendirdik. Böylece vatandaşların siyasi partilerin adaylarıyla sınırlanmadan ayrı bir alternatif oluşturmalarına imkan tanıdık. 14 Mayıs 1950'den bu yana yaptığı tercihler ile Türkiye için her zaman en doğru istikameti çizdiğine şahit olduğumuz aziz milletimiz, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ndeki tek güç sahibidir.

Gerçek bir Yasama – Yürütme Ayrılığı

- Dünya'daki örnekler ve Türkiye tecrübesi parlamenter rejimin yasama ve yürütme arasındaki kuvvetler ayrılığını silikleştirdiğini gösteriyor. Hükümeti oluşturan partiler zorunlu olarak meclis çoğunluğuna sahip olduğu için yasama organları giderek Bakanlar Kurulundan gelen kanun tasarılarını onaylayan ve hükümeti denetlemekten aciz bir konuma indirgenmiştir.
- Cumhurbaşkanı Meclise kanun teklif etme yetkisine sahip değildir. Kanun yapma tekelini TBMM'nin uhdesine bıraktık. Henüz beş yıllık uygulama Meclisin kanun yapma gücünü daha etkin kullanmaya başladığını gösteriyor.

- Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sunduğu yönetimde istikrar imkanıyla seçim barajını yüzde yediye düşürdük. Ayrıca ittifak içinde seçime giren partiler için (ittifakın toplam oy oranının barajı aşması halinde) bu yüzde yedilik seçim barajı da söz konusu olmamaktadır. Bu sayede TBMM'nin temsil kabiliyetini yönetimde istikrar ilkesine gölge düşürmeden güçlendirmeyi başardık.

Kriz Değil Çözüm Üreten Hükümet Sistemi

- Vatandaşlarımızın acil çözüm bekleyen sorunlarını ve içinde bulunduğumuz coğrafyanın hızla değişen dinamiklerini göz önüne aldık ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle yürütmenin karar alma ve uygulama kapasitesini güçlendirdik. Yürütmedeki yetkili/sorumlu başbakan ile yetkili/sorumsuz cumhurbaşkanı arasındaki ikiliği ortadan kaldırdık.
- Milletimizin siyaset kurumundan beklentisinin uzayıp giden koalisyon görüşmeleri veya zayıf hükümetler olmadığını biliyoruz. Bu düşünceyle icra gücünü doğrudan halkın seçtiği cumhurbaşkanı nezdinde toplayarak hükümetleri kırılğan sayısal aritmetiklere bağımlı olmaktan çıkardık. Böylece seçimden sonraki ilk gün milletimizin teveccüh gösterdiği cumhurbaşkanının hükümet etmeye başlamasını sağlayacak bir imkana kavuşmuş olduk.
- Son beş yılda yüz yüze kaldığımız tüm büyük meydan okumalarda söz konusu etkili yürütme gücünün hızlı karar alma süreçlerindeki kapasitesi açık şekilde görüldü. Covid-19 pandemisi, yakın coğrafyamızdaki savaş ve çatışmalar, terör tehditleri ve ekonomik dalgalanmalar gibi yaşadığımız çok sayıda sinamayı yeni sistemin sunduğu araçlarla karşıladık ve bu sorunların ortaya çıkardığı tehditler bertaraf edilerek aynı zamanda oluşan fırsatların değerlendirilmesi mümkün hale geldi.
- Önceki dönemlerde yasama iradesiyle yürütmenin eğilimleri arasında ortaya çıkan farklılık ekonomik ve sosyal krizlerin oluşmasına neden oluyordu. Vesayet mekanizmalarının kendine siyaset alanında yer açtığı boşluklar da bu siyasal istikrarsızlıklar üzerine şekillenmekteydi. Yeni sistemde hem yasama hem de yürütmeye karşılıklı olarak seçimleri yenileme yetkisi vererek aralarında oluşabilecek krizlere karşı hem caydırıcılığı sağladık hem de uzlaşya gidilmemesi durumunda sözü milletin hakemliğine bıraktık.

- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi değişen ihtiyaçlara cevap verme ve çağımızın değişim dinamiklerini takip edip milletimize fırsatlar oluşturma konusunda parlamenter sistemin çok ötesine geçen bir esnekliğe sahiptir. Bu esneklik kendini en fazla idari mekanizmaların hızlı şekilde organize edilmesinde göstermektedir. Bakanlıklara ve diğer idari yapılara dair hızlı güncellemelerin yapılabilmesi ve kaynakların etkin kullanımı için hantallıkların aşılması amacıyla yapılacak reformlara güç vermesi yeni sistemin en değerli katkılarıdır. İdareye dönük organizasyonel kararların yürütme alanındaki güçlü meşruiyetle alınması hızlı karar alma kabiliyetini, demokratik meşruiyeti ve esnekliği aynı anda sağlamaktadır.

Krizlerle Mücadelede Etkili Yönetim

- Türkiye'nin başardığı hükümet sistemi reformunun önemli dayanak noktalarından biri de krizler karşısında yaşadığı testler ve sistemin toplumsal talepleri siyasal kararlara dönüştürmekteki kapasitesidir.
- Parlamenter sistemin çok parçalı siyasi yapısı, cumhurbaşkanı ve başbakanlık makamının sebep olduğu çift başlı görüntü ve kırılgan koalisyonlara açık olması gibi yapısal faktörler Türkiye'nin karşılaşılan krizleri yönetme kabiliyetlerini aşındırmıştır. Her zorluk iç çatışmaları tetiklemiş, topluma mümkün cevaplar üretmesi gereken siyaset kurumu, çatışmanın bizatihi kendisine dönüşmüştür.
- Parlamenter sistemde, Yürütmeyi oluşturan Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu makamlarının bugünkü Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne kıyasla düşük demokratik meşruiyete sahip ve yetki karmaşası doğuran muğlak yapısı hızlı karar almayı ve uygulamayı zorlaştırmıştır.
- Matematik zeminde kurulan ve ortaya siyasi vizyon birlikteliği koymakta güçlük çeken koalisyonlar, cesur, hızlı, etkin ve kararlı politikalar uygulamasına imkan vermiyordu. İdealde sorunları çözmek için araç olması gereken hükümet, sorunların çözümsüzlüğü pahasına ayakta tutulması gereken bir aygıt haline dönüşmüştü. Çoğu durumda hükümetin dağılması, zaten var olan sorunların ekonomik ve sosyal anlamda çarpan etkisiyle katlanacağı manasına geliyordu.
- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve %50+1 seçim sisteminde ise durum tam tersidir. Yürütmenin yüksek demokratik meşruiyete sahip olması, keskin kuvvetler ayrılığı sebebiyle parlamentodaki herhangi bir sıkıntının yürütmenin varlığına doğrudan bir etkisinin olmaması, hükü-

metin siyasi sorumluluğunun ve yetkilerinin doğrudan halk tarafından seçilmiş Cumhurbaşkanı'nda toplanması beraberinde hızlı, kararlı, etkin ve cesur politikalar takip edilebilmesine zemin hazırlamıştır.

- Haziran 2018'den bu yana ülkemiz döviz kuru saldırısı, pandemi, sel, yangın ve depremlerden oluşan doğal afetler, Rusya – Ukrayna Savaşı, küresel enflasyonun etkileri, göç krizi başta olmak üzere çoğunluğu küresel gelişmelerden kaynaklı krizlerle sınanmıştır. Ayrıca iklim değişikliğiyle mücadele, yeşil enerji dönüşümü ve düzensiz göçlerle mücadele gibi etkileri sınırları aşan sorunlar yerleşik ekonomi politik düzenin büyük dönüşümler yaşamasına neden olmaktadır. Hızlı, etkin ve demokratik meşruiyeti yüksek bir iradenin alacağı kararlar söz konusu krizlerin başarılı şekilde yönetilebilmesini sağlayabilir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin gücü de farklı boyutları içerisinde barındıran sorun alanlarını yönetirken idarenin çok sayıda birimini eşgüdüm halinde çalıştırmaktan kaynaklanmaktadır.
- Yaşanan krizler karşısında Cumhurbaşkanı, Başbakan ve ilgili bakanların ayrı eğilimlerde olduğu bir siyasi yapı içerisinde ülkeyi ilgilendiren önemli meselelerde tüm bakanların oy birliğinin gerektiği, parlamenter sistemin seçim esaslarından dolayı hiçbir makama tam bir demokratik meşruiyet sağlamadığı bir denklemde krizlere karşı aynı oranda dayanıklı ve karar süreçlerinde istikrarlı olmayı başaramazdık.

Türkiye Yüzyılı'nda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi: Vizyon ve Yeni Hedefler

- Dünya'nın yaşadığı büyük dönüşümlerde yenilikçi ve adil bir yaklaşımı hakim kılmak amacıyla başarmamız gereken çok sayıda hedefimiz var. Değişimin yönetimi için Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ni uygulamadan elde ettiğimiz sonuçlardan ve çağın sunduğu yeni imkanlardan ilham alarak sürekli geliştireceğiz.
- Demokratik bir ülkenin hükümet sistemi bakımından en önemli metni, şüphesiz Anayasadır. Yapılan değişikliklere ve yıllar içerisinde atılan sivil alanı genişletici adımlara rağmen hala darbe ruhunu taşıyan bir anayasanın yürürlükte olmasını büyük bir eksiklik olarak değerlendiriyoruz. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne dair reformlarımızı da içerecek şekilde Yeni Anayasa'yı hayata geçirmeyi ülkemizin demokratik gelişimi bakımından en değerli öncelikleri arasında görüyoruz. Çoğulcu ve katılımcı bir anlayışla yeni dönemde TBMM çatısı altında tüm taraflarla bu çalışmayı hayata geçirmekte kararlıyız.

- İlk dönemini geride bıraktığımız yeni hükümet sisteminin uygulamalarını tüm yönleriyle değerlendirdik. Hizmet odaklı siyaset anlayışımızın bir gereği olarak bürokratik mekanizmalar içerisinde vatandaşlarımızın kamusal hizmetlerle buluşmasına engel teşkil eden tüm noktaları tespit ettik. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin en iyi şekilde uygulamak ve hizmet odaklı kamu yönetimi anlayışımızı mükemmelleştirmek için önümüzdeki dönemde yeni reform adımları atmakta kararlıyız. Bu reformlarda temel esaslarımız; yürütme ve idarenin verimliliği, Meclisin sahip olduğu araçları daha etkin şekilde kullanması ve çoğulcu demokrasinin güçlendirilmesi olacaktır. Cumhurbaşkanı yardımcılığı, bakanlıklar, ofisler, politika kurulları ve idarenin merkez ve taşra teşkilatında beş yıllık uygulamayı dikkate alarak ve halihazırda yaptığımız sistem değerlendirmeleri çerçevesinde yetki ve görev dağılımını yeniden düzenleyecek, teşkilat yapılarını gözden geçireceğiz.
- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin temel değerleri arasında liyakat, etkinlik ve verimlilik yer almaktadır. Bu değerlerin kamu yönetimi anlayışımız içerisinde kendine daha fazla yer bulması için çalışmalarımızı sürdüreceğiz. İdarenin vatandaşlarımızla, özel sektörle ve sivil toplum paydaşlarıyla ilişkilerinde istişare ve müzakere kültürünü geliştireceğiz.
- Sistemin ikinci ayağını teşkil eden yasama boyutunda ise yürütme organıyla diyalogun artırılması temel önceliğimiz olacak. Kuvvetler ayrılığını, kuvvetlerin çatışması olarak değerlendiren bir anlayışla hazırlanan darbe ürünü siyasal sistemler, kalkınma mücadelesinde Türkiye'ye her zaman ayak bağı olmuştur. Çatışmanın yerine kuvvetlerin uyumuyla etkin karar alma süreçleri bakımından ülkemiz, önemli bir imkan yakalayacaktır. Dolayısıyla önümüzdeki dönem çalışmalarımızda reform gündemimizin üst sıralarında yasama ve yürütme arasındaki diyalogun artırılması yer alacaktır. Bu çerçevede;
- Çoğulcu demokrasi anlayışına uygun olarak TBMM'de genel görüşme açılmasını ve meclis araştırma komisyonu kurulmasını kolaylaştıracacağız.
- Yürütme organı temsilcilerinin bütçe görüşmeleri dışında da ilgili Meclis komisyonlarına giderek parlamentoyu düzenli aralıklarla bilgilendirmelerini ve karşılıklı görüş alışverişinde bulunmalarını sağlayacak mekanizmaları güçlendireceğiz.

31. İletişim Politikaları

- Enformasyon, bilgi, iletişim ve medya alanlarında yaşanan büyük ve hızlı değişim devletleri bu konulara daha fazla önem vermeye yöneltmektedir. Bulduğumuz yüzyılda artık hiçbir konu, iletişim vizyonu olmadan tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Gelişen medya teknolojilerinin bir sonucu olarak bilginin üretimi ve yayılması geçtiğimiz yıllara göre çok hızlanmış ve bilgi, adeta bir silah olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu gerçeğin bilinciyle, iletişimi müstakil bir politika alanı olarak ele alıp Türkiye Yüzyılı'nın aynı zamanda bir "İletişim Yüzyılı" olması hedefi doğrultusunda çalışmalarımıza yön vereceğiz.
- 2018 yılından günümüze Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı bünyesinde bölgemiz ve insanlık için hakikati savunma ve anlatmaya odaklı bir model hazırlamıştır. Türkiye İletişim Modeli başlığıyla yenilikçi, kapsayıcı ve bütüncül model, hakikatin hâkim olduğu bir iletişim ortamının inşasını amaç edinmektedir.
- Türkiye, küresel belirsizlik çağında istikrarlaştırıcı bir güç olarak bölgesel güç ve küresel aktör olma hedefini pek çok disiplinde olduğu gibi iletişim ve medya alanlarında da hayata geçirmektedir. Türkiye olarak karşı karşıya kaldığımız tehditlere yönelik hukuki, siyasi, diplomatik ya da askeri boyutun yanında iletişim cephesinde de büyük bir mücadele veriyoruz. Türkiye İletişim Modeli, bu mücadelede en önemli ve yetkin aracımız olarak geliştirilmiştir.

Doğru ve Güvenilir Bilginin Merkezi Türkiye

- Önümüzdeki dönemde dezenformasyona dayalı saldırıların şiddetini arttıracığının bilinciyle İletişim Başkanlığı bünyesinde çalışmalarımız kararlılıkla devam edecektir. Ülke olarak maruz kaldığımız dezenformasyon kampanyalarıyla mücadelede her daim hakikatin safında yer alacağız ve Türkiye'yi bölgesel ve küresel düzlemde doğru ve güvenilir enformasyon akışının merkez üssü haline getireceğiz.

Bütüncül İletişim ve Söylem Birliği

- Ulusal ve uluslararası seviyede farklı hedef kitlelere yönelik hayata geçirilen kampanyalarla Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun tanıtımına yönelik önemli ivme kazandık. Uluslararası alanda 'Turkey' yerine 'Türkiye' adının kullanılmasına ilişkin çalışmaları ülkemizin marka değeri bakımından önemli bir adım olarak değerlendiriyoruz.

- Ayrıca temel politika başlıklarında yürütülen iletişim çalışmalarının önemli bir kazanım olduğunu düşünüyoruz. Bu kapsamda; “Dünya 5’ten Büyüktür” söylemimiz ile bilinen Birleşmiş Milletler Reformu politikalarımızı uluslararası kamuoyuna tanıttık. Bu alandaki çalışmaları önümüzdeki dönemde daha da geliştirmekte kararlıyız.
- Ülkemizin karşılaştığı tüm afetlerde kamuoyunun hızlı ve sağlıklı bir şekilde bilgilendirilmesi için bütün kamu kurum ve kuruluşlarımızla eş güdümlü içerisinde kriz iletişimi perspektifimizi uygulamaya koyduk.
- Önümüzdeki dönemde hem proaktif kampanyalar hem de kriz iletişimi alanlarında kamunun söylem birliği ve koordinasyonunu üst düzeylere taşıyacak politika süreçlerini, eğitim programlarını ve girişimleri devam ettireceğiz.

Güçlü, İtibarlı ve Güvenilir Bir Türkiye Markası için Kamu Diplomasisi

- “Türkiye, Türkiye’den büyüktür” vizyonu ile temellendirdiğimiz kamu diplomasisi çalışmalarımız, ülkemizin çıkarlarını savunmanın yanı sıra küresel barış ve istikrara katkı sunma perspektifimizi de kapsamaktadır. Bu alandaki faaliyetlerle ülkemizin ve milletimizin gücünü, kabiliyetlerini, imkanlarını dünyaya göstermeyi ve tanıtmayı hedefliyoruz. Elbette bütün bunlarla birlikte Türkiye’nin çekim merkezi konumunu daha da arttırmayı amaçlıyoruz.
- Türkiye Yüzyılı’nda kamu diplomasisi çalışmalarını spesifik hedef kitlelere yönelik olarak daha yoğun şekilde uygulayarak ülkemizin yumuşak gücünü yükseltecek, kültürel değerlerimizi tüm iletişim yöntem ve tekniklerini kullanarak dünyanın en ücra köşelerine kadar ulaştıracak çalışmaları sürdüreceğiz.

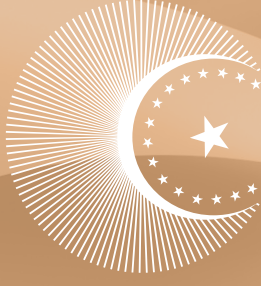
İnsana Dokunan ve Kapsayıcı İletişim

- Geçtiğimiz dönemde iletişimi çok yönlü ve kapsayıcı olarak ele almamızın bir sonucu olarak önemli başarılarla imza atmış bulunuyoruz. Cumhuriyet tarihinin en büyük projelerinden biri olarak AK Parti hükümetleri döneminde kurulan milletimiz ile devletimiz arasındaki bağı güçlendirmek adına bir köprü niteliğindeki Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER), yıllık ortalama 6,5 milyon başvuru alarak katılımcı demokrasinin dünyadaki en nadide örneğini temsil etmektedir.

- CİMER, Türkiye Yüzyılı'nda dijitalleşme başta olmak üzere gelişen ve değişen koşullar çerçevesinde etkinliğini daha da artırmaya devam edecek ve kurumlar arası koordinasyona ilişkin yüklenildiği misyonlarla birlikte hizmet kapasitesini artıracaktır. 2018 yılında 21 gün, 2022 yılında 10 gün olarak gerçekleşen CİMER'in başvuru sonuçlandırma sürecini önümüzdeki dönemde 7 güne düşürmeyi hedefliyoruz.

Özgür, Güçlü, Çok Sesli, Nitelikli ve Hakkaniyetli Bir Medya

- Sağlıklı bir demokrasinin taşıyıcısı olarak gördüğümüz medyaya yönelik faaliyetlerimiz "Türkiye İletişim Modeli'nin ana hatlarından birini teşkil etmektedir. Ülkemizde, yaklaşık 18 bin basın kartı sahibi medya çalışanının bulunmasını demokratik hayatımız için büyük bir zenginlik olarak görüyoruz. Önümüzdeki dönemde İletişim Başkanlığı bünyesinde basın sektörüne yönelik panel, buluşma ve etkinlikler yoluyla çalışma hayatlarına ilişkin düzenlenen faaliyetlerin sayısını arttıracacağız.
- Bilişim ve teknoloji şirketlerinin iletişim platformları üzerinden vatandaşlarımızın dijital ayak izlerini takip etmesine, veri mahremiyetini ihlal etmesine ve siyasal katılma davranışını manipüle etmesine asla müsaade etmeyeceğiz. Bu noktada teknolojinin sunduğu imkanları sonuna kadar değerlendirmeye devam edeceğiz. Algoritma diktatörlüğüne karşı milletimizi bilinçlendirecek, medya okuryazarlığı alanında farkındalığı artırarak sosyal medyanın kullanımına ilişkin bilgilendirici faaliyetleri sürdüreceğiz.
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'yla birlikte Anadolu Ajansı, Basın İlan Kurumu ve TRT'nin ulusal ve uluslararası yayıncılık imkânlarını, ülkemizdeki gelişmeleri, dezenformasyonla mücadelemizi, bölgesel ve küresel atılımlarımızı yansıtacak şekilde güçlendirmeye devam edeceğiz. Uluslararası topluma yönelik farklı dillerde yaptığımız yayınlarla Türkiye'nin sesini küresel düzlemde yansıtmayı iletişim yüzyılı hedefimiz doğrultusunda stratejik önemde görüyoruz. Bu anlayışla, kurumsal ve yasal altyapıyı güçlendirerek Türkiye'nin küresel iletişim markalarının çalışma alanlarındaki etkinliklerini arttıracacağız.

TÜRKİYE YÜZYILI

Türkiye Yüzyılı; Türkiye'yi birçok alanda küresel etki gücü olarak konumlandırmayı hedefleyen bir vizyon yaklaşımıdır. Bu topraklarda binlerce yıldır işini doğru yapan doğru insanların projesidir. Geçmiş Cumhuriyet'in ülküsüyle harmanlanmış yeni bir zihniyet kararlılığıdır. Ülkemiz adına bir gelecek tahayyülünü temsil eden Türkiye Yüzyılı, Türkiye'de yaşayan tüm kimliklerin ortak değeri olarak konumlanmış bir anlayıştır ve bu ortak değerlerin şemsiyesidir. 20 yıllık AK Parti iktidarının hakiki icraatlar ile elde ettiği kazanımların samimi kabullerle karşılanacağı bir anlayış iklimini hedefler. Bu hedeflere emin adımlarla yürürken şüphesiz ki zihniyetlerin de değişmesi gerekmektedir ve bu değişim ancak ayrıştırıcı zihniyetlerin tahakkümüne direnen, kimlik tabanlı siyasetin farklıyı ve ötekini yok saydığının bilincine varan, sağırlaşmayı ve körleşmeyi gönüllü hale getiren yankı odalarını reddeden özgür iradeler inşa ederek gerçekleşecektir. Cumhuriyetin yeni yüzyılında; güçlü, takip edilen ve küresel dengelerin belirleyicisi olan bir Türkiye hedefinin de rotasını çizecektir. "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın" anlayışı ile Türkiye için toplumsal mutabakat sağlayacak değerlerin inşasının temeli, Türkiye Yüzyılı'nın on yedi esasında vücut bulmaktadır. Bu esaslar; Barışın Yüzyılı, Dijitalin Yüzyılı, İstikbalin Yüzyılı, Kalkınmanın Yüzyılı, Gücün Yüzyılı, Sürdürülebilirliğin Yüzyılı, Haklının Yüzyılı, Huzurun Yüzyılı, İletişimin Yüzyılı, Başarının Yüzyılı, Bilimin Yüzyılı, Değerlerin Yüzyılı, Gençliğin Yüzyılı, İstikrarın Yüzyılı, Şefkatin Yüzyılı, Üretimin Yüzyılı, Verimliliğin Yüzyılı'dır. Türkiye Yüzyılı sadece ülkemizin gelecek vizyonunu konumlandıran bir tanım değildir. Başta yakın bölgemiz olmak üzere yönetim, anlayış ve felsefelerinde derin değişikliklere gitmek zorunda kalan Avrupa'da, Afrika ve Güney Amerika gibi potansiyeli baskılanmış coğrafyalarda bir kalkınma ve demokrasi projesi olarak kabul edilecek rehberliğimizi de ifade eder. Türkiye Yüzyılı hakikatlerin hakkaniyetle takdir göreceği, yanlışa yanlışa doğruya doğrunun yüzyılı olacaktır.

BARIŞIN YÜZYILI

Türkiye, Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün "Yurtta Barış, Dünyada Barış" ölküsü, "ilkeli tarafilılık" ve "dengede tam bağımsızlık" politikasıyla dünyanın en zorlu coğrafyasında sürdürülebilir barışın yegane gücüdür. Jeopolitik konumumuz ve temsil ettiğimiz değerlerle sadece ayakta durmanın yetmeyeceği, aksine her zaman koşmamız gereken bir coğrafyada olduğumuzun bilincinde ve kararlılığındayız. Jeopolitik konumumuz çevresinde bulunan çalkantılı zemine karşın sınırlarımız içinde barış, refah ve istikrar tesisini oluşturuyoruz. Millî menfaatler, uluslararası ilkeler ve dengeler gözetilerek Türkiye Yüzyılı'nda hem masada hem de sahada barışı sağlamak ve korumak için çalışıyoruz.

BAŞARININ YÜZYILI

Başarılı olacağımızı biliyoruz, çünkü Türkiye Yüzyılı olarak ilhamımızı zaferin kazanıldığı bu topraklardan alıyoruz. Spordan sağlığa, enerjiden üretime uluslararası rekabette vatandaşlarımıza gurur veren başarıların altyapısı son yirmi yılda azami seviyeye çıkartılmıştır. Çünkü mücadele verdiğimiz her alanda başarmak zorunda olduğumuzu çok iyi biliyoruz. Türkiye Yüzyılı'nda, devletimizin tüm organları ile dünyanın dört bir yanında ilham veren "ilk" ve "en" olma mücadelelerine güç veriyoruz, vereceğiz.

BİLİMİN YÜZYILI

Atatürk'ün "Benim manevî mirasım ilim ve akıldır." sözünü benimseyerek ülkemizde teknolojinin ilerleyişini ve teknolojinin insanları ne şekilde etkilediğini doğru şekilde okuduğumuz bilimsel bir devrim yaşıyoruz. Türkiye Yüzyılı'nda teknik ve akademik bilgilerin harmanlanması ile insana verilen değeri maksimize edecek yaklaşımlar geliştiriyoruz. Bilimsel kuldarda insanlığın yaşam kalitesini artıracak kamu ve özel sektördeki inovatif yatırımlar, teknoloji tabanlı büyümedeki gücümüzün hızı olacaktır.

DEĞERLERİN YÜZYILI

Dünya tarihinin en kadim medeniyetlerine ev sahipliği yapan bu topraklar, şimdi bize emanet. Bu emanet binlerce yılın farklılıklarını ve değerlerini sahip çıkmak zorunda olduğumuz bir ortaklığa taşımıştır. Kültürel ve sosyal ahengin güvencesi olan ortak değerlerimiz Türkiye Yüzyılı nesillerine de pusula olacaktır. Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminin değer öncelikli politikaları ile yerelden küresele Türkiye Yüzyılı çağın değeri olarak simgeleşecektir.

DİJİTALİN YÜZYILI

Türkiye Yüzyılı; çağı yakalayan ülkeden, çağa yön veren ülkeye giden yolculuğun adıdır. Bu yolculukta vatandaşlarımıza yalnızca hizmet etmekle kalmıyor aynı zamanda da bu hizmetlerin kolay, hızlı ve ulaşılabilir olması için bilişimin tüm olanaklarını kullanıyoruz. Bakanlıklarımızın sunduğu her hizmetin, yaş, bölge, şehir, cinsiyet fark etmeksizin tüm vatandaşlarımıza eşit ve adil bir şekilde ulaştırılmasını sağlayacak dijital dönüşümü gerçekleştiriyoruz. Yalnızca vatanın dört bir tarafında değil, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın da dijital dönüşüm ile en zor zamanlarında dahi yanı başlarındayız. Bilgiye ulaşma hakkının kolaylaştığı ve demokratikleştiği Türkiye Yüzyılı, bu yönde adım atan ülkelere de ışık olacaktır.

GENÇLİĞİN YÜZYILI

Geleceğimizin teminatı gençlerimizi, eğitimden spora her alanda, Teknofest ruhu ile en üst düzeyde yetiştirmek için gereken altyapıyı önemli ölçüde tamamladık. Türkiye Yüzyılı'nda gençlerimizi "kökü mazide olan atı" anlayışı ile değerlerine bağlı, ne istediğini bilen, geniş ufuklu, azimli, donanımlı, çalışkan bireyler olarak geleceğe hazırlamaya devam edeceğiz.

GÜCÜN YÜZYILI

Yerli ve milli kalkınma stratejileri doğrultusunda attığımız her adım Türkiye'nin güç profilini zirveye taşımaktadır. Ekonomik gelişim ve tüm sektörlerdeki inovatif dönüşümlerimiz ile jeopolitik güç olarak yükselişimiz küresel bir kabule dönüşmüştür. Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminde, tüm devlet kurumlarının ahenkli çalışması ve özel sektörün bu istikrarlı yapıya üretim artışı ile destek vermesi sağlık, sanayi, eğitim ve teknoloji gibi birçok alanda Türkiye Yüzyılı'nın temelini atmıştır. Türkiye Yüzyılı'nda duraklama ya da gerilemeye mahal vermeden, doğru hamleler ile ülkemizi dünyada örnek bir konuma taşıyacağız.

HAKLININ YÜZYILI

Toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, sosyal bir hukuk devletinde her zaman güçlü haklı değil, haklının güçlü olması gerekir. Türkiye Yüzyılı haklılığın güvencesi ve doğruluğun tarafı olacaktır. Dokunulmaz temel hak ve hürriyetlerin eksiksiz yaşanabildiği, bunların her türlü akıl dışı otorite karşısında korunduğu Türkiye Yüzyılı'nda, Cumhuriyet tarihinin en büyük demokratikleşme hareketini başlatarak demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlemesi, ideal anlamıyla uygulanabilmesi için siyasi, etnik, mezhepsel ve kültürel tüm farklılıklarımızın haklarına sahip çıkıyoruz. Türkiye Yüzyılı'na yön veren Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemi ile devletimizin tüm kurumları hakkın ve haklının kayıtsız şartsız korunması için çalışmaya devam edecektir.

HUZURUN YÜZYILI

Ekonomik dalgalanmalar, göç hareketliliği, jeopolitik gerilimlerin savaşlara dönüştüğü bugün, pek çok gelişmiş ülke, refah toplumundan güvenlik toplumuna dönüş stratejisini benimsemek zorunda kalmıştır. Türkiye son yirmi yılda, dünyanın en zorlu ve stratejik jeopolitik konumunda gösterdiği benzersiz başarı ile ulusal güvenlik planlarında dönüşüme giden ülkelerin kılavuzu olmaktadır. Türkiye Yüzyılı'nda toplumumuzun varoluşsal özelliği farklılıklarımızın farkında olan, farklılıkları huzur ve refahın gölgesinde buluşturan bir yönetim anlayışı ile ilerleyeceğiz. Türkiye Yüzyılı bölümü ve girişimde adil bir dengenin güvencesi olacaktır.

İLETİŞİMİN YÜZYILI

Türkiye Yüzyılı'nda iletişim; güvenlik ve uluslararası ilişki stratejilerinin, doğru bilginin, bilgiye ulaşılabilirliğin ve enformasyon teknolojilerindeki inovasyonun rotasını çizecektir. Son yıllarda gücü giderek artan yerli ve milli iletişim teknolojilerimiz bugün, bakanlıklarımızın görev ve sorumluluk alanlarında elde ettikleri başarının anahtarıdır. Türkiye Yüzyılı, iletişim becerileri ve teknolojileri ile kazanan Türkiye'nin çağı olacaktır.

İSTİKBALİN YÜZYILI

Güçlüyüz ve yarın daha güçlü olacağız. Milletimizin azmi ve güçlü yönetim yapımız ile Türkiye Yüzyılı'nı gıpta edilecek bir istikbale dönüştüreceğiz. Tarihe yön veren fikirlerin filizlendiği bu topraklarda bizi daima ileriye götürecek olan her projeye, gerektiğinde can suyu gerektiğinde hayat nefesi olacağız. Finansman ve nitelikli insan ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için bakanlıklarımız, doğru veri ve politikalar üzerine inşa edilen Türkiye Yüzyılı vizyonu projeleri geliştirmektedir. İnsanı yaşat ki devlet yaşasın anlayışı ile geçmişten aldığımız ilhamı günümüze yatırım yaparak bir gelecek kurmayı hedefleyen Türkiye Yüzyılı geleceğin öngörülebilirliğini temsil edecektir.

İSTİKRARIN YÜZYILI

Siyasal istikrarın sağladığı güven ve küresel krizlerde izlenen doğru stratejiler ile üretim, istihdam, sağlık ve adalette sarsılmaz temeller attık. Global dönüşüm sürecinin gerekliliklerini güçlü liderlik yapımızın izlediği doğru politikalar ile yerine getiriyoruz. Günü kurtarmak için değil, güçlü bir gelecek için somut adımlar atmaktayız. Türkiye Yüzyılı'nda geçmişte olduğu gibi tüm dünyaya karşı her alanda verdiğimiz mücadelemizde istikrarın gücü ile ülkemizi büyük bir zafere daha taşıyacağız.

KALKINMANIN YÜZYILI

Yatırım, üretim, istihdam ve ihracat temelinde büyüyerek, reel ekonomiyi her geçen gün daha da güçlendiriyoruz. İthal girdiyi azaltarak, katma değerli üretimde ihracat rekorları kırdığımız yerli ve milli ekonomik oluşumun içindeyiz. Pandeminin silsileyle doğurduğu ekonomik dalgalanmalar dünya ülkelerini küçülmeye zorlarken, kalkınmaya yönelik yapısal reformlarımız ülkemiz adına kazanç fırsatlarına dönüşüyor. Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminin kümülatif ve sinerjik deneyimleriyle atılan doğru adımlar, Türkiye Yüzyılı'nın dünyada bir kalkınma ekolünün adı olarak anılmasını sağlayacaktır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN YÜZYILI

Devamlılık, daim olma, kendine yetme... Türkiye Yüzyılı'nda canlı ve cansız tüm yaşamları kucaklayan ekosistemi bu üç hedefin odağında destekleyen projeler ile güçlendireceğiz. Sürdürülebilirliğin ana eksenini oluşturan çevre koruma, ekonomik kalkınma ve sosyal tekamülde bakanlıklarımızın yürüttüğü her faaliyet ve geliştirdikleri proje Türkiye Yüzyılı'na doğru atılan adımları işaret etmektedir. Türkiye Yüzyılı'nda sürdürülebilirliği doğru adımlarla kesintisiz kılacağız. Sosyal, ekonomik ve çevresel konularda önemli etkiler yaratan ve ortak geleceğimize sahip çıkacak her iş modeli Türkiye Yüzyılı yatırım planlamalarının önceliklerinden olacaktır.

ŞEFKATİN YÜZYILI

Dünyanın her neresinde olursa olsun insanlık vicdanının sükut ettiği noktalarda bizim sesimiz herkesten daha gür çıkmaktadır. Türkiye Yüzyılı'nda, en önemli devlet yönetim geleneklerimizden şefkati, dünyanın tüm mazlum coğrafyalarına da ulaştırmayı hedefliyoruz. Bu kadim devlet geleneğimiz Türkiye'de yaşayan her canlı için yaşamsal bir güvencedir. Sosyal adaletten sağlığa, eğitimden çalışma hayatına, şefkatin sıcaklığı Türkiye Yüzyılı'nın enerjisi olacaktır.

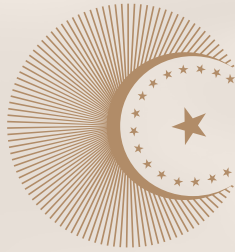
ÜRETİMİN YÜZYILI

Merkezinine “yerli-millî, yenilikçi ve yeşil” üretim yönetimi prensibini alan anlayışımız ile tarımdan sanayiye Afro-Avrasya'nın üretim üssü olma yolunda doğru adımlarla ilerliyoruz. Yerli ve millî üretimin uluslararası rekabet gücünü artıracak, millî geliri atağa kaldıracak yüksek katma değerli ve ileri teknoloji ürünlerinin üretimi, Türkiye Yüzyılı'nın öncelikli devlet politikalarından biri olacaktır. Türkiye Yüzyılı, üretim stratejilerinde var olan doğruların yanı sıra yeni doğruların izleneceği ve konuşulacağı bir çağ olacaktır.

VERİMLİLİĞİN YÜZYILI

Pandemi, ekonomik dalgalanmalar ve yakın bölgemizde yaşanan savaşlar başta enerji, sağlık ve gıda olmak üzere yaşamsal pek çok alandaki üretim ve hizmetleri kesintiye uğratmıştır. Türkiye Yüzyılı'nın verimlilik stratejisi, koşullar ne olursa olsun vatandaşları ve gerektiğinde dünya için hayati öneme haiz her faaliyetin kesintisiz devam etmesini hedefler. Bu hedef doğrultusunda; insan, zaman, çevre ve üretim faktörlerindeki verimlilik, bakanlıklarımızın tüm işleyiş ve projelerinin temel konseptini oluşturmaktadır. Türkiye Yüzyılı, verimlilik üzerine inşa edilen bir dünya liderliği müjdelemektedir.

TÜRKİYE YÜZYILI

AK PARTİ

TÜRKİYE YÜZYILI İÇİN

DOĞRU ADIMLAR

SEÇİM BEYANNAMESİ 2023

www.akparti.org.tr